

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

AKADEMİK PERSONELİN FİNANSAL OKURYAZARLIĞININ
BELİRLENMESİ: ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

TEZİ YAZAN
Gizem BAKIRKIRAN

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi: Ahmet Gökhan SÖKMEN
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi: Mustafa Can SAMIRKAŞ
(Mersin Üniversitesi)
Jüri Üyesi : Doç. Dr. Murat GÜLMEZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

NİSAN/2022

T.C
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ'NE

20181013 numaralı öğrencimiz olan **Gizem BAKIRKIRAN** tarafından hazırlanan
“Akademik Personelin Finansal Okuryazarlığının Belirlenmesi: Çağ Üniversitesi
Örneği” başlıklı bu tez çalışması jürilerimiz tarafından **oybirliği** ile **İşletme Yönetimi**
Ana Bilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır)
Üniv. İçi Asıl Üye- Tez Danışmanı- Jüri Başkanı: Dr. Öğr. Üyesi A. Gökhan SÖKMEN

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır)
Üniv. İçi – Jüri asıl Üyesi: Doç. Dr. Murat GÜLMEZ

(Enstitü Müdürlüğünde Asıl Sureti Islak İmzalıdır)
Üniv. Dışı- Jüri asıl Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Mustafa Can SAMIRKAŞ

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

(Enstitü Müdürlüğünde Evrak Aslı İmzalıdır.)

30 /04/2022

Doç. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

NOT: Bu tezde kullanılan ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Hayatımın her anında yanımda olan kıymetli Anne ve Babama,

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde ve ortaya çıkan sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

30/04/2022

Gizem BAKIRKIRAN

TEŞEKKÜR

Öncelikle tez yazım sürecimde, ilgi ve alakasıyla disiplinli bir şekilde ilerlememe olanak sağlayan ve bu süreçte lisans eğitimimden bu yana bilgi ve deneyimleri ile bana rehberlik eden, desteklerini esirgemeyen değerli tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Gökhan SÖKMEN'E sonsuz teşekkürü bir borç bilirim.

Öneri ve destekleriyle başladığım bu süreçte bütün sorularıma bıkmadan, usanmadan her zaman cevap veren ve yanımda olan, değerli vaktini ayıran Çağ Üniversitesi Araştırma Görevlisi Deniz YALÇINTAŞ'a teşekkürlerimi sunarım.

Son olarak en büyük teşekkürlerimi, araştırmamın uygulama süresinde yardımcı olan tüm çağ üniversitesi hocalarıma, manevi desteklerini ve dualarını hiçbir zaman esirgemeyen canım annem Tülay BAKIRKIRAN'A ve her daim bana güç veren sevgili babam Ömer BAKIRKIRAN'a sonsuz teşekkürlerimi ve saygılarımı sunarım.

ÖZ**AKADEMİK PERSONELİN FİNANSAL OKURYAZARLIĞININ
BELİRLENMESİ: ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ****Gizem BAKIRKIRAN**

Yüksek Lisans Tezi, İşletme Yönetimi Anabilim Dalı
Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Gökhan SÖKMEN
Nisan 2022, 102 sayfa

Finansal okuryazarlık, sermaye piyasaları hakkında bilgi sahibi olma, bu bilgiyi yorumlayabilme ve bu hususta tasarruf sağlamaktır. Bireylerin kendi paralarını yönetme ve tasarrufta bulunma isteği finansal okuryazarlığın önemini artırmaktadır. Bu çalışmada, Çağ Üniversitesi'nde bulunan akademik personelin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Eğitim seviyelerinin finansal okuryazarlık üzerindeki etkisi bu çalışmayı önemli kılmaktadır. Çağ Üniversitesi'nde bulunan akademisyen sayısı 210'dur. Yapılan çalışmada 83 akademisyenin gönüllü katılımı ile anket yöntemi uygulanarak veriler toplanmıştır. Toplanan veriler SPSS 28.0 programına yüklenerek frekans ve çapraz tablo analizleri yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda finans ve işletme bölümünde okuyan bireylerin finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Diğer bölümlerde okuyan bireylerin finansal okuryazarlık bilgi seviyelerinin düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Finansal Okuryazarlık, Finansal Davranış, Finansal Planlama, Bütçeleme

ABSTRACT**DETERMINING THE FINANCIAL LITERACY OF ACADEMIC PERSONAL:
THE EXAMPLE OF CAG UNIVERSITY****Gizem BAKIRKIRAN****Master Thesis, Department of Business Administration****Academic Adviser: Dr. Ahmet Gökhan SÖKMEN****April 2022, 102 pages**

Financial literacy is to have information about capital markets, to interpret this information and to save on this issue. The desire of individuals to manage and save their own money increases the importance of financial literacy. In this study, it is aimed to determine the financial literacy level of academic staff at Çağ University. The effect of education levels on financial literacy makes this study important. The number of academicians at Çağ University is 210. In the study, data were collected by applying the questionnaire method with the voluntary participation of 83 academicians. The collected data were loaded into the SPSS 28.0 program, and frequency and cross-table analyzes were made. As a result of the analysis, it is seen that the financial literacy levels of the individuals studying in the finance and business department are higher. It has been observed that the financial literacy knowledge levels of individuals studying in other departments are low.

Keywords: Financial Literacy, financial behavior, financial planning, budgeting

ÖNSÖZ

Günümüz ekonomik koşullarında değişim ve gelişmelerin yaşanması, bireylerin ihtiyaçlarında ve beklentilerinde büyük değişimlerinde yaşanmasına neden olmaktadır. Bireylerin ihtiyaçlarını karşılaması ve finansal kaynakları doğru ve etkili bir şekilde kullanması önem arz etmektedir.

Bireyler için geleceğe dair yatırım yapmak önem arz eden bir olgu olmaktadır. Bireylerin son zamanlarda borçlanmalarının arttığı istatistiksel olarak görülmektedir (tbb risk merkezi 2021 raporu). Yaşanan ekonomik buhrandan çıkmak için bireylerin finansal okuryazarlık konusunda bilgi sahibi olması gerekmektedir.

Finansal okuryazar olan bireylerin aile ekonomisine katkı sağlayabilecekleri düşünülmektedir. Finansal okuryazar olan bireylerin, paralarını yönetmede daha bilinçli oldukları ve gelecek için yatırım yaptıkları söylenebilir. Finansal okuryazarlık son zamanlarda daha ön plana çıkan bir kavramdır. Finansal okuryazarlık eğitimlerine dahil olmak finansal açıdan daha doğru yatırım kararları alabilmeyi de mümkün kılmaktadır. Finansal okuryazarlık seviyesinin artması ülke ekonomisine de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu çalışma, Çağ Üniversitesi'nde bulunan akademik personelin finansal okuryazarlığının ölçülmesi için yapılmıştır. Araştırma 5 bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm, araştırmanın arka planı, amacı, problemi, önemi, sınırlılıkları, sayıltıları ve araştırmaya ilişkin tanımlardan oluşmaktadır. İkinci bölüm ise, finansın tarihçesi, finansal sistemin unsurları, sermaye piyasası, sermaye piyasası araçları ve türlerine ilişkin açıklamalar yer almaktadır. Üçüncü bölüm, araştırmanın yöntemi, modeli, amacı, evreni, örnekleme, yapılışı ve veri toplama araçları belirtilmiştir. Dördüncü bölümde, araştırmaya ait bulgulara yer verilmiştir. Beşinci bölümde ise araştırmaya ilişkin sonuç ve öneriler kısmı yer almaktadır.

İÇİNDEKİLER

KAPAK	i
ONAY.....	ii
İTHAF	iii
ETİK BEYANI.....	iv
TEŞEKKÜR	v
ÖZ.....	vi
ABSTRACT	vii
ÖNSÖZ.....	viii
İÇİNDEKİLER.....	ix
KISALTMALAR	x
TABLolar LİSTESİ	xi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiii
EKLER LİSTESİ.....	xiv
1. GİRİŞ.....	1
2. YÖNTEM.....	34
2.1. Katılımcılar.....	34
2.2.Araştırmanın Yapılışı (Prosedür)	34
2.3. Araştırmada Kullanılan Materyaller.....	34
2.4. Araştırmanın Modeli	34
2.5. Araştırma Verilerinin Analizi.....	35
3. BULGULAR	36
4. SONUÇ VE ÖNERİLER	57
KAYNAKÇA	65
EKLER	73

KISALTMALAR

TBB	: Türkiye Bankalar Birliği
BES	: Bireysel Emeklilik Sistemi
NCEE	: Ulusal Eğitim ve Ekonomi Merkezi
TDK	: Türk Dil Kurumu
SPK	: Sermaye Piyasası Kurumu
AB	: Avrupa Birliği
BİST	: Borsa İstanbul
DİBS	: Devlet İç Borçlanma Senetleri
VDMK	: Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler
VFF	: Varlık Finansmanı Fonu
İFK	: İpotek Finansman Kuruluđu
OECD	: Ekonomik Kalkına ve İşbirliği Örgütü
FODER	: Finansal Okuryazarlık ve Erişim Derneđi
TCMB	: Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1.	<i>Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları</i>	36
Tablo 2.	<i>Katılımcıların Yaş Dağılımı</i>	36
Tablo 3.	<i>Branşların Dağılımı</i>	37
Tablo 4.	<i>Kişisel Aylık Gelir Durumu</i>	38
Tablo 5.	<i>Finansal Karar Alınırken Kime Danışıldığı</i>	38
Tablo 6.	<i>Finansal Kayıt Saklama</i>	39
Tablo 7.	<i>Finansal Durum Yönetme Başarı Durumu</i>	39
Tablo 8.	<i>Katılımcıların Parayı Yönetme Tutumu</i>	39
Tablo 9.	<i>Çok Uzun Vadeli (10 veya 20 Yıllık) Yatırımda Yüksek Getiri Sağlayan Sermaye Piyasası Aracı</i>	40
Tablo 10.	<i>Kredi Kartı Kullanımı</i>	40
Tablo 11.	<i>Kullanılan Kredi Kartı Adedi-Kaç adet Kredi Kartı Kullanımı</i>	40
Tablo 12.	<i>Katılımcıların Kredi Kartı Aylık Ödeme Durumu</i>	41
Tablo 13.	<i>Katılımcıların Kredi Kartı Ödeme Kalemleri Analizi</i>	41
Tablo 14.	<i>Katılımcıların Kredi Kartı Aylık Faiz Oranı Bilme Durumları</i>	41
Tablo 15.	<i>Katılımcıların Kredi Kartı Ekstrelerini Anlama Durumları</i>	42
Tablo 16.	<i>Katılımcıların Fatura Ödeme Süreleri</i>	42
Tablo 17.	<i>Katılımcıların Para Biriktirme Alışkanlığı</i>	42
Tablo 18.	<i>Katılımcıların Finansal Hedef veya Harcama İçin Haftalık/Aylık Bütçe Planlaması</i>	43
Tablo 19.	<i>Katılımcıların Hisse Tercihlerinin Dağılımı</i>	43
Tablo 20.	<i>Katılımcıların Yatırım Araçları Hakkında Bilgi Düzeyleri</i>	43
Tablo 21.	<i>Hanede Kalan Parayı Kullanma Şekilleri</i>	44
Tablo 22.	<i>Gelecek İçin Yapılan Planların Süresi</i>	44
Tablo 23.	<i>Katılımcıların Gelecek için Para Biriktirmek Yerine Harcamayı Tercih Etme Durumları</i>	45
Tablo 24.	<i>Faiz Oranı Düştüğünde Tahvil Fiyatlarının Durumu</i>	45
Tablo 25.	<i>Yatırımcı Parasını Farklı Varlıklar Arasında Yaydığında Para Kaybetme Riskinin Analizi</i>	45
Tablo 26.	<i>Katılımcıların Bileşik Faizi Bilme Düzeyleri</i>	46
Tablo 27.	<i>Katılımcıların Basit Faizi Bilme Düzeyleri</i>	46
Tablo 28.	<i>Katılımcıların Vadeli Mevduat Hesabını Bilme Düzeyleri</i>	47

Tablo 29. <i>Katılımcıların Vadesiz Mevduat Hesabı Bilme Düzeyleri</i>	48
Tablo 30. <i>Katılımcıların Bireysel Emeklilik Bilme Düzeyleri</i>	48
Tablo 31. <i>Katılımcıların Hazine Bonosunu Bilme Düzeyleri</i>	49
Tablo 32. <i>Katılımcıların Tahvili Bilme Düzeyleri</i>	50
Tablo 33. <i>Katılımcıların Deflasyonu Bilme Düzeyleri</i>	50
Tablo 34. <i>Katılımcıların Enflasyonu Bilme Düzeyleri</i>	51
Tablo 35. <i>Katılımcıların Havale Bilme Düzeyleri</i>	52
Tablo 36. <i>Katılımcıların EFT Bilme Düzeyleri</i>	52
Tablo 37. <i>Katılımcıların Hisse Senedini Bilme Düzeyleri</i>	53
Tablo 38. <i>Katılımcıların Türev Araçları Bilme Düzeyleri</i>	54
Tablo 39. <i>Cinsiyet ve Finansal Durum Yönetme Çapraz Tablosu</i>	55
Tablo 40. <i>Aylık Gelir ve Kredi Kartı Kullanım Sayısı Çapraz Tablosu</i>	55
Tablo 41. <i>Aylık Gelir İle Kredi Kartı Ödeme Kalemi Çapraz Tablosu</i>	55
Tablo 42. <i>Yaş ve Kredi Kartı Kullanımı Çapraz Tablosu</i>	56
Tablo 43. <i>Yaş İle kaç Adet Kredi Kartına Sahip Olunduğu Çapraz Tablosu</i>	56

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.	<i>Finansal Sistem Genel Yapısı</i>	10
Şekil 2.	<i>Katılımcıların Bileşik Faizi Bilme Düzeyleri.....</i>	46
Şekil 3.	<i>Katılımcıların Basit Faizi Bilme Düzeyleri.....</i>	47
Şekil 4.	<i>Katılımcıların Vadeli Mevduat Hesabını Bilme Düzeyleri</i>	47
Şekil 5.	<i>Katılımcıların Vadesiz Mevduat Hesabı Bilme Düzeyleri</i>	48
Şekil 6.	<i>Katılımcıların Bireysel Emeklilik Bilme Düzeyleri.....</i>	49
Şekil 7.	<i>Katılımcıların Hazine Bonosunu Bilme Düzeyleri.....</i>	49
Şekil 8.	<i>Katılımcıların Tahvili Bilme Düzeyleri.....</i>	50
Şekil 9.	<i>Katılımcıların Deflasyonu Bilme Düzeyleri.....</i>	51
Şekil 10.	<i>Katılımcıların Enflasyonu Bilme Düzeyleri</i>	51
Şekil 11.	<i>Katılımcıların Havale Bilme Düzeyleri</i>	52
Şekil 12.	<i>Katılımcıların EFT Bilme Düzeyleri</i>	53
Şekil 13.	<i>Katılımcıların Hisse Senedini Bilme Düzeyleri</i>	53
Şekil 14.	<i>Katılımcıların Türev Araçları Bilme Düzeyleri</i>	54

EKLER LİSTESİ

Ek A.	Etik Kurul Onay Belgesi	73
Ek B.	Bilgilendirilmiş Onam Formu	76
Ek C.	Anket Formu	77
Ek D.	Tez Etik Anket İzin İstek Formuna Ait E-posta Mailleri.....	81
Ek E.	Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Tez Etik Anket İzin İstek Yazısı	83
Ek F.	Çağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Tez Etik Anket İzin İstek Yazısı.....	84
Ek G.	Çağ Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Tez Etik Anket İzin İstek Yazısı	85
Ek H.	Çağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi Tez Etik Anket İzin İstek Yazısı.....	86
Ek I.	Çağ Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Tez Etik Anket İzin İstek Yazısı	87

1. GİRİŞ

Dünyadaki ekonomik gelişmeler ve beraberinde gelen teknolojik gelişmeler her bir bireyi finansal sisteme dâhil etmektedir. Bu teknolojik gelişim çağı finansal okuryazarlığın önemini artırmaktadır. Tüketici grubu finansal sisteme finansal araçlar vasıtası ile dâhil olmaktadır. Mortgage kredileri, borsa alım-satımı, bes işlemleri, tüketici kredi kartları gibi bu tür alanlarda yapılan hizmetlerin kullanımı konusunda tüketiciyi bilgilendirmek önem arz etmektedir. Tüketicinin hangi finansal aracın kendisine fayda sağlayacağı konusunda bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bu da finansal okuryazarlık hakkında yapılan eğitimlerle sağlanabilmektedir. Böylece tüketici bu bilgiye sahip olarak kendisine uygun finansal aracı seçebilecektir.

Üniversite öğrencileri için finansal okuryazarlık, kredi kartı kullanımı veya öğrenim kredisi kullanımı gibi ana finansal hareketler açısından önem arz eden bir durumdur. Yapılan bu çalışmada ise üniversitedeki akademik personelin finansal tutum ve davranış düzeyleri araştırılacaktır.

Üniversite hayatlarından iş hayatına atılan her bireyin finansal bilgiye sahip olması yatırım kararlarını da doğrudan etkilemektedir. Finansal kararlar çerçevesinde bilinçli bir şekilde yatırım yapan bireylerin artması ülke ekonomisi açısından rekabet gücünü de etkileyebilmektedir. Ekonomik rekabetin artması finansal okuryazar bir toplumun elde edilmesinde önemli rol oynamaktadır.

Genel anlamda finansal okuryazarlık seviyesini yükseltmek finansal sistemin de sağlıklı bir şekilde işlemlerini sağlamaktadır. Finansal okuryazarlığı artırmak için birtakım eğitimler düzenlenmektedir. Finansal eğitim ile birlikte bireyler finansal sistemi iyi bir şekilde tanıyarak istedikleri oranda tasarrufta bulunabileceklerdir. Sürekli gelişen bir düzlemde, karmaşık hal alan finansal sistem, bireylerin yatırım yapmaları konusunda devamlı olarak bilgi sahibi olmalarını zorunlu kılmaktadır. Bilgiye ulaşma noktasında finansal erişim kavramının da önemini artırmaktadır.

Finansal okuryazarlık bireyler için önemli bir kavramdır. Finansal okuryazarlığın sosyolojik boyutuna ilişkin ülkelerde çalışmalar yapılmıştır. Ekonomistlerin Amerika Birleşik Devletleri'nde son zamanlarda finansal okuryazarlık üzerine birkaç çalışma yaptığı görülmektedir. Örneğin, 2005 yılında Harris Interactive tarafından Ulusal Ekonomik Eğitim Konseyi (NCEE) için bir anket düzenlenmiş ve bu ankete neredeyse tüm ABD'li yetişkinlerin iyi bir ekonomi anlayışına sahip olmanın önemli olduğu ifade edilmiştir. Ancak yapılan bu çalışmada, verilerin hem lise öğrencileri hem de çalışma

çağındaki yetişkinler için gerçek finansal bilginin son derece yetersiz olduğunu göstermiştir. Anket, “Ekonomi ve Tüketici”; “Para, Faiz ve Enflasyon;” ve “Kişisel Finans. “olarak adlandırılmaktadır. Ankette çıkan sonuçlar standart derecelendirme kriteri kullanılarak hesaplanmış ve yetişkinlerin ortalama puanı C iken, lise nüfusu daha kötü olduğu ve çoğunun F (ortalama puan %53) harfi ile adlandırıldığı görülmektedir (Lusardi, vd.,2007, s.2).

Araştırmanın Arka Planı

Günümüz koşulları çerçevesinde yaşam şartları giderek değişim göstermektedir. Finans dünyası sürekli gelişmekte ve finansal ürünler gün geçtikçe çeşitlenmektedir. Bu çeşitlenmenin artması bireyleri yatırım yapmaları konusunda epeyce zorlamaktadır. Genel bir bilgiye sahip olmayan bireyler yanlış tercihlere maruz kalmaktadır. Bu tercihlerin doğru bir şekilde yapılması için bireylerin finansal okuryazarlık eğitimine dâhil olması gerekmektedir. Finansal okuryazarlık eğitimi sayesinde bireyler; finansal konularda kendilerini güvence altına alarak daha aktif bir rol oynamakta ve bireysel sorumluluklarını daha rahat bir şekilde alabilecekleri düşünülmektedir.

Finans, sermaye piyasaları, borç, kredi, yatırım ve para gibi olguyu ele alan bir terimdir. Paranın yönetimi ve bunun devamında ihtiyaç duyulan fonları elde etmeyi temsil etmektedir. Finans, parayı doğru şekilde yönetebilme sanatıdır.

Finans piyasanın temel yapıtaşıdır. Hem toplumsal hem de bireysel olarak fona ihtiyaç duyarız. Bu fon ihtiyacımızı finansal sistemden karşılarız. Yani fon fazlası olanlardan fon ihtiyacı olanlara doğru bir akış gerçekleşmektedir. Bu da finansal sistem aracılığıyla olmaktadır. Finansal sisteme dahil olan bireyler doğru fon alış-verişinde bulunabilmektedir. Bu şekilde risk azalmaktadır. Bireylerin hangi finansal kaynağa yatırım yapmaları gerektiği konusunda bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Bu noktada finansal okuryazarlık eğitimleri büyük bir öneme sahiptir.

Finansal okuryazarlık düzeyi yüksek olan bireylerin, finansal kararlar alırken daha temkinli davranacakları düşünülmektedir. Örneğin bu bireylerin yatırım yapmaktan ziyade kredi kartı veya kredi kullanımı konusunda da bilinçli olduklarını düşünürsek daha az borçlandıklarını ve bireylerin refah düzeyinin artacağı söylenebilir. Toplumsal açıdan da örnek kesimi oluşturmaktadır.

Yapılan araştırmalar sonucunda, bireylerin içinde buldukları borçların gelir seviyesinden kaynaklanmadığını, temel finansal okuryazarlık eksiliği ile ilişkilendirilmektedir. Bireylerin ihtiyaçlarının gün geçtikçe artması kredi kullanım

ihtiyacı yaratmaktadır. Ancak bireyler kredili ürünler hakkında yeterince bilgi sahibi olmadığından yanlış tercih yaparak borç batağına sürüklenmektedir. Çünkü bireyler farklı kredi seçenekleri arasında karşılaştırma yapamamakta ve kendine doğru ürünü seçememektedir. Bu şekilde daha yüksek maliyet gerektiren ürünü seçerek borçlanmayı artırmaktadır. Tüm bu ayrımları yapma noktasında asgari temel finansal bilgiye sahip olmak gerekmektedir (Tetik,2019,s.3510).

Araştırmanın Amacı

Finansal okuryazarlık, bireylerin paralarını kullanım şekli ve yönetimi konusunda bilgili bir şekilde değerlendirme yaparak etkili karar alabilmesidir. Finansal bir karar alabilmek için iyi bir analiz yeteneğine sahip olmak gerekmektedir. Akademisyenlerin eğitim düzeylerinin yüksek olması onların daha bilinçli hareket edebileceği ve finansal farkındalıklarının gelişmiş olması sebebiyle bu çalışmada, Çağ Üniversitesi'nde bulunan akademik personelin finansal bilgisi ve finansal okuryazarlık düzeylerine ilişkin belirlenen bazı kavramların bilinirliği ve bu doğrultudaki davranışlarının hangi düzeyde olduğunun analiz edilmesi amaçlanmaktadır.

Daha önce akademik personele yapılan çalışmanın az sayıda olması bu çalışmanın önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmanın Problemi

Araştırmanın temel problemi, bireylerin eğitim seviyeleri ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasında bir bağlantı olup olmadığını tespit etmektir.

Araştırmanın Önemi

Toplumda finans çok önemli bir yere sahiptir. Bireylerin finansal bilgiye sahip olmaları, bu ölçüde kendi bütçelerini yapabilmeleri ve aile ekonomisine katkıda bulunabilmeleri açısından büyük önem arz etmektedir. Finansa hâkim olmak için gerekli eğitimlerin alınması gerekmektedir. Finansal okuryazarlık eğitimi sayesinde daha doğru karar verebilecekleri düşünülmektedir. Bu çalışmada ise yazına katkı olarak belli eğitim seviyesine sahip akademik personelin finansal okuryazarlığının analiz edilmesidir. Finansal okuryazarlık düzeyinin artıp artmadığının ortaya konması bakımından sonuçların literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Toplam yapılan çalışmalar içerisinde Üniversite olarak akademik personele yapılan çalışmanın az sayıda (15) olması bu çalışmanın önemini vurgulamaktadır.

Araştırmanın Sayıtları

Araştırmaya katılan sadece Çağ Üniversitesi'nde bulunan akademik personellerin kendilerine verilen anketleri samimi ve dürüst bir şekilde doldurdıkları varsayılmıştır.

Araştırmanın Kapsam ve Sınırlılıkları

Araştırmanın amacı doğrultusunda sadece Çağ Üniversitesi'nde bulunan akademik personel ile sınırlı kalmıştır. Çağ Üniversitesi'nde bulunan akademik personel sayısı 210'dur. Ancak ülkemizde yaşanan kovid-19 salgını nedeniyle 210 personele yüz yüze anket uygulamak çok mümkün olmamıştır. Bu sebeple 210 kişiye hem yüz yüze hem online anket uygulanmıştır ancak 83 kişiden analize uygun veriler toplanmıştır. Bu çalışmanın devamında ise daha etkili ve doğru sonuçlar alınabilmesi için örneklemin genişletilip yapılması daha doğru sonuçların erişilmesini sağlayacaktır.

Tanımlar

Finans; Bireylerin ve işletmelerin fon ihtiyacını karşılamak üzere yapılan ticari bir etkinlik olarak tanımlanmaktadır (Kaya,2019, s.5).

Finansal okuryazarlık: Bireylerin içinde bulunduğu finansal sistemde doğru karar vermelerini ve bu kararlarını analiz edebilme yeteneğine sahip olmasıdır (Eker,2017, s.5).

Kuramsal Açıklamalar ve İlgili Araştırmalar

Finansın Tarihçesi

Finans kavramı, Fransızcadan ortaya çıkan bir kelimedir ve 'para, mal' anlamına gelmektedir. İşletmelerin ihtiyaçları doğrultusunda gereksinim duyduğu fonların işletmeye uygun olacak şekilde elde edilmesi ve etkin bir şekilde kullanılmasını ifade etmektedir (Koçiyit, 2014, s.5).

TDK (2013d), finans kavramını "fon ve sermaye sağlamaya yönelik ticari etkinlik" olarak tanımlamaktadır" (Öztürk, 2014, s.4). Diğer bir deyişle finans, bireyin belirli olmayan koşullar altında para tahsisini içeren karar alma süreçlerine ekonomik ilkelerin uygulanması olarak ifade edilmektedir. Yatırımcılar, belirli amaçlarına ulaşmak için bu fonlarını finansal varlıklar arasında tahsis ederler. Bu şekilde işletmeler ve hükümetler yatırımlarını kendilerine karşı talepte bulunarak fon toplamaktadır. Finans ise bu doğrultuda fonların nasıl elde edilmesi ve bu fonların daha sonra nasıl yatırılması

gerektiğine dair kararlar vermek için bir çerçeve sunmaktadır. (Fabozzi, Paterson Drake, 2009, S.3).

Guthmann and Dougall'a göre ise, "işletme finansı, işyerinde kullanılan fonların planlanması, artırılması ve yönetilmesi ile ilgili faaliyet olarak tanımlanabilir" ifadesini kullanmaktadır (Raitechnologyuniversity http://164.100.133.129:81/econtent/Uploads/Financial_Management.pdf).

Finans, çok eski yıllara dayanmaktadır. Finans tarihinde, 1950 yılına kadar fon bulmak çok önem arz ederken, bu tarihlerden sonra bu fonların ne şekilde kullanılacağı daha fazla ön plana çıkmaktadır. Finans ve Finansal piyasaların Tarihsel gelişimine baktığımızda günümüzde hesaplanan bileşik faizin yaklaşık olarak M.Ö 1800 yıllarında dünya tarihinin yasalarını temsil etmiş olan Hammurabi yasalarına dayandığı görülmektedir (Koçiyit, 2014, s.5). Tarımsal üretimde opsiyon sözleşmelerinin ilki, filozof ve astrolog olan Thales tarafından M.Ö. 1000 yıllarında satın alınmıştır (Arslan,2021, s.17). Uluslararası bankacılığın temelleri ise 15. Yy kadar dayanmaktadır. Aynı zamanda 1650'lerde Japonya'da konusu pirinç olan vadeli işlem yapıldığı da bilinmektedir (Koçiyit, 2014, s.5).

Kâğıt paranın ilk ihracı 1690 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde Massachusetts Bay Colony tarafından ihraç edildiği bilinmektedir (Küden,2015, S.1).1930 yılı öncesinde finansın yönetiminde farklı pazarlar ve bu pazarlarda işlem gören menkul kıymetlerle ilgili çatışmalar ön plandaydı ve bu doğrultuda yapılan çalışmalarda bilançoda pasif tarafta yer alan özsermaye ve borçlanmaya ağırlık verilmekteydi. Ancak 1930 yılları ve sonrasında finansal yönetim bir buhrana maruz kalmıştır. Fiyatlarda ani düşüişlere, kredilerde sıkıntılara ve iflasların yaşanmasına sebep olmuştur. Bu buhranda ayakta kalmayı başarabilen şirketlerin, finansal tablolarının yeniden organize edilmesini ve likidite durumlarının nasıl daha iyi olması konusunda büyük çaba gösterdiği ortaya konulmuştur (Koçiyit, 2014, s.6).

1940 ve 1950'li yıllara gelindiğinde ise niceleyici yani ölçülebilir yöntemlere ağırlık verilmiştir. Finansal Yönetimde ilk defa bilançonun aktif tarafıyla ilgilenilmeye başlanmıştır. "1960'larda ise sabit aktifler ile stoklar, alacaklar ve nakit gibi döner aktiflerin dağılımında istatistiksel tekniklerin kullanıldığı matematiksel modeller uygulanmaya başlamıştır" (Koçiyit,2014, s.6). İşletme değeri kavramı 1970'li yıllara gelinmesiyle ortaya çıkmıştır. İşletme ortaklarının yaşam standartlarının yüksek oranlara çıkmasıyla ilgili risk faktörünü içeren matematikler modellerler de geliştirilmiştir (Küden, 2015, s.1). Bu süreçte gelişmekte olan ülkelerin kalkınmaları

için dış finansal piyasalara ihtiyaç duymaları sermaye hareketliliğini sağlayarak önemli boyutlara ulaşmasında büyük rol oynamıştır. Aynı zamanda bu yıllarda işletmenin değeri ve ortakların servetini de maksimum kılmak ve risklerle mücadele ile ilgili modellerin iyileştirilmiş olması da bu süreçte etkili olmuştur (Koçiyit, 2014, s.6).

“1980’li yıllarda dünyada yaşanan finansal serbestleşme sürecine istinaden, Türkiye ekonomisinde de 24 Ocak 1980 Kararları ile başlayan dışa açılma ve serbestleşme süreci, 1989 yılında sermaye hareketlerinin tümüyle serbest bırakılması ile tamamlanmıştır. Sermaye hareketlerinin önündeki tüm kısıtlamaların kaldırılması, Türkiye’ye yönelik finansal sermaye hareketlerinin hacmini ve akışkanlığını önemli ölçüde arttırırken, aynı zamanda söz konusu akımların ülkenin makroekonomik göstergeleri üzerinde yarattığı olumlu ve olumsuz etkilerin de yoğun olarak tartışılmasına neden olmuştur” (Turan,2011, s.1).

1980’lerde hızla gelişen teknoloji özellikle finansal kararların alınmasında bilgisayarlı uygulamalara verilen önemini büyük oranda arttırmıştır. Bu yıllarda sürekli değişen ve yükselen eğilim içerisinde olan faiz oranları karşısında finans yöneticileri daha aktif rol oynamaya başlamıştır. Finansal analizini yapamayan her şirket veya birey sonunda bir noktada kendini zor duruma düşürmekten alıkoyamayacaktır ve batmaya mahkûm olacağı söylenebilmektedir.

Bu dönemlerde ise en çok dikkat çeken eğilim, sermayenin dolaşım hızının çok ciddi şekilde artmasıdır. Diğer önemli faktörlerden birisi de teknolojik gelişmelerin yaşanmasıdır. Yeni finansal araçlar geliştirilmiştir. Bilgisayarın yaptığı işlemlerin kullanımı artarak maliyetlerin düşürülmesi de piyasaya olumlu bir şekilde yansımıştır (Arslan,2021, s.18)

Finansal fonksiyon alanında etkili olan diğer gelişmeler ise şu şekilde belirtilebilir;

- İşletmelerin çeşitli ürün üretmeleri ve farklı pazarlara sunmaları
- Satış taktiğinin değiştirilmesi
- İşletmeler arasında satın almaların yoğunlaşması
- Ulaşım ve iletişim olanaklarının artması
- İşletmelerin büyük ölçekte faaliyette bulunmaları
- Araştırma ve geliştirme faaliyetlerine önem verilmesi
- Faiz ve döviz kurlarında yaşanan fazla dalgalanmalar

Yukarıda sayılan gelişmeler finans piyasasında büyük ölçüde değişimler yaşanmasına neden olmuştur. Bu değişimler nedeniyle işletmelerdeki finans

yöneticilerinin işlevi büyük ölçüde önem arz etmiştir. Yöneticiler ani kararlar almaktan ziyade etkili ve makul ölçüde karar alarak işletmenin geleceğine zarar vermeyecek şekilde görevlerini yerine getirmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda kapsamlı bir karar alma modeli kullanmaları gerekmektedir. (Koçiyit, 2014, s.7).

Finans, iyi bir şekilde yönetilmesi gereken önemli bir süreci ifade etmektedir. Bu süreç dahilinde;

- Finansal kaynakların bulunması
- Bulunan finansal kaynakların planının yapılması ve yönetilmesi
- Finansal Kaynakların etkin olup olmadığının kontrolü

Gibi süreçlerin yer alması gerekmektedir. Bu süreçleri doğru ve anlamlı bir şekilde yönetebilmesi için çok iyi bir finans yöneticisine ihtiyaç duyulmaktadır. (Koçiyit,2014,7)

Davranışsal finans ise şu şekilde ifade edilmiştir; “İlgili duygusal süreçler ve karar verme sürecini ne ölçüde etkilediği de dahil olmak üzere yatırımcıların akıl yürütme örüntülerini açıklamaya ve artırmaya çalışmaktır” (Ricciardi, V. & Simon, H.K. 2000, S.27).

Finansal Sistemin Unsurları

Ekonomiyi doğru ve etkili yönetebilmek için finansal sistemi çok iyi anlamak gerekir. Bireyler ekonomik koşullarda, gelişim ve büyümeyi gerçekleştirebilmek için ihtiyaç duyulan fonlara yeteri kadar ulaşamamaktadır. Bu ihtiyaç duyulan fonların sağlandığı bir finansal sistem vardır. Ancak bu finansal sistemde fonların kısıtlı olması ve büyük ölçüde verimli şekilde kullanılmaması gibi birtakım sorun olarak görülmektedir. (Öztürk ve Özyakışır, 2018, s.125).

Finansal sistem tanımsal olarak şu şekilde ifade edilmektedir; Ülke ekonomisi içerisinde fonların transfer edilmesinde kullanılan ve de ülke ekonomisi için büyük önem arz eden bir yapıyı oluşturmaktadır. Aynı zamanda finansal sistem, birikmiş tasarrufların yani ellerinde fon fazlası bulunanların, fona ihtiyaç duyan ekonomik birimler arasındaki transferlerin gerçekleşmesini sağlamaktadır. (Aydoğuş, 2006, s.1).

Finansal sistem tüm bu işlevi yerine getirirken kurumlardan, finansal sistemin araçlarından ve de yasal düzenlemelerden faydalanmaktadır.

Ekonomik açıdan büyüebilmek ve de bulunduğumuz ülke ekonomisinin günümüz dünya ekonomisine ayak uydurabilmesi için, gelişmiş bir finansal sistem son derece

önem arz eden bir yapıyı ifade etmektedir. Bir ülke ekonomisinde finansal sistem, kişi ve kurumların, ortak piyasanın, finansal araçların ve organizasyonların, çeşitli fonksiyonlarını yerine getirebilmek için biraraya gelmeleri neticesinde bir bütünü oluşturmaktadır. Finansal sistem aracılığıyla tasarrufların yatırımcılara aktarılması sağlanmaktadır. Paranın ve farklı düzeylerde paranın fonksiyonlarını gören çeşitli finansal araçların üretildiği ve ekonominin işleyişe dahil edildiği sistem, aynı zamanda ülke ekonomisinin mikro ve makro performanslarının ölçülmesinde belirleyici bir rol üstlenmektedir (Afşar, 2007, s.188). Başka bir tanımda ise finansal sistem, “ekonomideki fon arz ve talebini dengeleyen, fonları zaman, miktar, vade ve kişiler bakımından kullanılabilir duruma getirme fonksiyonunu yapan bir sistemdir” (Han,2013, s.4).

Diğer bir tanımda ise finansal sistem şu şekilde tanımlanmaktadır; Ekonomi de büyük önem taşıyan fon dolaşımının sağlanabilmesi ve bu doğrultuda piyasaları ve finansal araçları ve de çeşitli hukuki düzenleme ile birlikte bir organizasyon yapısını oluşturmasıdır. (Aydoğuş,2006, s.3). Dolayısıyla finansal sistemde amaç, bu organizasyon yapısı dediğimiz fon dolaşımının sürekli olarak sağlanmasıdır. İşletmeler fon gereksinimleri sırasında ilk olarak kendi öz kaynaklarından karşılamaktadır. Ancak işletme tasarruf yaptığından daha fazlasını yatırım yapmak istediğinde ek finansman ihtiyacı duyar. Bu ihtiyacı karşılayabilmek için dış finansman kaynağına başvurmaktadır. (Aydoğuş, 2006, s.3).

Finansal sistemi oluşturan temel unsurlar şu şekilde ifade edilmektedir; Fon talep edenler, fon arz edenler, finansal aracılar (kurumlar), finansal araçlar ve yasal-kurumsal düzenlenmeler olarak adlandırılmaktadır.

Finansal sistemde fon transferleri ancak finansal kurumlar aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Fon arz eden kesimden, fon talep edenlere doğru bir akış sağlanmaktadır. Fon arz eden gruptan toplanan bu fonlar finansal kurumlar aracılığı ile fon talep edene uygun koşulları sağlandığında aktarılır ve bu sirkülasyon devam eder. Bu şekilde finansal kurumlar aracılık görevini yerine getirmektedir.

Fon arz edenler, “Birikmiş tasarrufları bulunan ve bu tasarruflarını sermaye piyasası araçlarında değerlendirmek isteyen, bu açıdan yatırımcılar dediğimiz kesimi ifade eder. Bunlar ellerindeki tasarrufları getiri beklentisi ile sermaye piyasası araçlarına yatıran gerçek ve tüzel kişilerden oluşur. Bireysel yatırımcı, kendi risk/getiri tercihleri doğrultusunda tasarrufları ile sermaye piyasası aracı satın alan gerçek veya

tüzel kişilerdir” (Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları,2019, s.2). Bu tasarruflar sistemde fon ihtiyacı olan kişiler arasında sürekli olarak devam etmektedir.

Fon talep edenler, “İktisadi-ticari faaliyetlerini icra ederken ihtiyaç duydukları kaynağı karşılamak üzere sermaye piyasası aracı ihraç eden kesimi ifade eder” (Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları,2019, s.2). Sermaye piyasası aracı ihraç ederek fon toplamaya çalışan kesimi ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle, mevcut gelirinden daha fazla harcama yapan ve yatırım yapma ihtiyacı hisseden veya fon açığı olan ekonomik birimi oluşturan kesimdir (Baykara,2012, s.6).

Finansal araçlar, Sistem içerisinde olası gecikmelerin önlenmesi ve bu fon akışlarının hızlı bir şekilde yapılmasını sağlamak ve fon talep edenler ile fon arz edenler arasında köprü görevi gören kurumları ifade etmektedir. Yani yatırımcıların hangi araçlara, ne zaman yatırım yapmaları konusunda destek almalarını sağlayan kurumlardır. Aynı zamanda “finansal tabloların, finansal raporlama standartlarına uygun olup olmadığını denetleyecek kurumlara, borçlanma aracı ihraç edecek ihraççıların ise, bu borcu zamanında ödeyebilecek mali güce sahip olduğunu belgeleyecek kuruluşlara ihtiyaç duyulmaktadır” (Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları, s.3). Tüm bu hizmetleri sağlamak için kurulmuş, yetki belgesi almış aracı kurumlar, yatırım fonları, yatırım ortaklıkları, portföy yönetim şirketleri vb. gibi kurumlar örnek verilebilmektedir.

Finansal araçlar, Belirtilen fonların ekonomik birim içerisinde fonun taraflar arasında aktarımının sağlanmasıdır. Gelecek zaman içerisinde oluşan nakitlerin giriş ve çıkışını etkileyen araç olarak da tanımlanmaktadır. Finansal araçlar aracılığıyla fon ihtiyacı olanlar ile fon fazlası olanlar arasında fon transferi gerçekleşmektedir. Bu transfer esnasında oluşabilecek risk unsurları da taraflar arasında paylaşılır ve bu finansal aracın fiyatı ve risk unsurlarını da içerecek şekilde belirlenmektedir (Suvani,2019, s.1).

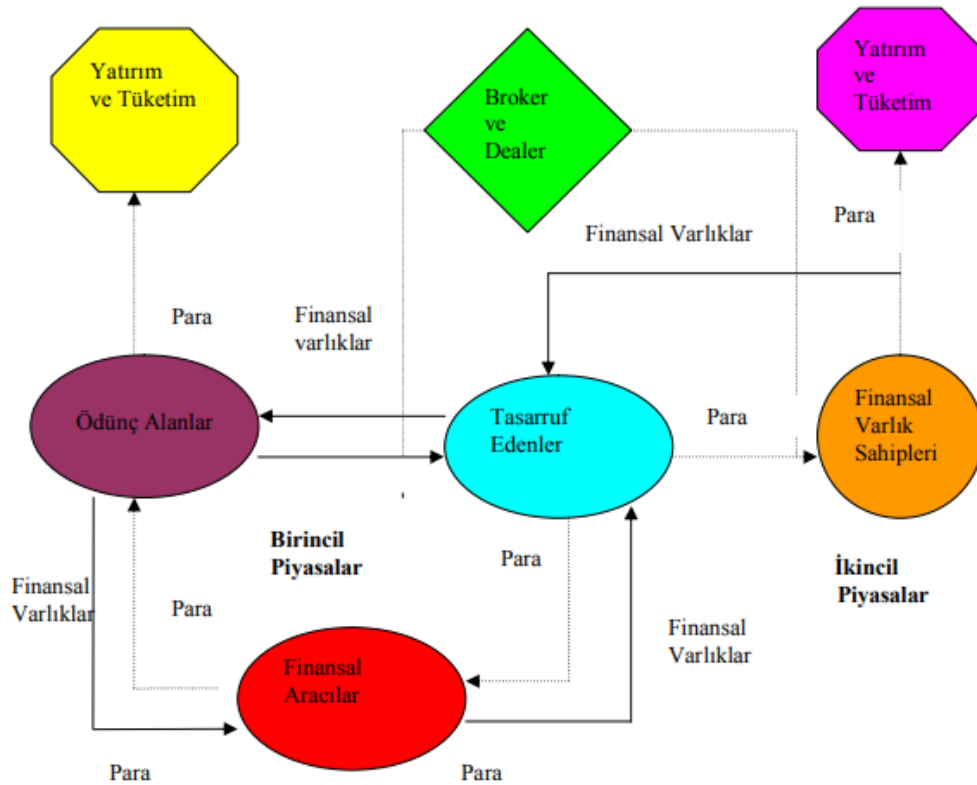
Bu finansal sistemde işleyiş şu şekildedir; Finansal araçlar ya da yatırımcılar finansal varlıkları çıkararak hükümetten, firmalardan ya da bireylerden para toplamaktadır. Fon yatırımcıları da finansal araçlardan direkt olarak finansal varlıkların alımını yapabilirken, brokerlar ve dealerlar finansal varlıkların fon transferinin hızlı ve kolay yapılmasına olanak sağlamaktadır. (Yetiz,2008, s.3).

Yukarıda bahsedilen ifadeye istinaden finansal sistemin genel olarak yapısı ve varlıkların transfer olma şekli Şekil 1.de gösterilmektedir.

Aşağıdaki şekilde de görüldüğü üzere, Finansal piyasaların işleyişi doğrultusunda yatırımcılar için yatırım ve finansman araçları ve bunların işleyişe aracılık eden kurumların bulunması gerekmektedir. Yatırım ve finansman aracı olarak, nakit para, mevduat, krediler, hazine bonoları, varlığa dayalı menkul kıymetler örnek gösterilebilir. (Yetiz,2008, s.5).

Şekil 1

Finansal Sistem Genel Yapısı

Not. Yetiz, 2008, s.5 tarafından yayımlanan "Finansal Sistemin Yapısı, Finansal Derinleşme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi, Türk Finans Sistemi" adlı çalışmadan alınmıştır.

Finansal sistem, hisse senedi, tahvil, bono gibi menkul kıymetlerin alım-satımının yapıldığı finansal piyasa ile bu işleme aracılık yapan finansal kuruluştan oluşan bir sistemdir. Finansal piyasalardaki alım-satım yapan katılımcılar, hane halkı, özel kesim şirketleri ve aracı kurumlar ile hükümetlerdir. Bu piyasalara fon sunan katılımcılara fazla veren birimler, fon talep edenlere de açık veren birimler denilmektedir. Genellikle hükümetler açık veren birimlerdir. Fon arz eden birim ise hane halkıdır" (Çimen, S.1).

Finansal sistem, bireylerin tasarruflarına bir hareketlilik katmaktadır. Bu sistem aracılığıyla yatırımcının riski dağıtılarak daha az riskli bir ortam sağlanmaktadır.

Finansal sistem ekonominin ana yapıtaşdır. Sistemde, ekonomiye çeşitli yatırım ortamı yaratarak ortalama yatırımların verimli bir şekilde kullanılmasına olanak sağlamaktadır. Böylece ekonomik büyümeye katkı sağladığı söylenebilmektedir.

Finansal sistem, bireylerin veya şirketlerin büyük oranda tasarruf yapmalarına ivme kazandırmaktadır. Tasarruf yapan bireyler, başka bir ihtiyacı olana bu imkânı sağlama noktasında yetersiz kalabilmektedir. Fakat finansal kurumlar farklı bireylerin tasarruflarını biraraya getirebilmekte ve bunu borç alacak kişiye uygun koşulu sağlayıp ihtiyacını giderebilmektedir. Piyasada bu şekilde faaliyetin gerçekleşmesi hem firmalar açısından hem de hane halkları için dış finansman ile ilgili işlem maliyetlerinin düşürülmesine olanak sağlamaktadır.(Aslan ve Korap,2006, s.2).

Finansal araçlar, hane halkının yatırım getirisini ve firmalar için borç verme maliyetinin azaltılmasına olanak sağlayarak toplamda yapılacak yatırım miktarının artışında etkili rol oynamaktadır. Finansal sistemde mantık, finansal piyasalar ve araçlar arasında sağlanan hizmetlere kolayca erişebilen firma ve hane halklarının oranını açıklamaktadır. Finansal sistemin etkinliği, araçların müşterileri için işlem maliyetlerini ne ölçüde azalttığını ifade etmektir. Finansal sistem sayesinde yatırımcıların tasarruflarını farklı yatırım araçlarına yaymalarına imkân vererek riski azaltmaktadır (Mishkin, 2004, s.32).

Değişen bir finansal ortam, firmaları daha büyük finansal riske maruz bırakır ve bu sebeple firmaların bu riski yönetebilmenin yeni ve daha iyi yollarını bulmalarına teşvik eder (Dowd,2007, s.2). Böylece kişi yatırımlarını koruma altına aldığı ve riski yaydığı söylenebilir.

Sermaye Piyasası

Piyasa, bir malı satmak için arz eden grup ile o malı satın almak isteyen kişilerin oluşturduğu ortamdır. Yani alıcı ve satıcı arasında köprü görevi gören platformdur. Sermaye ise, “İnsan ihtiyaçlarının karşılanması ve tüketim için değil, fakat daha fazlasını elde etmek için harcanan servetin bir parçası olarak ifade edilebilir. Bu anlamda sermaye ile servet arasındaki en önemli fark, sermayenin üretim amacıyla kullanılmasıdır” (Kara,2006, s.4).

Sermaye piyasası, finansal piyasaların önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Aynı zamanda gelişmekte olan ülkelerde de gün geçtikçe önemini artırarak büyük çapta bir piyasa halini almıştır. (Gündoğdu,2015, s.21)

Sermaye piyasası aracı kavramı, 3794 sayılı Kanun ile Sermaye Piyasası Kanununda yapılan değişiklik sonucunda Türk hukuk sistemine dâhil olmuştur. Kanunda yapılan değişiklikten önce “menkul kıymet” ve “mali değerleri temsil eden ve ihraç edenin mali yükümlülüklerini içeren evrak” şeklinde bir ayrımı yapılmaktaydı. Fakat bu değişiklik ile birlikte, “sermaye piyasası aracı” kavramı, “menkul kıymet” ve “diğer sermaye piyasası araçları” kavramlarını içine alan bir üst kavram haline getirilmiştir (Ünal,2011, s.226). Aracı kurumlar sermaye piyasasında belirtilen kanunlar neticesinde çeşitli sermaye piyasası araçlarını yatırımcılara ulaştırarak böylece aracılık faaliyetini gerçekleştirmektedir (Çukacı, Çenberlitaş,2017, s.179).

Sermaye piyasası aracı, sermaye piyasalarında işlem görmekte olan ve fon aktarımının yapıldığı tüm finansal araçlar olarak adlandırılmaktadır (Ünal,2011, s.226).

Başka bir tanıma göre, “Sermaye piyasası kanun m.3 (ş) bendinde, sermaye piyasası aracı “Menkul kıymetler ve türev araçlar ile yatırım sözleşmeleri de dâhil olmak üzere Kurulca bu kapsamda olduğu belirlenen diğer sermaye piyasası araçları” olarak tanımlamıştır” (Adıgüzel,2017, s.2).

Sermaye Piyasası Lisansının notlarında ise şu şekilde ifade edilmektedir: “Orta ve uzun vadeli ödünç verilebilir fonların, sermaye piyasası araçlarının alım satımı suretiyle tasarruf sahiplerinden fon talep edenlere aktarılmasını, bu şekilde söz konusu iki kesim arasında doğrudan finansman köprüsü kurulmasını sağlayan piyasanın adıdır” (Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları,2019, S.1).

Sermaye piyasalarının gelişiminin hızla artışı, yapılan akademik çalışmalarda, sermaye piyasaları ile ekonomik büyüme arasında büyük ölçüdeki etkileşim sürecinin analizinin yapılmasına yön vermiştir. Sermaye piyasalarında likiditenin sağlanması, riskin çeşitlendirilmesi, bilgiye kolay ulaşımın sağlanması, birikim yapılmasına teşvik edilmesi ve tasarruf ortamının sağlanması ve işletmelerin denetimlerinin aktif bir şekilde yapılması ekonomik büyümeyi desteklemektedir (Müslümov, Aras,2002, s.2).

Sermaye piyasası sayesinde yapılan tasarrufların finansal sistemde bir araya getirilerek endüstri kesimine aktarımının sağlanması, büyük ölçekli sermaye şirketlerinin doğup büyümesini mümkün kılmaktadır. Gelişen bir ekonomide sermaye piyasasında küçük ölçüde yapılan her tasarruf gün geçtikçe katlanarak büyük yatırımları oluşturduğundan yatırımlardaki hacimlerinde büyük çapta artmasına sebep olmaktadır. (Taner, Akkaya, 2012, s.27).

Diğer bir yandan, sermaye piyasası 2’ye ayrılmaktadır. Bunlar; birincil piyasa ve ikincil piyasalardan oluşmaktadır. Birincil piyasada; Sermaye piyasası araçlarının ilk

defa ihraç edilerek, alım ve satımının yapıldığı piyasa olarak ifade edilmektedir (Kara,2006, s.14). Başka bir tanımda ise; ilk kez dolaşıma çıkarılan uzun süreli tahvil ve hisse senedi ihraç eden ve bu doğrultuda tasarruf sahiplerinin aracı kurum ya da banka aracılığıyla karşılaşmış oldukları piyasayı ifade etmektedir. (Tunçez,2012, s.19).

Birincil piyasada, reel piyasaya kaynak sağlamak ve bunun yanında riski tabana yaymak esas amaç teşkil etmektedir. Kısacası, dolaşıma ilk defa çıkarılan finansal araçları ifade etmektedir.

İkincil piyasa dediğimiz piyasa ise, piyasaya ilk kez sürülen sermaye piyasası araçlarının, sonrasında yatırımcılar arasında el değiştirmesini sağlayan piyasadır (Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları,2019.s.1). Başka bir tanımda şu şekilde ifade edilmektedir; Birincil sermaye piyasasına öncesinde sunulmuş ve halihazırda dolaşımda olan menkul kıymetlerin alınıp ve satıldığı piyasaları oluşturmaktadır (Kerimli,2008, s.7).

İkincil piyasaların temel fonksiyonu finansal araçlara likidite olanağı sağlamasıdır. Eğer ikincil piyasalar bu temel fonksiyonları sağlayamaz ise birincil piyasalar bundan doğrudan etkilenir ve fonların yatırımlara aktarılmasını sağlayamaz. Yatırımcılar birincil piyasadan alacakları menkul kıymetleri kolayca ikincil piyasada satamayacaklarını düşünmeye başladıklarında birincil piyasa işlemleri aksar.

Birincil piyasalar fon akışı sağlarken, ikincil piyasalar fon akışı sağlamamaktadır. Bir yatırımcı ikincil piyasadan sermaye piyasası aracı satın aldığı anda, bu satınalma sonucunda para elde ederken, sermaye piyasasını çıkarmış olan şirket yeni satışlardan hiçbir şekilde fon elde edememektedir (Şıklar,2004, s.10). İkincil piyasaların temel amacı finansal araçlara likidite sağlamaktır. Aksi takdirde bu durum gerçekleşmez ise birincil piyasa etkilenir ve fonlar yatırıma dönüşmez.

Birincil piyasada yapılan işlemler tezgâh üstü piyasa şeklinde işlem görürken, ikincil piyasalar ise borsalarda işlem görmektedir (Mazgit, (2011-2012), s.18).

Sermaye Piyasası Araçları

Sermaye piyasası araçları, Menkul kıymetler ve diğer sermaye piyasası araçlarından oluşmaktadır. Sermaye piyasası araçları kavramı menkul kıymetleri de içine alan üst bir kavram olarak bilinmektedir (Han,2013, s.13).

Sermaye Piyasası Türleri

Menkul Kıymet

“6362 sayılı SPK’nda Menkul kıymetler, konuya ilişkin AB düzenlemeleri örnek alınarak, bu kapsama girebilecek türlerin özellikleri belirtilecek şekilde kaleme alınmıştır. Buna göre, menkul kıymetler şu üç kategoriden oluşmaktadır:

- pay, pay benzeri diğer kıymetler ile söz konusu paylara ilişkin depo sertifikaları
- Borçlanma araçları ile bunlara ilişkin depo sertifikaları
- Menkul kıymetleştirilmiş varlık ve gelirlere dayalı borçlanma araçları ve bunlara ilişkin depo sertifikaları
- Menkul kıymet tanımı, unsurları ve özellikleri tek tek sayılmaksızın, aracın sağladığı hakkın niteliğine göre yapmıştır” (Sermaye Piyasası Kurulu Uzmanları,2019, s.8).
- “Menkul kıymetler, ortaklık ve alacaklılık hakkı sağlayan kıymetli evraklardır” (Sermaye Piyasası Kurulu,2007, s.4). Örneğin, hisse senedi ortaklık hakkı verirken, tahvil ise alacaklılık hakkı sağlamaktadır.

Hisse Senedi

Hisse senedi; “Bir ticari işletmenin tümünün (arsası, binaları, fabrikası, makineleri, demirbaşı, parası, borç ve alacakları, diğer işletmelerdeki iştirak payları, ihtira ve patentleri, peştemallığı dahil olmak üzere) bütün maddi ve manevi varlığının belli bir parçasını temsil eden bir mülkiyet senedidir” (Bakkal vd.,2012, s.15).

Hisse senetleri anonim ortaklıklar tarafından çıkarılmaktadır.

Hisse senetleri, sahiplerine birtakım haklar sağlamaktadır. Bunlar şu şekilde ifade edilmektedir;

- “Ortaklık hakkı
- Yönetime katılma(oy)hakkı
- Kâr payı alma hakkı
- Rüçhan hakkı
- Bilgi edinme hakkı
- Tasfiyeden pay alma hakkı’

Gibi haklar sağlamaktadır. (Sermaye piyasası Kurulu, Ybk,2007)

Hisse senedi türleri bakımından 5’e ayrılmaktadır. Bunlar;

- “Hamiline ve Nama yazılı hisse senetleri
- Adi ve İmtiyazlı hisse senetleri

- Primli ve Primsiz hisse senetleri
- Kurucu ve İntifa senetleri
- Bedelli ve Bedelsiz hisse senetleri

şeklinde ifade edilmektedir” (Mazgit, (2011-2012, s.62-64).

Aynı zamanda hisse senetleri, “Sahiplerine oy kullanma, şirket yönetimine katılma, şirket karından pay alma, rüçhan, tasfiyeden pay alma, şirket faaliyetleri hakkında bilgi edinme gibi bazı hak ve bu hakların yanında, sır saklama ve sermaye borcu yükümlülüğü gibi birtakım yükümlülükler de getirmektedir” (Bilir,2009, s.3).

Borsa Yatırım Fonu

Borsa Yatırım Fonu, Herhangi bir endeksi baz alan ve bu endeksin performansını yatırımcılara aktarmayı amaç edinen ve hisseleri borsada işlem gören yatırım fonunu ifade etmektedir. Fonun içerisinde bulunan hisse senetleri baz alınan endeksin içeriğinin aynı şekilde kopyalanması ile oluşturulmaktadır. Borsa Yatırım Fonları aynı zamanda hisse senetlerinin yüksek likidite sağlaması ve bunların kolaylıkla alınıp satılabilişmesiyle yatırım fonlarının riski yaymasına ve yatırım yapılan piyasaların getirilerinden yatırımcıları yararlandırma gibi özelliklerini birleştirmektedir. Borsa Yatırım Fonu hisselerini aynı hisse senetleri gibi finansal aracı kurumlarını kullanarak BİST’ten kullanım sağlanabilmektedir (<https://www.qnbfp.com/borsa-yatirim-fonlari>).

Devlet Tahvili

Devlet tahvili; TL cinsi üzerinden devletin iç borçlanma yolu ile çıkarmış olduğu uzun vadeli DİBS’ler şeklinde ifade edilen borçlanma senetlerini oluşturmaktadır (Kaplan,2021, s.19).

Türkiye Cumhuriyeti Hazinesinin finansmanı amacıyla Türk Lirası ve döviz cinsinden çıkarılmaktadır. Devlet borçlanma ihtiyaçlarını karşılamak için bu tahvili piyasaya sürmektedir. Ödünç fon sağlama amacı güdüldüğünden dolayı değişken faizli, kupon ödemeli, sabit faizli şeklinde borç senedi çıkarabilmektedir (Orkunoğlu, 2010, s.7).

Hazine Bonosu; Devletin çıkarmış olduğu kısa vadeli borçlanma senedini ifade etmektedir. Hazine bonolarında iskonto edilerek satışı yapılmaktadır. Aynı zamanda geri ödememe ve likidite riski de oldukça düşüktür. Ancak diğer varlıklara göre getiri oranları daha düşüktür (Erhan, 2021, s.6).

Kira Sertifikaları

Kira sertifikaları, “Kira sertifikaları, bir varlığın finansmanını sağlamak için satın alma ya da kiralama suretiyle sertifika sahiplerine paylarına göre gelir elde etme imkânı sağlayan menkul kıymettir (Fındık, 2020, s.14). Mevzuatta ise ‘sukuk’ olarak ifade edilmektedir.

Kira sertifikasının birçok avantajı bulunmaktadır;

- **“Orta/Uzun vadeli Sabit Getirili Yatırım İmkânı:** Kira sertifikası sahibine hem orta hem uzun vadede sabit getiri fırsatı sağlamaktadır.
- **Dönemsel Getiri Ödemesi:** Sahibine kiralanan varlıkların dönemsel sabit getirisini alma hakkını verir.
- **Varlığa Dayalı:** İhraç edilen bütün sertifikaların temelinde gerçek bir ticari ilişki ve gözle görülebilir maddi bir gerçeklik istenir.
- **Likidite İmkânı:** Borsa İstanbul’da kota olduğundan, ikinci el piyasa işlemleri aracılığıyla likidite imkânı bulunur. Yatırımcılar ihtiyaçları doğrultusunda, dilerlerse vadeden önce Kira sertifikalarını tamamen ya da kısmen nakde çevirebilir.
- **Teminata Alma Avantajı:** Bankalar tarafından ihraç edilen kira sertifikaları da teminat olarak kullanılabilir” (<https://www.kuveytturk.com.tr/bireysel/yatirim/sermaye-piyasasi-urunleri/kira-sertifikasi>).

Vadeli İşlem (Future)Sözleşmeleri

Vadeli işlem sözleşmeleri diğer bir adıyla future sözleşmeleri taraflara alma –satma yükümlülüğü getiren sözleşmeler olarak bilinmektedir. Bretton Woods sisteminin 1972 yılında sona ermesi sebebiyle döviz kurlarında ciddi dalgalanmalar meydana gelmiştir. Kurlardaki ani değişiklik firmalara büyük bir risk yaratmıştır. Aynı zamanda uluslararası para piyasalarında faiz oranlarındaki değişiklik yüksek faizi oluşturan bir unsur olmuştur. Tüm yaşanan bu olay sonucunda türev araçlar (forward, futures, opsiyon ve swap) karşılaşılabilecek risklerden korunma amacıyla kullanılmaya başlanmıştır (İşgüden,2008, s.1). Gelecek zamanda oluşabilecek fiyat istikrarsızlıklarından korunmak için yapılan sözleşmeleri ifade etmektedir. Böylece ani fiyat değişimlerinden firma ve bireyler kendilerini korumuş olmaktadır.

Diğer bir tanımda, “Futures anlaşmaları da forward anlaşmaları gibi, alıcısına belirli bir dayanak varlığı ileriki bir vadede, üzerinde yazılı bir fiyattan alma ya da satma yükümlülüğü yaratan türev ürün anlaşmalarıdır” (Kantar,2019, s.2).

Vadeli işlem sözleşmeleri, “Belirli bir fiyat için gelecekte belirli bir zamanda bir varlık almak veya satmak için yapılan bir sözleşmedir” (Hull vd., 2013, s.1). Bir başka ifade de ise, Vadeli işlem sözleşmesinin, belirli özellikte olan finansal aracın gelecekte önceden belirlenen fiyat dahilinde tesliminin bir hükme bağlandığı ve alıcı ve satıcıya hak ve yükümlülük getiren bir sözleşmeyi oluşturmaktadır. Vadeli işlem sözleşmesini satan taraf belirli bir miktardaki dayanak olarak belirtilen varlığı ileriki bir tarihte teslim edeceğini ve karşı taraf olan alıcı da bu dayanak gösterilen varlığı belirtilen tarihte alacağını taahhüt etmektedir (Üner,2013, s.6).

Vadeli işlem sözleşmelerinin en önemli özelliği zaman konusudur. Diğer sözleşmelerden farklı olan nokta sözleşme yapıldıktan ve imzalanmanın ardından mal ya da hizmetin alışverişinin yapılmamasıdır. Fakat sözleşmede belirtilmiş olan tarihte, belirlenen fiyatta ve piyasadaki durumuna bakılmaksızın yani şartlar ne olursa olsun tarafların alım satım işlemini yapma zorunluluğu vardır. Cayma hakkı ve belirli bir miktar ödeme karşılığında sözleşmeden vazgeçme ile ilgili sözleşmede herhangi bir madde varsa o zaman taraflar yükümlülüklerini yerine getirmekten kaçınabilmektedir (İbrahimov,2019, s.8).

Vadeli işlem piyasasının amacı riskten korunmaktır. Vadeli işlem sözleşmeleri borsalarda yani organize olmuş piyasalarda işlem görmektedir. Bu yüzden vadeler standarttır. Vadeli işlem sözleşmelerinde pozisyon tutan birinin vade bekleme zorunluluğu yoktur. İsteddiği zaman satabilmektedir (Gözgör,2008, s.38).

Vadeli işlemler, başka bir ifadeyle, daha önce belirlenmiş olan bir vade ve standartta üzerine yazılmış olan mal veya kıymetin teslimini içeren türev araç olarak adlandırılmaktadır. Vadeli işlem sözleşmeleri, menkul kıymet, emtia, yabancı para ve kıymetli maden üzerine düzenlenmiştir. Bu piyasa Takasbank kurumu tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu durum güvenli ve şeffaf bir piyasa olmasını sağlamaktadır. Vadeli işlemler piyasası sayesinde kullanıcıların sahip olduğu fiyat riski minimize edilebilmektedir (Kurar, Çetin,2016, s.405).

Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler

Varlığa dayalı menkul kıymetler (VDMK), “Varlık finansmanı fonu (VFF) veya ipotek finansman kuruluşunun (İFK) devralacağı varlıklar karşılık gösterilerek ihraç

edilen menkul kıymetlerdir” (SPK,2016, S.11). Başka bir deyişle, “Geniş anlamda menkul kıymetleştirme, fon akımının geleneksel para piyasaları yerine sermaye piyasaları yoluyla menkul kıymet ihraç edilerek gerçekleşmesidir” (Vatansever,2000, s.260).

Bu kapsamda, “Sermaye Piyasası Kanunu ‘Varlığa Dayalı Menkul Kıymet’ adı altında belgelerin çıkarılabileceğini hükme bağlamakla birlikte, bu kavramı açıklamamış ancak kanun metninde söz konusu evrakın menkul kıymet özelliğine değinerek, alacaklar ve duran varlıklar karşılık gösterilerek ihraç edilebileceği belirtilmiştir” (Ünal, 2004, s.2)

Opsiyonlar

Günümüzde opsiyonlar, türev ürünler içerisinde büyük öneme sahip finansal araçlardır.

Borsada işlem gören sözleşme türlerinden biri de opsiyonlardır. Opsiyon kişiye alma veya satma hakkı vermektedir. Opsiyon sözleşmeleri tarihi açıdan çok eski yıllara dayanmaktadır. Filozof olan matematikçi Thales’in yaşadığı dönemde de opsiyon işlemi yapıldığı bilinmektedir. Opsiyonların yeni bir ürün olarak sunulmasının sebebi; eskiden tarım ürünleri üzerine yapılan opsiyon işlemlerinin, günümüzde finansal ürünler üzerine yapılmalarından kaynaklanmaktadır. Opsiyon işlemleri uzun yıllar tezgahüstü piyasalarda işlem görmesine rağmen, 1973 yılında ilk kez organize piyasa olan Chicago Opsiyon Borsası Kurulu’nun (Chicago Board Options Exchange) kurulmasıyla işlem görmeye başlamıştır (Tezer, Aslan,2015, s.3).

Opsiyonlar hem tezgahüstü piyasalarda hem de organize olmuş piyasada işlem görebilmektedir. Bu nedenle sık tercih edilen ürünler arasında yer almaktadır.

Opsiyon başka bir tanımda şöyle ifade edilmiştir; “Opsiyon belirli bir gerçek veya finansal varlığın üzerine yazılmış olan bir türev sözleşmedir. En basit anlamıyla alıcısına, belirli bir varlığın belirli bir miktarını yine belirli bir fiyattan ve belirli bir tarihte veya belirli bir tarihe kadar alma ya da satma hakkı tanıyan sözleşmelere opsiyon denmektedir” (Gökçe, 2006.s.4). Başka bir ifadeyle, “Opsiyon sözleşmeleri, finansal varlıkların belirli bir zamanda veya belirli bir zaman dilimi süresince herhangi bir zamanda alınması veya satılması konusunda alıcıya seçim hakkı tanıyan sözleşmelerdir” (Bak,2009, s.40).

Bir opsiyon işlemi iki taraf arasında yapılmaktadır. Bu tarafların biri alıcı, diğer taraf ise satıcı konumunda yer almaktadır. **Alım Opsiyonunda (Call contract/Options);**

Opsiyon alıcısına dayanak bir varlığı, alma hakkı veren sözleşmeleri ifade etmektedir. **Satım Opsiyonunda ise, (Put contract/Options);** alıcısına, dayanak varlığı satma hakkı veren sözleşmeleri belirtmektedir. Opsiyonu satan taraf, opsiyonu alan kişiden tahsil ettiği prim karşılığında, opsiyonun vadesinde ve opsiyona dayanak oluşturan varlığı, opsiyonu alanın tarafın istemesi durumunda ve belirli bir fiyattan alma ya da satma yükümlülüğüne girmesidir (Dereli,2008, s.9). Aynı zamanda bu işlemin gerçekleşmesi için bir opsiyon primi ödenmesi gerekmektedir. Opsiyon Primi, “Opsiyon sözleşmesini satın alan tarafın opsiyon sözleşmesini satan tarafa ödediği bir bedeldir. Bu prim karşılığında opsiyon satan taraf fiyat garantisi vermekte ve fiyat farklılıklarından ortaya çıkabilecek riski üstlenmektedir. Opsiyon primi sözleşme satın alınırken peşin ödenir ve opsiyon kullanılmadığı zaman geri alınamaz” (Gözcü,2008, s.89).

Türkiye’de Finansal Okuryazarlığın Önemi

Son zamanlarda piyasaların hızlı gelişimi ve karmaşık hale gelmesi finansal okuryazarlığın önemini gün geçtikçe artırmaktadır. Özellikle dünya genelinde yaşanan covid-19 salgın hastalığın gün geçtikçe yayılması piyasaları ve bireyleri çok etkilemektedir. “İnsanların finansal bilgi düzeylerinin yetersiz olması finansal kararlar almalarını oldukça zorlaştırmaktadır. İş dünyasında finansal kararlar genellikle finans ya da muhasebe yöneticileri tarafından alınırken hane halkında ise bu kararlar genellikle anne-baba tarafından alınır. Bundan dolayı ailesiyle birlikte yaşayan öğrenciler belli bir döneme kadar bireysel finansal karar verme zorunluluğu hissetmezler” (Dursun,2019, s.1) ve kendi paralarını kazanmaya başladıklarında ise, bu durum onlar için oldukça zor bir hal almaktadır. Çünkü bireyler hangi varlıklara yatırıp yapacağını ya da nasıl tasarrufta bulunmaları gerektiği konusunda bilgi sahibi değildirler.

İlerleyen yıllarda, “Bireylerin kendi emeklilik gelirlerini belirleme konusunda daha fazla sorumluluk sahibi olduğu bu yeni ortamda, genel finansal bilgi, emeklilik tasarruf sürecinin anlaşılması ve yeterli tasarruf ihtiyacının tanınması gibi faktörler, emeklilik hedeflerine başarılı bir şekilde ulaşmak için kritik hale gelmiştir” (Clark,2003, s.1). Finansal okuryazarlık, bireylerin hedefine ulaşması ve mevcut durumdaki aktif kaynakları kullanabilecek becerisi olması durumunda ortaya çıkmaktadır (Kartal,2019, s.1). Finansal okuryazarlık, bireylerin refah düzeyini artırmada da büyük rol oynamaktadır. Tek başına paranın yönetimi ile de finansal okuryazar oldukça zor

olabilir. Finansal okuryazar olan kişi, fatura borcunu nasıl yorumlayabileceğini, hangi krediyi ne zaman hangi koşullarda çekmesi gerektiği bilincine sahip olan bireyleri kapsamaktadır.

Finansal tercihin en önemli temellerinden biri hissi ve normatif olmasından kaynaklanmaktadır. Yani, “insanlar sık sık rasyonel olmayan ve rasyonel altı tercihler yaparlar. Çünkü ilk olarak bu seçimlerini kendi normatif-hissi dayanaktan üzerine inşa ederler ve ikinci olarak insanlar zayıf ve sınırlı entelektüel kapasiteye sahiptirler” (Baloğlu,2000, s.222). Bu demek oluyor ki kişi kendi finansal analizini yaparken duygularından hislerinden yola çıkarak yaptığı söylenebilir. Böyle bir durumda ise birey çoğu zaman yanlış tercih yaparak hem maddi hem de manevi zarara uğramaktadır. Ancak bu durumlarını finansal okuryazarlık eğitimi alarak yönlendirebilirler.

Finansal okuryazarlık kavramı, sadece ülkemiz için değil, Dünya stratejilerinde de önemli bir kavram haline gelmektedir. “Devletler açısından bu kadar önemli olan finansal okuryazarlık kavramının en geniş ve kabul edilen tanımını OECD (2012) yapmıştır. Bu tanıma göre finansal okuryazarlık en genel haliyle: “Finansal kavramlar ve risklerin bilgi ve anlayışına sahip olmak, bu bilgi ve anlayışı değişik finansal bağlamlarda etkili kararlar almak, birey ve toplumun finansal iyi olma halini geliştirmek ve ekonomik hayata katılımı sağlamak için kullanma becerisi, motivasyonu ve güvenidir” (Aydın,2018, s.13). “Finansal okuryazarlık, bireylerin çalışma yaşamındaki istikrarsızlık, sosyal güvenlik sorunları, bireysel sorumlulukların artması, borçlanma, daha uzun bir ömür beklentisi gibi faktörler nedeniyle de ön plana çıkmaktadır” (Bayram,2014, s.107).

Finansal okuryazarlık, doğuştan kazanılan bir olgu değildir. Her bir dersin eğitimi olduğu gibi finansal okuryazarlık da belli eğitim sonunda kazanılmaktadır. Dünya çağında bu işi üstelenen ve en kapsamlı çalışmayı OECD yapmaktadır. OECD, “2004 yılından itibaren gerek yaptığı araştırmalar gerekse yayınladığı raporlar ile ülkelere bu alanda mevcut eğitim politikalarını gözden geçirme ve yeni politikalar oluşturma fırsatı sağlamıştır. Aynı zamanda bu raporlar Türkiye ve diğer OECD ülkelerinin durumu hakkında genel bir fikir edinme olanağı da sağlamıştır” (Aydın,2018, s.14).

Finansal Okuryazarlık Tanımı

Finansal okuryazarlık, her bireyin önemsemesi ve yönetmesi gereken bir kavramdır. Finansal okuryazarlık, “Kişinin önemli finansal kavramları anlama derecesine ve uygun kısa vadeli karar verme ve sağlam, uzun vadeli finansal planlama, yaşam olayları ve

değişen ekonomik koşullara dikkat ederek kişisel finansları yönetme kabiliyetine ve güvenine sahiptir” (Fernandes vd.,2013, s.4).

Finansal okuryazarlık, Parayı yönetme ve kullanma aşamasında etkili ve doğru edinilen bilgi dahilinde bir yargıda bulunabilme ve bu doğrultuda etkin kararlar alabilme becerisidir (Kahraman,2015, s.1).

Bireyler, ister uzun dönemli karar almada isterse günlük yaşamı için birtakım finansal kararlar vermek zorundadır. Bu nedenden dolayı bireylerin finansal bilgi ve sorumluluklarının gelişmesi önem arz etmektedir. Finansal Okuryazarlık eğitimini alarak bu durumun üstesinden rahatlıkla gelebileceği söylenebilir. Finansal Okuryazarlığın en önemli amaçlarından birisi tasarruf yapmaktır. Kişiler paralarını ne kadar iyi şekilde yönetebilirse o derece tasarruf yapar ve birikim sağlayabilirler. Bu birikimleri doğrultusunda da istediği amaca ulaşabilirler. Her birey mutlaka finansal okuryazarlık hakkında bilgi sahibi olmalıdır. Çünkü içinde yaşadığımız çağ teknoloji çağı olduğundan dolayı finansal bilgi daha fazla önem arz etmektedir.

Başka belirleyici kavram olarak finansal okuryazarlık tanımında ise; bireylerin hayatlarını devam ettirebilmeleri için gelir ve giderlerinin dengeli bir şekilde sürdürülmesini sağlayan finansal kaynakların kullanımı konusunda bilgi ve beceriye sahip olması gerekmektedir (Karakulle ve Tan,2018, s.461).

Lusardi'ye göre; Finansal okuryazarlık, “Temel ve gelişmiş finansal okuryazarlık olarak ayrılmaktadır. Enflasyon etkileri, faiz oranlama, risk ve çeşitlilik algısı temel finansal okuryazarlık konularına girerken; hisse senedi, faiz oranı, fon hesaplamaları gelişmiş finansal okuryazarlık konuları olarak değerlendirilir” (Kandemir,2018, s.5).

Finansal okuryazarlık, finansal problemleri yorumlama yeteneğini geliştirmede öne çıkan bir kavramdır. Finansal okuryazarlık, tek başına finansal bir bilgiyi elde edip sonrasında onu kavrayıp, yorumlama ve sonunda karar verme süreci olarak değerlendirilmemektedir. Buna ek olarak sınırsız bilgi kaynağına ulaşabildiğimiz günümüz şartlarında, varolan bilgiye ulaşmayı kolaylaştıran iletişim teknolojilerine erişebilme yeteneklerine ihtiyaç duyulmaktadır. Dolayısıyla finansal okuryazarlığın 3 temel dayanağa sahip olmayı gerektirmektedir. Bunlardan ilki olan bilginin araştırılmasıdır. Araştırılan bu bilgiyi değerlendirip yorumlayabilme yeteneğine sahip olunması ve bu bilgiyi finansal problemlerin çözümlenmesi noktasında katkı sağlayacak bir şekilde kullanılabilmesidir (Boz,2018, s.149).

Foder ise finansal okuryazarlığı şu şekilde tanımlamaktadır; “Bireyin, paranın kullanımına ve yönetimine ilişkin bilgili bir şekilde değerlendirmede bulunabilmesi ve

etkili karar verebilme becerisi yani diğerk bir ifade ile finansal okuryazarlığı, bireylerin kazançlarını, birikim ve yatırımlarını akıllı bir şekilde değerlendirmeleri, doğru bütçe oluşturabilmeleri ve bunlara ilişkin becerileri kazanmış olma durumudur” (Baysa ve Karaca,2016, s.111).

Geleceğe yönelik yapılan her finansal analiz bireyleri daha iyi şartlarda yaşamaya itebileceği ve refah düzeylerinin artmasını sağlayacağı söylenebilir.

Temel Finansal Kavramlar

Faiz: “Arapça kökenli bir kelime olup, “kar”, ” nema”, “ürem”, “paranın fiyatı” gibi çeşitli anlamlara gelmektedir. Alacak-borç ilişkilerinin başlangıcı “faiz” olgusunu ortaya çıkarmıştır” (Demir,2010, s.15).

Basit Faiz: “Ödenecek ya da kazanılacak faiz, anapara (borç verilen ya da borç alınan tutar) üzerinden hesaplanmaktadır” (Saldanlı,2003, s.43).

Bileşik Faiz: “Dönem sonunda kazanılan faizin çekilmediğini ve otomatik olarak gelecek faiz dönemine anapara ile birlikte bırakıldığını varsayar. Bu şekilde biriken faize bileşik faiz denir” (Kahraman,2015, s.23) Başka bir tanımda şu şekilde ifade edilmektedir;’ Anaparaya işlemiş faizin belli devreler sonunda anaparaya eklenerek, yeni oluşan bu meblağ üzerinden tekrar faiz yürütülmesidir” (Demir,2010, s.43). Kısacası faiz üzerinden tekrardan faiz kazanılmasıdır.

Vadeli Mevduat Hesabı: Daha öncesinde belirlenen sabit faiz oranı ile belli bir miktar paranın, belirlenen vade boyunca hesapta tutulmasıdır. “Vadeli hesapta vade süreleri tüm mevduat türleri için 1.7.1987 tarih ve 1. No’lu TCMB. sı tebliğinde, bir ay, üç ay, 6 ay ve bir yıl olarak öngörülmüştür. Vadeli hesap vade süresi dolunca, temdit edilmemişse, vadesiz hesaba dönüşür” (Kaplan, s.281).

Vadesiz Mevduat Hesabı: “Vade kelime olarak, bir borcun ödenecek hale gelmesi için gereken süre olarak ifade edilmektedir. Mevduat açısından ise, müşterinin istediği zamanda tamamen ya da kısmen para çekebilmek üzere yatırdığı paralara vadesiz mevduat denir. Müşteriler yani hesap sahipleri, banka üzerinden paralarını, makbuz imzalamak, üçüncü şahıslara havale çıkarmak, başka hesaplara virman ya da hesabın borcuna bir kaydı gerektirecek herhangi bir talimat vererek serbestçe kullanımı söz konusudur. Vadesiz mevduatta faiz verilir verilmemesi önemli değildir” (Akyol,2018, s.3-4). Faiz, vadeli mevduat hesabında gerçekleşmektedir. Vadesiz mevduat hesabında parayı elde tutmak yerine hesaba yatırmak ve ihtiyaç halinde oradan kullanımın sağlanmasıdır.

Hazine Bonosu: “Hazine'nin nakit açığını finanse etmek için Merkez Bankası aracılığı ile piyasaya sürülen 1 yıldan kısa vadeli ve iskontolu finansman aracıdır. Hazine Bonosu Sermaye Piyasası yasalarına göre düzenlenmiştir ancak vade açısından Para Piyasası finansal aracıdır” (Turgut,2007, s.5).

Tahvil: “ VII-128.8 sayılı Borçlanma Araçları Tebliği'nin 3/1-(m) maddesinde ise “İhraççıların bu Tebliğ hükümlerine göre borçlu sıfatıyla düzenleyip sattığı ve nominal değerinin vade tarihinde veya vade tarihine kadar taksitler halinde yatırımcıya geri ödenmesi taahhüdünü içeren, vadesi 365 gün veya daha uzun olan borçlanma aracı” olarak tanımlanmıştır”(Aksan,2018,s.3).Şirketler ve devlet tahvil çıkarabilir, böylece tahvil sahipleri de şirkete veya devlete faiz karşılığı borç veren yatırımcıları oluşturmaktadır.

Devlet Tahvili: “Devletin ödünç fon sağlamak amacıyla değişken veya sabit faizli, kupon ödemeli ya da iskontolu olarak çıkardığı bir yıldan uzun vadeli borç senedi olarak tanımlanmaktadır” (Orkunoğlu,2010, s.7).

Bireysel Emeklilik Sistemi (BES): her bireyin emeklilik döneminde rahat yaşayabilmesine olanak sağlayan ve mevcut yaşam standartlarını emekliliğinde de devam ettirebilmeleri için kamu sosyal güvenlik sistemlerine tamamlayıcı olarak oluşturulan, bir emeklilik sistemini ifade etmektedir. Bu sistem gönüllülük esasına bağlıdır ve Bireysel Emeklilik şirketleri, Hazine Müsteşarlığı (HM), Sermaye Piyasası Kurulu (SPK) ve Emeklilik Gözetim Merkezi (EGM) tarafından da gözetim ve denetim altındadır (Seyfullahoğulları, vd.,2017, s.106). Diğer bir tanımda ise ; “Bireysel Emeklilik Sistemi (BES), 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu ile sosyal güvenlik sisteminin tamamlayıcısı olarak bireylerin emekliliğe yönelik tasarruflarının yatırıma yönlendirilmesi, emeklilik döneminde ek bir gelir sağlanarak refah düzeylerinin yükseltilmesi, uzun vadeli kaynak yaratarak istihdamın artırılması ve ekonomik kalkınmaya katkıda bulunması amacıyla, gönüllü katılıma dayalı ve belirlenmiş katkı hesabına göre oluşturulan bir sistemdir”(İnneci, 2013,s.106).

Enflasyon: “Mal ve hizmet fiyatlarının genel seviyesinde yaşanan sürekli artış olarak tanımlanmaktadır. Enflasyon, sadece bir veya birkaç mal ve hizmetin değil, ortalama bir tüketicinin yıl içinde kullandığı tüm mal ve hizmetlerde meydana gelen fiyat değişikliğini kapsamaktadır” (TCMB,2013, S.2).

Deflasyon: Genel fiyatlar üzerindeki genel artışın sürekli olarak düşüşe geçmesini ifade etmektedir (Aksoy,2019, s.4). Başka bir tanımda ise; Deflasyon, fiyattaki yükseliş hızındaki azalma anlamına gelmektedir. Daha açık ifade edecek olursak, fiyatların

genel düzeyinde sürekli düşüş halidir ve bu durumda paranın satınalma gücü yükselir (Eğilmez,2012).

Başka bir tanımda ise; “Fiyatların genel seviyesindeki sürekli düşüş olarak tanımlanmaktadır. Fiyat istikrarsızlığı olan ve arz lehine bozulan piyasa dengesi ile başlayan deflasyonist süreç, fiyatların düşmesi ile devam etmektedir” (Yılmaz & Şahin, 2019,s.25).

Elektronik Fon Transferi (EFT): Farklı bankalar arasında yapılan transfer işlemidir. Hesap numarası veya Iban numarası ile işlemler gerçekleştirilmektedir. Türkiye’de ilk defa 1 Nisan 1992 yılında Merkez Bankası tarafından sisteme dahil olmuştur.

Havale: Gerçek ya da tüzel kişinin, başka bir gerçek veya tüzel kişiye belli bir miktarda para, kıymetli evrak veya kıymetli evrak vermeye üçüncü bir kişiyi yetkili kılmasından ibarettir. Havaleyi gönderen kişi, başka bir bankaya ya da aynı bankanın başka şubelerindeki kendi hesaplarına da para gönderimi yapabilmektedir (Çeker,2008, s.64).

Para Yönetimi

Finansal okuryazarlık açısından para yönetimi önem arz eden bir kavramdır. Bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılayabilmesi parasını iyi yönetmekten geçmektedir. Finansal okuryazar olacak bireylerin, paralarını en iyi ve en etkili bir biçimde yönetmesi beklenmektedir.

Finansal Planlama

Finansal planlama, finansal amaçlara yönelik sonuca ulaşmak için belirli bir plan hazırlama ve bunları uygulama sürecini ifade etmektedir. Öncelikle Finansal planlamanın yapılabilmesi ve başarılı olabilmesi için gerekli bilgilerin toplanabilmesi, karar verilmesi ve bu kararın uygulamaya konulması gerekmektedir (Aydoğan,2020, s.73).

Finansal planlama bir yönetim fonksiyon olarak belirtilmektedir. Hem bireylerin hem de işletmelerin bir planları olmadan başarılı olmaları beklenemez. Bireylerin başarılı bir şekilde para yönetimini yapması için gereken kişisel finansal planını geliştirmek ve bu plan dahilinde ona uygun davranması gerekmektedir. Özellikle yazılı bir finansal plan yapılması önemlidir. Çünkü yazılı bir finansal planın zihinde oluşturulan plandan daha etkili olduğu görülmektedir. Yazılı olarak yapılmış bir planı

görmek hedeflere ulaşmak için gerekli eylemleri hatırlamaya da yardımcı olmaktadır. Böylece bireylerin daha kontrollü bir şekilde ilerlemesini sağlamaktadır (Öztürk,2014, s.35).

Bütçe Ve Bütçe Yapmanın Önemi

Bütçe, gelecek zaman için yapılan bir finansal plandır. Ayrıca parayı iyi yönetebilmenin kilit noktasıdır. Bütçe bireylerin isteklerine ulaşabilmesi için gerekli kaynakların tespit edilmesini sağlayan bir nicel planı ifade etmektedir. İyi bir bütçenin hazırlanabilmesi için, ayrıntılı bilginin olması ve beklenen harcama miktarlarını içermesi ve tüm dahili ve harici bütçeyi etkileyebilecek faktörlerin bilgisini de içermesi gerekir. Bütçe yapmak geliri artıran ve beklenmedik durumları ortadan kaldıran veya tasarruf edilmesine olanak sağlan bir unsur değildir, fakat tasarruf edilmesine yardımcı olmaktadır (Saraç,2014, s.13).

Bütçe yapmanın bireylere birçok faydası bulunmaktadır. Tüketicilerin gelirlerini doğru ve etkili bir biçimde yönetebilmesi sağlamaktadır. Bu şekilde gelir ile harcama arasında doğru orantı oluşturabilmektedirler. Örneğin, bireylerin gelirinin beklenmedik durumda düşmesi sonucunda önceden planlanmış bütçe ile bu durumun üstesinden gelebilirler. Harcamalarının neden olacağı israfa karşı da önlem alabilmektedirler.

Tasarruf

Bireyler çeşitli istek ve ihtiyaçlara sahiptir. Gelirin iyi yönetilmesi bu istek ve ihtiyaçlara daha kolay ulaşılmasını sağlamakta, finansal amaçların önem sırasına dizilmesini ve ekonomik kaynaklarında bu amaçları gerçekleştirecek şekilde kullanılmasını gerekli kılmaktadır. Bireylerin gelecek için kendini güvence altına almak istemesi, tasarruf yapma gereksinimini de beraberinde getirmektedir.

Tasarruf, bireylerin geliri ile harcamaları arasında ki fark olarak tanımlanmaktadır. “Gelirlerinin tümünü tüketmeyen aileler bir süre sonra yaşam standardını iyileştirebilecekleri bir gerçektir. Finansal yönetim sürecinde kısa ve uzun vadeli finansal amaçlara göre tasarruf yapılarak elde edilen birikim, mevcut ekonomik kaynaklara eklendiğinde büyük birikimleri oluşturabilmektedir” (Hayta,2008, s.346).

Bireyler gerekli tasarruflarını sağlayabilmesi için finansal okuryazarlık bilgisine sahip olmaları gerekmektedir. Çünkü finansal okuryazar olmayan bireyler kendine uygun tasarruf sağlayabileceği yatırım türünü seçemeyebilir ve yanlış bir yatırım yapabilirler. Yatırım aracı seçerken öncelikle likiditeyi, riskini, kazancını ve vergi durumunu göz önünde bulundurmalarıdır. Bireylerin kısa ve uzun vadede kâr getirebilecek ve tasarrufunu koruyabileceği yatırım alanlarını belirlemeli ve bu alanlara yatırım yapmalıdırlar. Tasarruf sahiplerinin birikimlerini en doğru şekilde değerlendirebilmelerini sağlamak için iyi bir finansal eğitime sahip olması gerekmektedir ya da gerekli uzman kadro yapısına sahip kuruluşlar ile de gerçekleştirebilmektedir.

Konuyla İlgili Daha Önce Yapılmış Çalışmalar

Finansal okuryazarlık alanında OECD'nin yapmış olduğu birçok çalışma bulunmaktadır.

OECD Uluslararası Finansal Eğitim Ağı (OECD/INFE) tarafından geliştirilen Ulusal Stratejilere İlişkin Yüksek Düzeyli İlkelerde belirtildiği gibi, nüfusun finansal okuryazarlık yeterliliklerinin değerlendirilmesi, başarılı bir ulusal stratejinin önemli bir bileşenini oluşturmaktadır.

Ülke bazında da çalışmaları mevcuttur. Asya, Avrupa ve Latin Amerika'dan seçilen yaklaşık 26 ülke ve ekonomi (bunlardan 12'si OECD üyesi ülke), küresel olarak tanınan OECD/INFE veri setini kullanarak finansal okuryazarlık yeterliliklerine ilişkin uluslararası ankete katılmıştır. Bu dünya çapındaki uygulama ile, finansal okuryazarlığı ölçmek için bir yöntemin geliştirilmesini, ilk üç hedefinden biri olarak belirleyen OECD/INFE için önemli bir başarı olarak görülmektedir. Sonuçlar, finansal davranış ve tutumların yönlerini kapsayan, bilginin ötesine geçen finansal okuryazarlık hakkında bilgi sağlamaktadır. OECD, verilen cevapları puan bazında raporlamaktadır. Rapor da ayrıca, finansal okuryazarlık puanlarını bireylerin özelliklerine göre (cinsiyet, yaş, dijital kullanım ve finansal dayanıklılığa bir yaklaşım olarak tasarruf düzeyi gibi) farklılaştırarak nüfus içindeki potansiyel hedef grupları belirlemeyi de amaçlamaktadır. (OECD,2020, s.3).

OECD üyesi ülkelerin yanı sıra tüm örneklem genelinde, erkeklerin istatistiksel olarak daha fazla finansal bilgiye ve finansal refah puanlarına sahip olduğu görülmektedir. Tüm ekonomilerde daha yüksek genel finansal okuryazarlık puanlarına sahip görünselerde, ancak bu fark istatistiksel olarak anlamlı değil. Davranış ve tutum

puanlarında bir miktar heterojenlik vardır ve kadınların davranış puanlarının (Polonya ve Rusya'da olduğu gibi) ve tutum puanlarının (Gürcistan, Kore, Portekiz, Rusya, Tayland) daha yüksek olduğu yerlerde bazı önemli farklılıklar görülmektedir (OECD,2020, s.57). Yapılan finansal okuryazarlık çalışmalarında olduğu gibi, bu çalışmada da istatistiksel olarak erkeklerin(akademisyenlerin) daha fazla finansal bilgiye sahip olduğu görülmektedir.

Diğer yapılan çalışma olan, PISA 2012'nin finansal okuryazarlık alanında yaptığı çalışmada,15 ülke ve üç ekonomi için genel bir değerlendirme yapıldığında finansal okuryazarlık becerilerinde en yüksek performansı 603 puan ile OECD ortalamasınının 103 puan üzerinde olan Şanghay-Çin'in gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte; Avustralya, Estonya, Çek Cumhuriyeti, Flaman Bölgesi-Belçika, Yeni Zelanda ve Polonya'dan katılan öğrenciler de OECD ortalamasından daha yüksek performans göstermiştir.

Türkiye, 2012 yılında Dünya Bankası ve 2015 yılında OECD alt kuruluşu olan Finansal Eğitim Uluslararası Ağı (International Network on Financial Education-INFE) tarafından yapılan finansal yeterlilik araştırmalarına katılmıştır. Ancak PISA kapsamında 2012 ve 2015 yıllarında gerçekleştirilen finansal okuryazarlık değerlendirmelerine katılmamıştır. PISA değerlendirmelerinde Türkiye'nin finansal okuryazarlık alanında verisinin bulunmaması önemli bir fırsat kaybı olarak görülmektedir. Ayrıca OECD (2016) raporunda belirtildiği üzere, birçok ülkede ulusal düzeyde finansal okuryazarlık becerilerinin ölçme ve değerlendirme çalışmaları yapılırken, Türkiye'de böyle bir çalışma bulunmamaktadır (Tedmem,2016).

OECD/INFE (2016) tarafından yayımlanan finansal okuryazarlık araştırmasında Türkiye'nin diğer ülkeler ile karşılaştırıldığında birikim ve tasarruf yapma eğiliminin düşük olduğu ifade edilirken Visa Europe (2011) raporunda Türkiye'de finansal okuryazarlığa ilişkin farkındalığın çok düşük olduğu ifade edilmiştir (Tedmem,2016). OECD'nin yapmış olduğu çalışmaların sonuçları ile yapılan çalışma da benzerlik göstermektedir.

Finansal okuryazarlıkta, kapsayıcılık ve finansal refahta cinsiyet farklılıklarını dikkate almak önem arz etmektedir. Kadınların, özellikle erkeklerden daha uzun yaşama ve daha az kazanma eğiliminde oldukları ve bu nedenle yaşlılıkta finansal zorluklarla karşılaşma olasılıkları daha yüksek olduğu için belirli finansal okuryazarlık gereksinimlerine sahiptir. (OECD,2020, s. 58).

Örneklemin yaş gruplarına göre dağılımında, gençlerin (18-29) finans konusunda çok az deneyime sahip oldukları görülmektedir. Orta yaşlı (30-59) insanlar bir ekonomide harcanabilir gelirin (ve bazen de tasarrufların) çoğunluğuna sahip olma eğilimindedir ve bu nedenle potansiyel olarak yüksek finansal okuryazarlık, ekonominin geri kalanı için en fazla faydayı sağlayacağı düşünülmektedir. Yaşlı insanlar (60 yaş üstü), modern tüketici finansmanındaki hızlı gelişmelerden en çok rahatsız olan ve aynı zamanda önemli tasarruflarla uğraşan kişiler olabilmektedir (OECD,2020, s.60).

Genel olarak, özellikle beklenmedik ekonomik kriz zamanlarında en savunmasız kişilerden bazıları, daha düşük gelirli ve çok az veya hiç serveti olmayan, çek karşılığında çalışan ve herhangi bir nedenle tasarruf edemeyen kişiler olduğu söylenebilir. Gençlerin, önemli ölçüde daha düşük finansal okuryazarlığa ve daha kötü (veya OECD/INFE tanımına göre, daha kısa vadeli) finansal tutum puanlarına sahip oldukları görülmektedir. Ayrıca, daha düşük finansal bilgiye ve daha az ihtiyatlı finansal davranışa sahip olma eğilimindedirler. Orta yaşlı bireyler grubu, finansal okuryazarlık ve unsurları ile finansal refahta, önemli ölçüde daha yüksek puanlara sahiptir. Öte yandan yaşlılar, çok az istisna dışında, örneklemdaki hemen hemen tüm ekonomilerde daha düşük finansal okuryazarlığa ve finansal refaha sahiptir. Örneğin Almanya ve Avusturya'daki yaşlılar önemli ölçüde daha yüksek finansal refaha sahiptir (OECD,2020, s.60).

Son zamanlarda finansal ürün ve hizmet yelpazesinin genişlemesi ile birlikte finansal piyasalarda karşılaşılan fırsat ve risklerin de kapsamı genişlemekte ve çeşitliliği artmaktadır. Finansal sistemde ürün ve hizmetlere ilişkin doğru bilgi aktarımının sağlanması kadar tüketicilerin bu bilgiyi analiz ederek kendi çıkarları doğrultusunda değerlendirebilme kapasitesine sahip olmaları gerekmektedir (Karataş,2017, s.8).

Sonuç olarak, erkeklerin sürekli ve önemli ölçüde kadınlardan daha iyi performans gösterdiği finansal bilgi ve refah puanları arasındaki fark cinsiyet farklılıklarına işaret etmektedir. Bu, önceki OECD araştırmalarında da belirtildiği gibi, dikkate alınması gereken önemli bir farklılıktır. Bu rapor aynı zamanda gençlerin ve yaşlıların finansal bilgilerini ve davranışlarını geliştirmek için hedefe yönelik yardıma ihtiyaçları olduğunu öne sürmektedir. Yeterli birikimi olmayanlar ve dijital araçlara ve hizmetlere erişimi olmayan veya bunları kullanma becerisine sahip olmayanlar son derece savunmasız görünmektedir. Gelir politikası ve dijital eğitim yoluyla olası desteğin yanı

sıra finansal okuryazarlıklarını geliştirmek için desteğe ihtiyaçları olduğu görülmektedir (OECD,2020, S.65).

Finansal okuryazarlık alanında yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde, genel olarak üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalar gözlemlenmiştir. Ancak akademik personel üzerine yapılan çok fazla çalışma bulunmamaktadır.

Kaya (2019), “*Finansal okuryazarlık ve İİBF’de verilen muhasebe-finance derslerinin finansal okuryazarlık üzerine etkileri: Cumhuriyet Üniversitesi iibf öğrencileri üzerinde bir araştırma*” çalışmasında 4377 lisans öğrencisini baz alıp, basit örneklem üzerinden 720 kişiyi örneklem olarak seçmiştir. Ankete katılan öğrencilerin çoğu kendini orta düzeyde finansal okuryazar olarak ifade ettiği sonucuna ulaşmıştır. Kadın katılımcılar erkeklere oranla daha az seviyede finansal okuryazar olduğu görülmüştür. Öğrencilerin yaklaşık yarısı muhasebe-finance ağırlıklı derslerin finansal okuryazarlıklarına etki sağladığını belirtmiştir.

Saraç (2014), “*Finansal okuryazarlık ve Dumlupınar Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi üzerine bir araştırma*” Üniversite üzerine yapılan bu çalışmada 797 kişilik bir örneklem ele alınarak finansal okuryazarlık düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. T testi ve Anova testi uygulanarak analiz yapılmıştır. Bunun sonucunda üniversitelerindeki öğrencilerin finansal okuryazarlık bilgisi oldukça düşük çıkmıştır. Ancak sadece finans dersine hâkim olan öğrenci kitlesinin finansal bilgisi daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bechar (2018), “*Finansal okuryazarlık ve bireysel finansal kararlar arasındaki ilişki incelenmesi üzerine bir çalışma: Adana örneği*” yapılan bu çalışmada ise finansal okuryazarlık ile bireyin finansal anlamda nasıl karar verdiği ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışma Adana ilinde rastgele örneklem yoluyla yapılmıştır. Sonucunda finansal okuryazarlığın temel faktörlerle (yaş, cinsiyet, gelir) ilgili olduğu ortaya çıkmıştır. Bu da demek oluyor ki finansal okuryazar olan bireylerin bilgisi çok yüksekte olsa bu onun yaşına cinsiyetine ve gelirine göre değişmekte olduğu anlamına gelmektedir.

Kütük (2017), “*Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Doğu Karadeniz örneği*” çalışmasında, Doğu Karadeniz’de devlet üniversitelerinde okuyan öğrencilerin demografik özellikleri ile finansal okuryazarlık seviyesinin ölçülmesi hedeflenmiştir. İktisadi idari bilimler fakültesi okuyan ve de ileri yaşta olan evli erkeklerin finansal okuryazarlığının yüksek

olduğu tespit edilmiştir. Eğitim seviyesinin yüksek olması, aynı zamanda gelirlerinin makul olması finansal anlamda kendilerini idare edebildiklerini göstermektedir.

Vergi (2019), “*Bankacılık sektöründe çalışan personellerin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Sivas ili örneği*” üzerine yapılan çalışma diğerlerinden farklı olarak bankacılar üzerine yapılmıştır. 217 banka personeli anket yöntemi kullanılarak test edilmiştir. Sonucunda erkeklerin kadınlardan daha bilinçli olduğu, gelir düzeyi yüksek olanların finansal anlamda daha başarılı oldukları gözlemlenmiştir.

Kahraman (2015), “*Erciyes Üniversitesi öğrencileri üzerinde finansal okuryazarlık araştırması*”, yapılan çalışmada varolan literatür kullanılarak Erciyes Üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlığı test edilmiştir. 200 öğrenciye anket yöntemiyle ulaşılmış ve 100 kişi işletme öğrencisi seçilmiş geriye kalan 100 kişi diğer bölümde okuyanlardan tercih edilerek yapılmıştır. Genel olarak finansal okuryazarlık seviyesi düşük tespit edilmiş, fakat yine de erkek öğrencilerin kadın öğrencilerden daha iyi seviyede olduğu ve bölüm karşılaştırılmasında ise işletme de okuyan öğrencilerin diğer bölümde okuyanlara kıyasla oransal anlamda daha iyi sonuç verdiği gözlemlenmiştir.

Bayram (2010), “*Erciyes Üniversitesi öğrencileri üzerinde finansal okuryazarlık araştırması*”, 600 kişilik bir örneklem kullanılarak tespit edilmeye çalışılmıştır. Üniversitede büyük bir çoğunluğun henüz finansal okuryazarlık hakkında bilgi sahibi olmadığı, parasını nasıl yönetmesi gerektiğini bilmediği saptanmıştır. Aynı zamanda ATM kullanma olasılıkları, online fatura ödemelerini sınırlı olarak algıladıkları sonucuna varılmıştır.

Öztürk (2014), “*Finansal okuryazarlık ve para yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi akademik personel üzerine bir uygulama*”, çalışmada akademik personelin finansal okuryazarlığının ölçülmesi hedeflenmiştir. 325 kişilik örneklem ele alınarak anket yöntemi kullanılmıştır. Amaç, finansal bilgisi ile tutum ve davranışları arasında bağlantı olup olmadığının araştırılması yapılmıştır. Akademik personeller eğitimleri gereği finansal anlamda iyi seviyede olduğu fakat yine de bir finansal okuryazarlık eğitimine ihtiyaç duydukları ortaya çıkmıştır.

Gültekin (2020), “*Kamu çalışanlarının finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi: Isparta ili örneği*” Kamuda çalışan her bir grup için (sağlık hizmetleri, avukatlık hizmetleri, teknik hizmetler vb.) yapılan çalışmaya 450 kişilik bir örneklem seçilip anket yöntemi kullanılarak verileri toplanmaya çalışılmıştır. 31-37 yaş grubunun daha çok finansal okuryazarlık bilgisine ihtiyaç duyduğu 45-51 yaş grubunun seviyesinin daha iyi durumda olduğu saptanmıştır.

Şengüloğlu (2019), “*Finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi: Düzce ili örneği*”, tezini incelediğimizde finansal okuryazarlık düzeyinin, finansal tutum ve davranışları ve demografik özellikleriyle ilgisi olup olmadığı ortaya çıkarılmak istenmiştir. Düzce ilinde 18 yaşının üzerinde olan 448 kişiye anket yapılmıştır ve bu veriler T testi ve Anova Testi kullanılarak analiz edilmiştir. Bunun sonucunda %34,8 oranında temel düzeyde de olsa finansal bilgilerinin olduğu tespit edilmiştir. Finansal okuryazarlık bilgileri ile finansal tutum ve davranışları, cinsiyet, demografik özellikleriyle ile bağlantılı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kartal (2019), “*Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık, finansal tutum ve davranış düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Necmettin Erbakan Üniversitesi örneği*”, aynı şekilde üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeyinin ölçülmesi hedeflenmiştir. Diğer çalışmalara istinaden kadınların erkeklere oranla finansal okuryazarlık düzeylerinin yüksek olduğu görülmüştür. Öğrencilerin finansal anlamda kendilerini yeterince geliştirmedeği, kullandıkları kredi kartlarının faiz oranlarına yeteri kadar hâkim olmadığı tespit edilmiştir. Bu da tüm öğrencilerin mutlaka finansal okuryazarlık eğitimi alarak kendilerini geliştirmeleri gerektiğini göstermektedir.

Demir (2019), “*Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesi: Yıldız Teknik Üniversitesi örneği*” çalışmasında 10 farklı fakülteden 400 lisans öğrencisine anket yöntemi ile ulaşılmıştır. Bu yapılan anket sonucunda ise erkeklerin kadınlara göre finansal okuryazarlık seviyelerinin daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Haydari (2018), “*Bireylerin finansal okuryazarlık, finansal eğitim ve finansal erişim düzeyleri üzerine bir araştırma: İstanbul ili örneği*”, yapılan çalışmada İstanbul ilinde yaşayan bireylerin finansal okuryazarlık seviyeleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu bireylerin demografik özellikleriyle finansal bilgi düzeyleri arasında bir bağlantı olup olmadığı analiz edilmiştir. 317 kişiye anket yöntemi kullanılarak veriler toplanmıştır. Çalışma sonucunda finansal bilgi düzeylerinin düşük olduğu saptanmıştır. Finansal eğitimleri ve finansal erişimleri konusunda yeterli sonucuna ulaşılamamıştır.

Bedir (2020) , “*Finansal okuryazarlık, finansal eğitim, finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarına ilişkin Hatay ilinde bir araştırma*” , Hatay ilinde faaliyette bulunan ticari işletme sahiplerinin finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarını cinsiyet, yaş , eğitim, sektör ve görev değişkenliklerine göre ne ölçüde olduğu belirlenmek istenmiştir. 400 kişiye rastgele anket yapılarak veriler toplanmış ve sonucunda ilgili

faktörlerin cinsiyet, yaş , eğitim ve sektöre göre değişmediği ancak görev dağılımlarına göre değişkenlik gösterdiği sonucuna varılmıştır.

Egeli (2021), “Finansal okuryazarlık üzerine inceleme: Üniversite öğrencileri üzerine bir vaka çalışması”, çalışmanın amacı üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesini belirlenmesi ve finansal okuryazarlık seviyelerine etki eden demografik özellikleri incelemektir. Bu çalışmada 391 üniversite öğrencisine anket uygulanmış olup bu veriler SPSS programında analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda ise öğrencilerin finansal okuryazarlık seviyeleri ile cinsiyet, sınıf, staj deneyimi, finans derslerini seçme durumu, finansal etkinliklere katılma ve bütçeleme davranışı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Aynı zamanda erkek öğrencilerin finansal okuryazarlık düzeyi kadın öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Güler (2021), “Akademisyenlerin davranışsal önyargıları ile finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişki: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi üzerine bir araştırma” örneğinde örnekleme yer alan üniversitenin fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokullarında görevli akademik personelin davranışsal önyargıları ile finansal okuryazarlık düzeylerinin benzer ve farklı noktalarının neler olduğunu ortaya koymaktadır. Bunlara ek olarak, akademik personelin cinsiyet, unvan ve gelir durumu gibi demografik özellikleri ile davranışsal önyargıları ve finansal okuryazarlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek amaçlanmıştır. Anketler üniversitede bulunan 379 akademisyene online uygulanmıştır. Yapılan anket ile toplanan veriler SPSS paket programı ile analiz edilmiştir. Bu veriler frekans analizine tabi tutulmuştur. Yapılan analiz sonuçlarına göre ankete katılan akademik personelin yüksek düzeyde finansal okuryazar olmasına rağmen yine de orta düzeyde davranışsal önyargıların etkisi altında kaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca akademisyenlerin, davranışsal önyargıları ile yaş, cinsiyet, görev yaptıkları birim ve akademik unvan arasında farklılık olduğu, finansal okuryazarlık düzeyleri ile yaş, cinsiyet ve görev yaptıkları birim arasında farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bunlara ek olarak, akademisyenlerin davranışsal önyargıları ile finansal okuryazarlık düzeyi arasında olumlu yönde ve çok zayıf bir ilişki tespit edilmiş olup akademisyenlerin finansal okuryazarlık düzeyleri davranışsal önyargılarını %21,3 oranında etkilediği sonucuna varılmıştır.

Karakaş (2021), “Eğitilmiş bireylerin risk tutumlarının ve finansal okuryazarlıklarının tüketim kararlarına etkisi” çalışmada Türkiye’de finansal okuryazarlık oranının yüksek olması beklenen en az lisansüstü eğitime sahip bireylerin

oluşturduğu kitle örneklem alınmış olup anket yöntemi uygulanmıştır. Sonuç olarak, bireyler finansal okuryazarlık seviyelerini geliştirdikçe finansal açıdan oluşabilecek krizlerle daha iyi şekilde mücadele edebildikleri bütçelerini daha doğru yönettiği ortaya koyulmuştur.

Hamid (2021), “Finansal okuryazarlık, para yönetimi becerisi ve kredi kartı geri ödeme” adlı makalesinde yaptığı çalışmada, Malezya’da 451 kredi kartı kullanıcıasına yaptığı analizde, eğitim, gelir, etnik köken, medeni durum ve kullanılan kredi kartı sayısının sos yo-ekonomik faktörlerle kredi kartı geri ödeme kararlarıyla bağlantılı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Ancak aşırı harcama ve dürtüsellik gibi kişilik özellikleri kredi kartı ödeme davranışı üzerinde anlamlı bir etki göstermemektedir. Bu çalışmanın bulguları, iyi para yönetimi becerisini telkin eden finansal eğitim ve davranışsal müdahalenin bireylerin davranışlarını şekillendirmede önemli olduğu argümanını desteklemektedir.

Çinko, Avcı, Ergun, Tekçe (2017), “Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyleri: Marmara Üniversitesi Örneği” adlı çalışmalarında finansal bilgi ve tutumlarının finansal okuryazarlık düzeyindeki etkileri araştırılmıştır. Anket Marmara Üniversitesi’nde okuyan öğrencilere yapılmıştır. Anket sonucunda erkeklerin kadınlara oranla finansal bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. T testi ve Anova analizi yapılarak finansal bilgilerinin, davranış ve tutum düzeylerinin cinsiyet, sınıf, fakülte, konaklama şekillerinin ve de gelirlerine göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Katılımcılar

Bu araştırmanın evrenini, Çağ Üniversitesinde bulunan akademik personel oluşturmaktadır. 2020-2021 akademik yılında mevcut akademik personel sayısı 210'dur. Araştırmada, ana kütlenin tamamına ulaşmak hedeflenmiştir. Ancak Dünya genelinde Mart 2020 yılından beri yaşanan salgın hastalık olan Kovid-19 ile mücadele sebebiyle yüz yüze yapılması gereken anket çalışmasını yeterli ölçüde yapılamayacağından verilerin bir kısmı online olarak toplanmaya çalışılmıştır. Kolayda örnekleme yöntemiyle 210 akademik personele ulaşılmaya çalışılmıştır. Ancak 83 akademik personel ankete gönüllü katılım göstermiştir.

2.2. Araştırmanın Yapılışı (Prosedür)

Üniversite Etik Kurulundan gerekli izinler alınıp araştırman evreni belirlendikten sonra katılımcılara, 4 demografik ve 22 finansal düzeyin belirlenmesi ile ilgili sorulardan oluşan toplamda 26 soruluk bir anket yapılmıştır.

2.3. Araştırmada Kullanılan Materyaller

Araştırma verilerinin toplanmasında anket yönteminden yararlanılmıştır. Anket formunun oluşturulmasında Elvan Öztürk (2014)'ün "Finansal okuryazarlık ve para yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi akademik personel üzerine bir uygulama" adlı çalışmasındaki ve ek olarak Sabri Kandemir (2018)'in "Finansal tüketicilerin finansal okuryazarlık durumlarının belirlenmesi" Adlı çalışmasındaki ölçeklerden yararlanılmıştır.

2.4. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden olan anket yöntemi uygulanmıştır. Çalışma esnasında ana kütlenin tamamına ulaşmak hedeflendiğinden dolayı öncelikle Çağ Üniversitesi'ne bağlı tüm fakülteler hedef olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın bu bölümünde akademik personelin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi üzerine gerçekleştirilen çalışmanın amacı, evren ve örnekleme ve veri toplama araçları hakkında bilgiler verilmiştir.

2.5. Araştırma Verilerinin Analizi

Yapılan anket sonucunda elde edilen veriler SPSS 28.0 ile analiz edilmiştir.

3. BULGULAR

Çalışmanın bu bölümünde yapılan analizler sonucunda ulaşılan bulgulara yer verilmektedir.

Katılımcıların Sos yo-Demografik Özellikleri

Anketin ilk bölümünde katılımcılara cinsiyet, yaş, branş ve aylık gelir durumu gibi sorular yöneltilerek kişisel niteliklerini sorgulayarak sosyodemografik özelliklerini belirleyecek bilgilere ulaşmak hedeflenmiştir.

Katılımcıların Frekans Analizleri

Tablo 1. *Katılımcıların Cinsiyet Dağılımları*

Cinsiyet	Frekans (n)	Yüzde (%)
KADIN	50	60.2
ERKEK	33	39.8
Toplam	83	100.0

Tablo 1’de görüldüğü üzere ankete katılan 83 kişi katılım sağlamıştır. Bu katılımcıların %60,2 si (50 kişi) kadın, %39,8 i (33 kişi) erkek akademisyenlerden oluşmaktadır.

Tablo 2. *Katılımcıların Yaş Dağılımı*

Yaş Aralığı	Frekans	Yüzde (%)
20-25	5	6.0
26-31	30	36.1
32-37	16	19.3
38-43	14	16.9
44 ve üzeri	18	21.7
Toplam	83	100.0

Katılımcıların çoğunun %36,1 oranında 26-31(30 kişi) yaş aralığında oldukları gözlemlenmiştir. En düşük katılımcı yaş aralığı ise %6,0 ile 20-25 (5 kişi) aralığındaki bireylerden oluşmaktadır.

Tablo 3. Branşların Dağılımı

Branşlar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Almanca	1	1.2
Çocuk Gelişimi	1	1.2
Çocuk Psikiyatrist	1	1.2
Dış Ticaret\Pazarlama	1	1.2
Edebiyat	2	2.4
Finans	5	6.0
Finans ve Bankacılık	2	2.4
Finans ve Muhasebe	1	1.2
Halk Sağlığı	1	1.2
Hukuk	12	14.5
İktisat	1	1.2
İngiliz Dili Eğitimi	1	1.2
İngilizce	10	12.0
İngilizce Dil Öğretimi	1	1.2
İngilizce Mütercim Tercümanlık	1	1.2
İngilizce Mütercim ve Tercümanlık	1	1.2
İngilizce Öğretmenliği	9	10.8
İngilizce\Fransızca	1	1.2
İşletme	4	4.8
İşletme Yönetimi	1	1.2
İşletme-Yönetim ve Organizasyon	1	1.2
Pazarlama	2	2.4
Psikoloji	4	4.8
Ruh Sağlığı ve Hastalıkları	1	1.2
Rusça	1	1.2
Sağlık Yönetimi	4	4.8
Sosyal Hizmet	1	1.2
Tarih	1	1.2
Ticaret ve Lojistik	1	1.2
Türk Dili ve Edebiyatı	3	3.6
Uluslararası İlişkiler	2	2.4
Uluslararası İlişkiler ve Siyasi Tarihi	1	1.2
Uluslararası Ticaret	3	3.6
Yabancı Dil	1	1.2
Toplam	83	100.0

Katılımcılara branşlarıyla ilgili soru sorulduğunda, %31,2(26 kişi) yabancı dil bölümünü, %14,5(12 kişi) ile hukuk bölümü ve %9,6'sı (8kişi) finans ve %44,4'ü(37 kişi) ise diğer bölümlerden oluşmaktadır.

Tablo 4. Kişisel Aylık Gelir Durumu

Kişisel Aylık Gelir	Frekans (n)	Yüzde (%)
3000 ve altı	7	8.4
3001-5000	11	13.3
5001-7000	39	47.0
7001-9000	9	10.8
9001 ve üzeri	17	20.5
Toplam	83	100.0

Diğer bir demografik soru olan kişisel aylık gelir durumu sorulduğunda katılımcıların %47,0'ının (39 kişi) aylık gelirinin 5001-7000 arasında olduğu görülmektedir. %20,5'inin (17)ise aylık gelir durumu 9001 ve üzeri gelirinin olduğu tespit edilmiştir.

Diğer Değişkenlere Ait Frekans Analizleri

Tablo 5. Finansal Karar Alınırken Kime Danışıldığı

Finansal Karar Durumu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Aileme	39	47.0
Arkadaşlarıma	8	9.6
İnternete	7	8.4
Finans Profesyonellerine	12	14.5
Kimseye danışma ihtiyacı hissetmem	17	20.5
Toplam	83	100.0

Katılımcılara finansal karar alırken kime danıştıkları sorusu sorulduğunda, %47,0 (39 kişi) oranında ailesine sordukları tespit edilmiştir. Diğer bir kesim ise %14,5 (12 kişi) ile finans profesyonellerine danıştıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 6.*Finansal Kayıt Saklama*

Kayıt Saklama	Frekans (n)	Yüzde (%)
Sürekli olarak saklarım	9	10.8
Bazı kayıtları saklarım	36	43.4
Belirli bir süre saklar, sonrasında atarım	27	32.5
Başkasına saklaması için veririm	2	2.4
Hiç saklamam	9	10.8
Toplam	83	100.0

Tablo 6’da finansal kayıtların saklama süreleri gösterilmiştir.

Finansal kayıt saklama konusunda katılımcıların %43,4’ü (36 kişi) bazı önemli kayıtları sakladıklarını belirtmiştir. %32,5’lik (27 kişi) dilimde ise belirli bir süreliğine sakladıklarını ve sonrasında bu kayıtları attıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 7.*Finansal Durum Yönetme Başarı Durumu*

Finansal Durum Yönetme	Frekans (n)	Yüzde (%)
Oldukça başarılıyım	14	16.9
Orta düzeyde başarılıyım	48	57.8
Ne başarılıyım ne de başarısızım	15	18.1
Başarılı değilim	5	6.0
Fikrim yok	1	1.2
Toplam	83	100.0

Katılımcılara, finansal durumlarını yönetme konusunda ne kadar başarılı oldukları sorusu sorulduğunda, %57,8’lik (48 kişi) oranla orta düzeyde başarılı olduklarını %18,1 (15 kişi) oranında ise ne başarılı ne de başarısız olduklarını söylemişlerdir.

Tablo 8.*Katılımcıların Parayı Yönetme Tutumu*

Para Yönetme	Frekans (n)	Yüzde (%)
Ailemden	44	53.0
Arkadaşımdan	6	7.2
İnternette	7	8.4
Kitap, dergi ve yayınlardan	12	14.5
Diğer	14	16.9
Toplam	83	100.0

Yukarıda Tablo 8’de Paralarını yönetme tutumlarını belirleme sorusuna verdikleri yanıtlar gösterilmiştir. Verilen cevaplar doğrultusunda %53,0 (44 kişi) oranında ailesinden öğrendikleri belirtilmiştir. %7,2 (6 kişi) olan düşük bir oranla ise arkadaşlarına danıştıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 9.Çok Uzun Vadeli (10 veya 20 Yıllık) Yatırımda Yüksek Getiri Sağlayan Sermaye Piyasası Aracı

Yüksek getiri sağlayan SP Aracı	Frekans (n)	Yüzde (%)
Vadeli mevduat hesabı	16	19.3
Tahvil	13	15.7
Hisse senedi	24	28.9
Bilmiyorum	30	36.1
Total	83	100.0

Uzun vadede hangi sermaye piyasası aracının daha yüksek gelir sağlayacağı sorusu karşısında katılımcıların verdikleri cevaplar incelenmiştir. Verilen cevaplar sonucunda %36,1'i (30 kişi) oranında bilmiyorum seçeneğini işaretledikleri ve ona yakın bir oranla %28,9'luk (24 kişi) kesimin hisse senedi olarak tercih yaptığı görülmektedir.

Tablo 10.Kredi Kartı Kullanımı

Kredi Kartı	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	74	89.2
Hayır	9	10.8
Toplam	83	100.0

Katılımcılara kredi kartı kullanımı sorusu sorulduğunda %89,2 oranında evet yanıtı verdikleri tablo 10'da görülmektedir. Kredi kartı kullanımına Evet diyen % 89.2 (74 kişi), hayır diyen % 10.8 (9 kişi) oranında olduğu incelenmiştir.

Tablo 11.Kullanılan Kredi Kartı Adedi-Kaç adet Kredi Kartı Kullanımı

Kredi Kartı Sayısı	Frekans (n)	Yüzde (%)
1	24	28.9
2	32	38.6
3	11	13.3
4 ve üzeri	7	8.4
Toplam	74	89.2

Ankete katılan ve kredi kartı kullanımına evet yanıtı veren katılımcılara kaç adet kredi kartı kullandıkları sorulduğunda %38,6'lık (32 kişi) kesim 2 adet kredi kartına sahip olduğunu, akabinde onu takip eden diğer bir oran olan %28,9'u (24 kişi) 1 adet kredi kartı kullandıkları yanıtını vermişlerdir.

Tablo 12.*Katılımcıların Kredi Kartı Aylık Ödeme Durumu*

Kredi Kartı Ödeme	Frekans (n)	Yüzde (%)
0-1000	6	7.2
1001-3000	32	38.6
3001-5000	16	19.3
5001 ve üzeri	20	24.1
Toplam	74	89.2

Tablo 12’de Kredi kartı kullanımına evet yanıtını veren 74 kişi olduğu görülmektedir. Kredi kartlarına aylık ne kadar ödeme yaptıkları sorulduğunda %38,6’sı(32 kişi) 1001-3000 arasında ödeme yaptıkları cevabını vermiştir.

Tablo 13.*Katılımcıların Kredi Kartı Ödeme Kalemleri Analizi*

Kredi Kartı Ödeme Kalemi	Frekans(n)	Yüzde (%)
Eğitim Giderleri	9	10.8
Yiyecek-İçecek	31	37.3
Giyim	15	18.1
Eğlence	2	2.4
Diğer	17	20.5
Toplam	74	89.2

Kredi Kartı ödeme kalemleri sorusu karşısında katılımcıların verdiği cevaplar Tablo 13’de gösterilmiştir.

Yiyecek-İçecek %37,3’ü (31 kişi) ile kredi kartı ödeme kalemini oluşturduğu gözlenmektedir.

Tablo 14.*Katılımcıların Kredi Kartı Aylık Faiz Oranı Bilme Durumları*

Kredi Kartı Aylık faiz Oranı	Frekans(n)	Yüzde (%)
Evet	35	42.2
Hayır	39	47.9
Toplam	74	89.2

Tablo 14’de Katılımcılara Kredi kartı aylık faiz oranını bilme durumları sorulduğunda, %42,2’si (35 kişi) evet yanıtını verdiği gösterilmektedir.

Tablo 15.*Katılımcıların Kredi Kartı Ekstrelerini Anlama Durumları*

Kredi kartı Ekstre Bilgisi	Frekans (n)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılıyorum	32	38.6
Katılmıyorum	2	2.4
Kararsızım	8	9.6
Katılıyorum	31	37.3
Kesinlikle Katılmıyorum	1	1.2
Toplam	74	89.2

Katılımcılara Kredi Kartında yer alan ifadeleri anlama düzeyleri sorgulanmak istenmiştir. Verilen cevaplara bakıldığında %38,6'sı(32 kişi) kesinlikle katılıyorum yanıtını vermiştir.

Tablo 16.*Katılımcıların Fatura Ödeme Süreleri*

Fatura Ödeme	Frekans (n)	Yüzde (%)
Her zaman	66	79.5
Genellikle	15	18.1
Nadiren	2	2.4
Toplam	83	100.0

Katılımcılara faturalarınızı zamanında öder misiniz sorusu sorulduğunda, %79,5 (66 kişi) oranında her zaman zamanında ödediklerini belirtmiştir. En düşük oranla %2,4'lük (2 kişi) dilim ise nadiren zamanında ödeme yaptıklarını söylemişlerdir.

Tablo 17.*Katılımcıların Para Biriktirme Alışkanlığı*

Para Biriktirme	Frekans (n)	Yüzde (%)
Evet	52	62.7
Hayır	31	37.3
Toplam	83	100.0

Ankete katılan akademisyenlerin para biriktirme alışkanlıkları incelenmiştir. Para biriktirme alışkanlığına sahip bireylerin oranı %62,7 (52 kişi) olduğu gözlenmektedir.

Tablo 18.*Katılımcıların Finansal Hedef veya Harcama İçin Haftalık/Aylık Bütçe Planlaması*

Aylık/Haftalık Bütçe	Frekans(n)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılıyorum	24	28.9
Katılmıyorum	11	13.3
Kararsızım	15	18.1
Katılıyorum	30	36.1
Kesinlikle katılmıyorum	3	3.6
Toplam	83	100.0

Finansal hedefleri veya harcamaları için haftalık/aylık bütçe planlaması yapıyor musunuz sorusuna katılımcıların, %36,1'i (30 kişi) katılıyorum cevabını verdiği Tablo 18'de detaylı olarak görülmektedir.

Tablo 19.*Katılımcıların Hisse Tercihlerinin Dağılımı*

HİSSE Tercih	Frekans(n)	Yüzde (%)
A hissesi	44	53.0
B hissesi	39	47.0
Toplam	83	100.0

Katılımcılara hisse tercihleri sorusu sorulduğunda tercih ettiği hisselerin dağılımı tablo 19'da görülmektedir.

Katılımcılara iki hisseli bir portföye sahip olduklarını ve acil nakit ihtiyacından dolayı iki hisseden birini satış yapması gerektiğini ancak alındığından bu yana A hisselerinin % 20 getiri sağladığı, B hisselerinin %20 değer kaybettiği durumunda hangi hisseyi satmayı tercih edecekleri sorusu sorulduğunda, Katılımcıların % 53.0 (44 kişi) oranında A hislerini satmayı tercih ettiği gözlemlenmektedir.

Tablo 20.*Katılımcıların Yatırım Araçları Hakkında Bilgi Düzeyleri*

Yatırım Araçları Bilgi Düzeyi	Frekans(n)	Yüzde (%)
Zayıf ve bilmem gerektiğini düşünüyorum	9	10.8
Yeterli değil, desteğe ihtiyacım olduğunu düşünüyorum	39	47.0
Genel olarak yeterli, fakat ayrıntılı bilgiye ihtiyacım var	27	32.5
Finansal enstrümanlar açısından yeterli bilgiye sahip olduğuma inanmaktayım	8	9.6
Toplam	83	100.0

Ankete katılan akademisyenlerin yatırım araçları hakkındaki bilgi düzeyleri tablo 20’de gösterilmektedir.

Katılımcıların %47,0’ı (39 kişi) yeterli olmadığını ve desteğe ihtiyacı olduğu gözlenmektedir. Fakat düşük bir oranla %9,6’sı (8 kişi) finansal enstrümanlar açısından yeterli bilgiye sahip olduğuna inanmaktadır.

Tablo 21.*Hanede Kalan Parayı Kullanma Şekilleri*

Hanedeki Para Kullanımı	Frekans(n)	Yüzde (%)
Kişisel ya da zorunlu olmayan ihtiyaçlar için harcanır	8	9.6
Belirli bir amaç gütmekten para biriktirilir	31	37.3
Borçlar ödenir	13	15.7
Mal ve varlıklara yatırım yapılır	30	36.1
Toplam	83	100.0

Hanede kalan paranın ne şekilde kullanıldığı sorusu yöneltildiğinde, %37,3’ünün (31 kişi) belirli bir amaç güdülmekten para biriktirdiği, %36,1’i (30 kişi) ise mal ve varlıklara yatırım yaptığı en belirgin sonuçlar olarak gözlenmektedir.

Tablo 22.*Gelecek İçin Yapılan Planların Süresi*

Gelecek planlama Süresi	Frekans (n)	Yüzde (%)
6 aydan az	13	15.7
1 yıl	20	24.1
2 yıl	22	26.5
5 yıl ve üzeri	25	30.1
Hiç plan yapmam	3	3.6
Toplam	83	100.0

Katılımcılara gelecek için ne kadar süreli plan yaptıkları sorusu sorulduğunda, %30,1’i (25 kişi)5 yıl ve üzeri, %26,5’i ise (22 kişi) 2 yıl ve üzeri plan yaptıklarını gözlenmektedir.

Tablo 23.*Katılımcıların Gelecek için Para Biriktirmek Yerine Harcamayı Tercih Etme**Durumları*

Para Biriktirme	Frekans (n)	Yüzde (%)
Kesinlikle katılmıyorum	26	31.3
Katılmıyorum	32	38.6
Kararsızım	11	13.3
Katılıyorum	14	16.9
Toplam	83	100.0

Katılımcılara gelecek için para biriktirmek yerine harcamayı tercih eder misiniz sorusu sorulduğunda, %38,6'sı (32 kişi) katılmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 24.*Faiz Oranı Düştüğünde Tahvil Fiyatlarının Durumu*

Tahvil Fiyatı	Frekans (n)	Yüzde (%)
Artar	25	30.1
Azalı	9	10.8
Değişmez	2	2.4
Fikrim yok	47	56.6
Toplam	83	100.0

Faiz oranının düşüş göstermesi sonucu tahvil fiyatlarının ne yönde hareket edeceği sorusu sorulduğunda katılımcıların verdikleri cevaplar tablo 24'te görülmektedir. %56,6'ı (47 kişi) fikrinin olmadığını belirtmiştir.

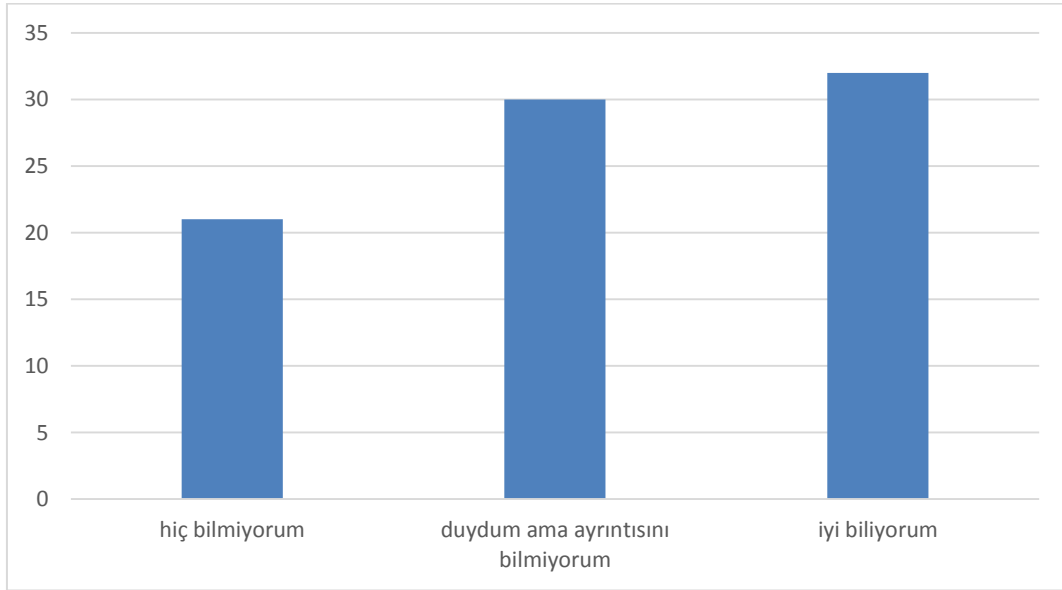
Tablo 25.*Yatırımcı Parasını Farklı Varlıklar Arasında Yaydığında Para Kaybetme**Riskinin Analizi*

Para Kaybetme Riski	Frekans (n)	Yüzde (%)
Artar	4	4.8
Azalı	59	71.1
Değişmez	5	6.0
Bilmiyorum	15	18.1
Toplam	83	100.0

Katılımcılara, yatırımlarının farklı varlıklar arasında yayıldığında parasını kaybetme riskinin ne olacağı sorusu sorulduğunda ise, %71,1'i (59 kişi) azalı yanıtını vermiştir.

Tablo 26.*Katılımcıların Bileşik Faizi Bilme Düzeyleri*

Bileşik Faiz	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	21	25.3
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	30	36.1
İyi biliyorum	32	38.6
Toplam	83	100.0

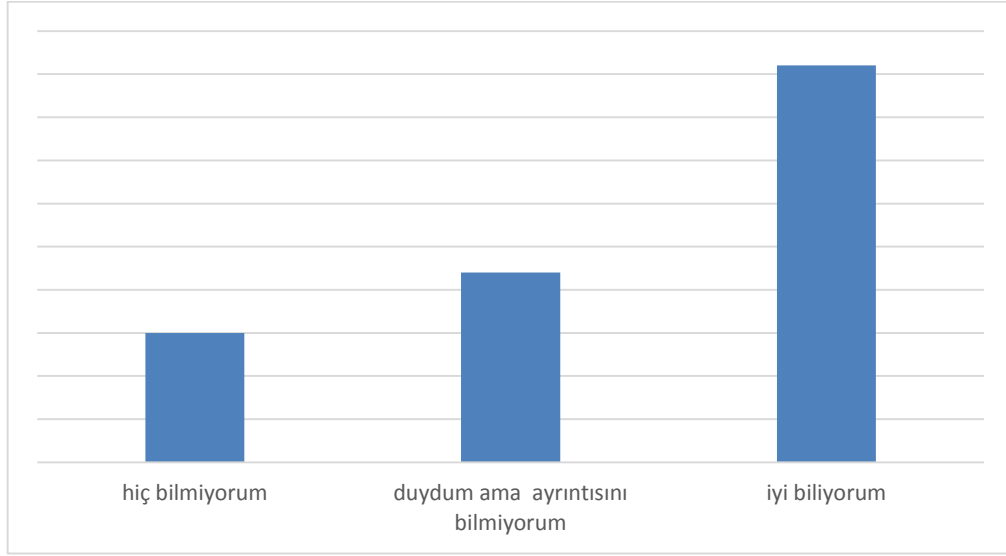
Şekil 2.*Katılımcıların Bileşik Faizi Bilme Düzeyleri*

Katılımcılara bazı finansal terimler ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Bunlardan biri olan bileşik faiz hakkındaki bilgi düzeylerini ölçmek hedeflenmiştir. %38,6'sı (32 kişi) çok iyi bildiklerini ifade ettiği gözlenmektedir.

Tablo 27.*Katılımcıların Basit Faizi Bilme Düzeyleri*

Basit Faiz	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	15	18.1
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	22	26.5
İyi biliyorum	46	55.4
Toplam	83	100.0

Şekil 3.*Katılımcıların Basit Faizi Bilme Düzeyleri*

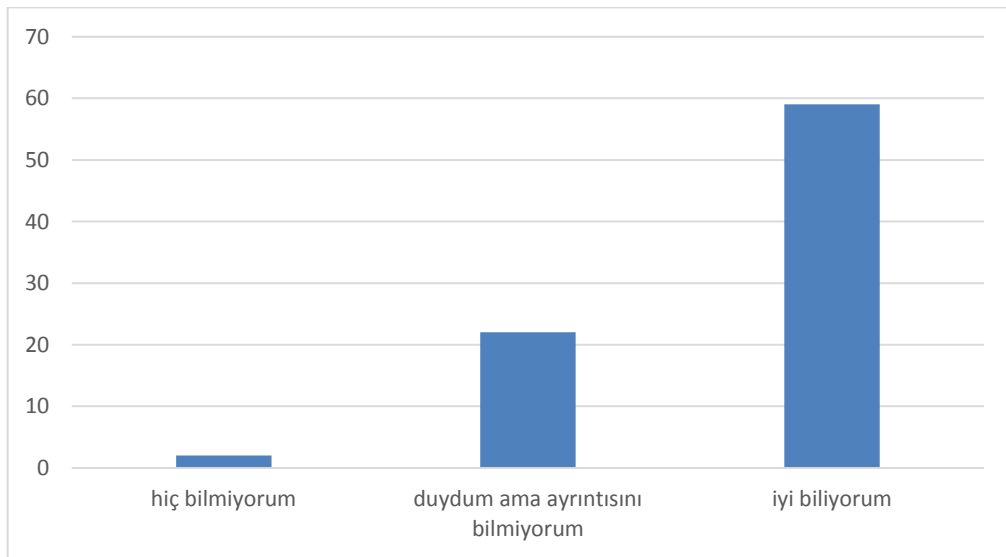

Katılımcılara, finansal kavramlardan olan basit faizi bilme düzeyleri ile ilgili sorduğumuzda, %55,4'ü (46 kişi) iyi biliyorum seçeneğini işaretlediği görülmektedir.

Tablo 28.*Katılımcıların Vadeli Mevduat Hesabını Bilme Düzeyleri*

Vadeli Mevduat Hesabı	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	2	2.4
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	22	26.5
İyi biliyorum	59	71.1
Toplam	83	100.0

Şekil 4.*Katılımcıların Vadeli Mevduat Hesabını Bilme Düzeyleri*

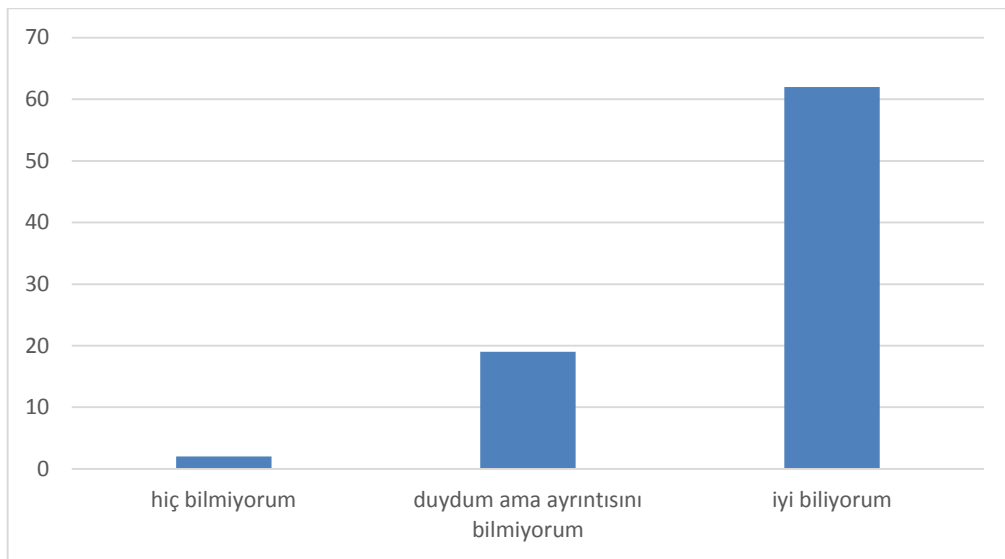

Şekil 4’de Vadeli Mevduat Hesabını %71,1 (59 kişi) oranında iyi bildikleri görülmektedir.

Tablo 29.*Katılımcıların Vadesiz Mevduat Hesabı Bilme Düzeyleri*

Vadesiz Mevduat Hesabı	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	2	2.4
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	19	22.9
İyi biliyorum	62	74.7
Toplam	83	100.0

Şekil 5.*Katılımcıların Vadesiz Mevduat Hesabı Bilme Düzeyleri*

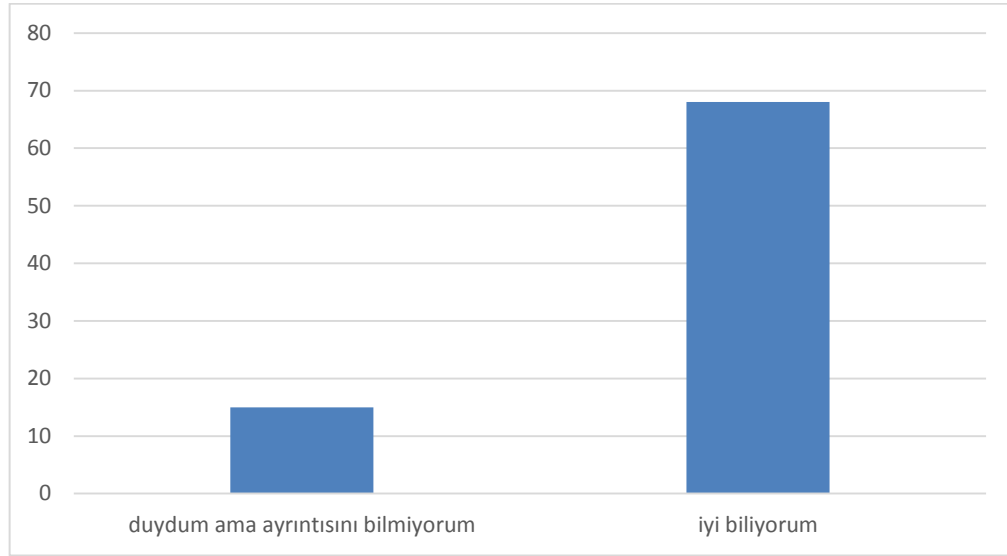

Tablo 29’da Vadesiz mevduat hesabını bilme düzeyleri sorulmuştur. Bunun sonucunda %74,7’si (62 kişi) iyi biliyorum seçeceğini işaretlediği görülmektedir.

Tablo 30.*Katılımcıların Bireysel Emeklilik Bilme Düzeyleri*

Bireysel Emeklilik	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	0	0
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	15	18.1
İyi biliyorum	68	81.9
Toplam	83	100.0

Şekil 6.*Katılımcıların Bireysel Emeklilik Bilme Düzeyleri*

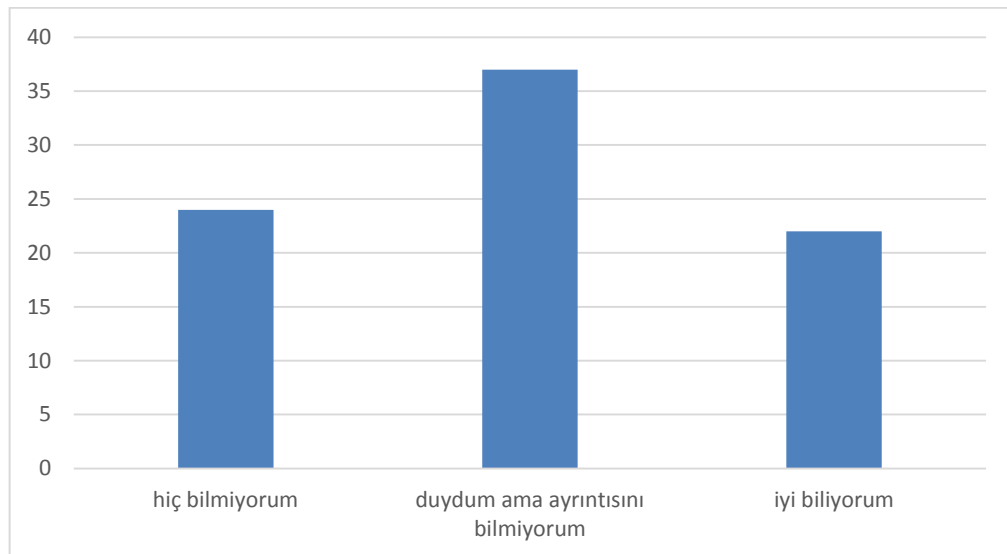

Katılımcılara bireysel emeklilik kavramının bilinirliği ile ilgili soru yöneltildiğinde %81,9'u (68 kişi) iyi biliyorum dediği görülmektedir.

Tablo 31.*Katılımcıların Hazine Bonosunu Bilme Düzeyleri*

Hazine Bonosu	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	24	28.9
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	37	44.6
İyi biliyorum	22	26.5
Toplam	83	100.0

Şekil 7.*Katılımcıların Hazine Bonosunu Bilme Düzeyleri*

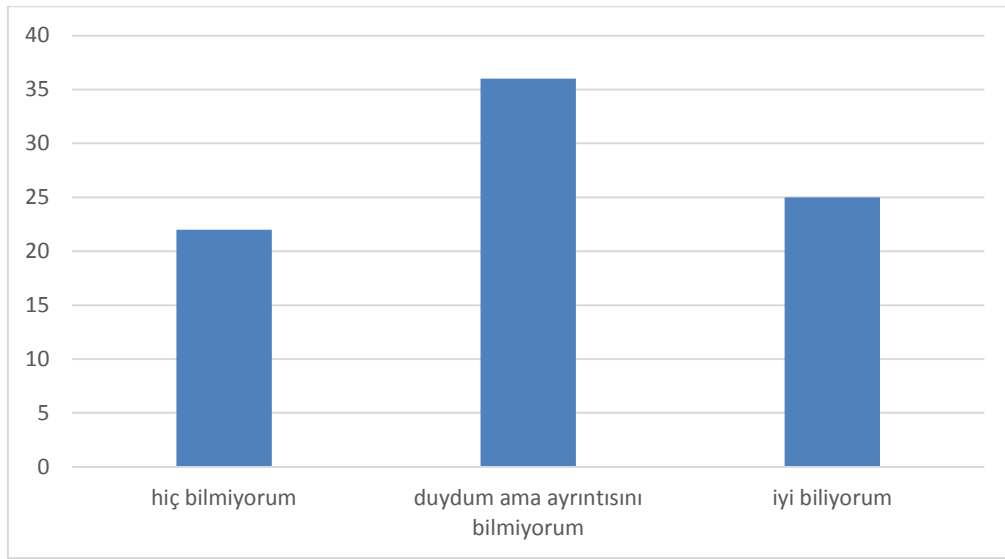

Hazine Bonosunun bilinirliğinin test edilmesi için yapılan ankette, % 44,6'sı (37 kişi) duyduğunu fakat ayrıntısını bilmediğini ifade etmektedir.

Tablo 32.*Katılımcıların Tahvili Bilme Düzeyleri*

Tahvil	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	22	26.5
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	36	43.4
İyi biliyorum	25	30.1
Toplam	83	100.0

Şekil 8.*Katılımcıların Tahvili Bilme Düzeyleri*

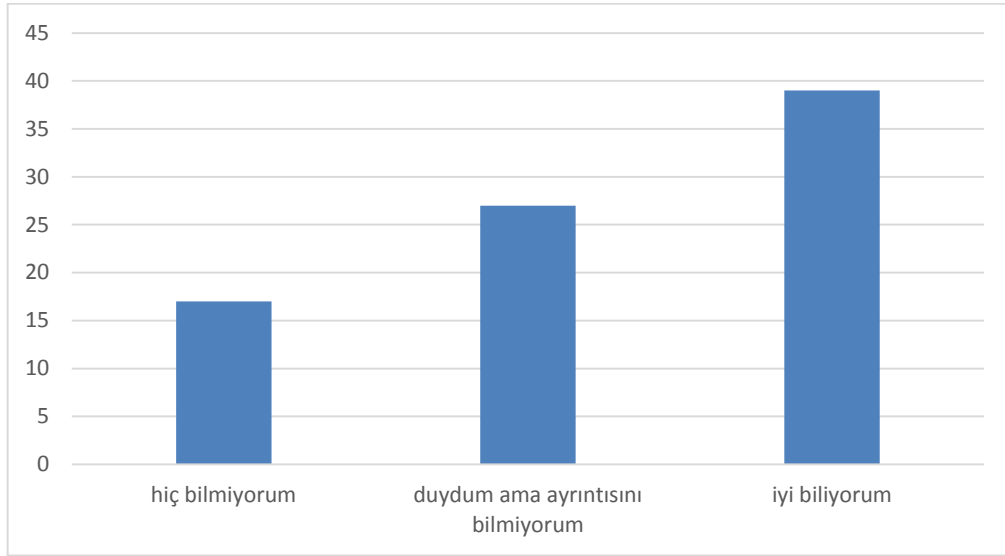

Katılımcıların, Tahvili bilip bilmediklerini sorusu sorulduğunda, %43,4'ü (36 kişi) duyduklarını fakat ayrıntısını bilmedikleri Şekil 8'de gözlemlenmektedir.

Tablo 33.*Katılımcıların Deflasyonu Bilme Düzeyleri*

Deflasyon	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	17	20.5
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	27	32.5
İyi biliyorum	39	47.0
Toplam	83	100.0

Şekil 9.*Katılımcıların Deflasyonu Bilme Düzeyleri*

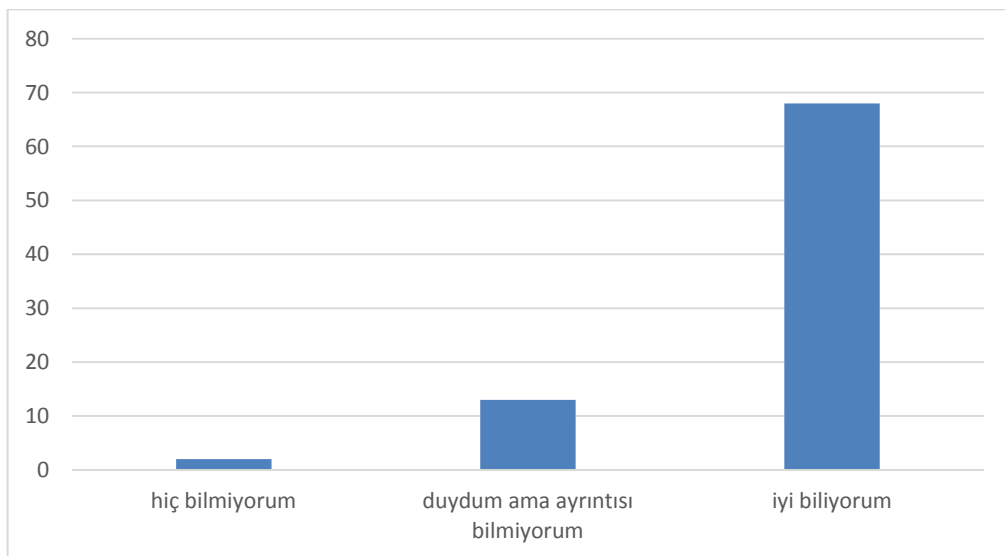

Bireylere deflasyon hakkında bilgi sahibi olup olmadıkları sorusu sorulduğunda, %47,0'ı (39 kişi) iyi bildiklerini ifade ettiği görülmektedir.

Tablo 34.*Katılımcıların Enflasyonu Bilme Düzeyleri*

Enflasyon	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	2	2.4
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	13	15.7
İyi biliyorum	68	81.9
Toplam	83	100.0

Şekil 10.*Katılımcıların Enflasyonu Bilme Düzeyleri*

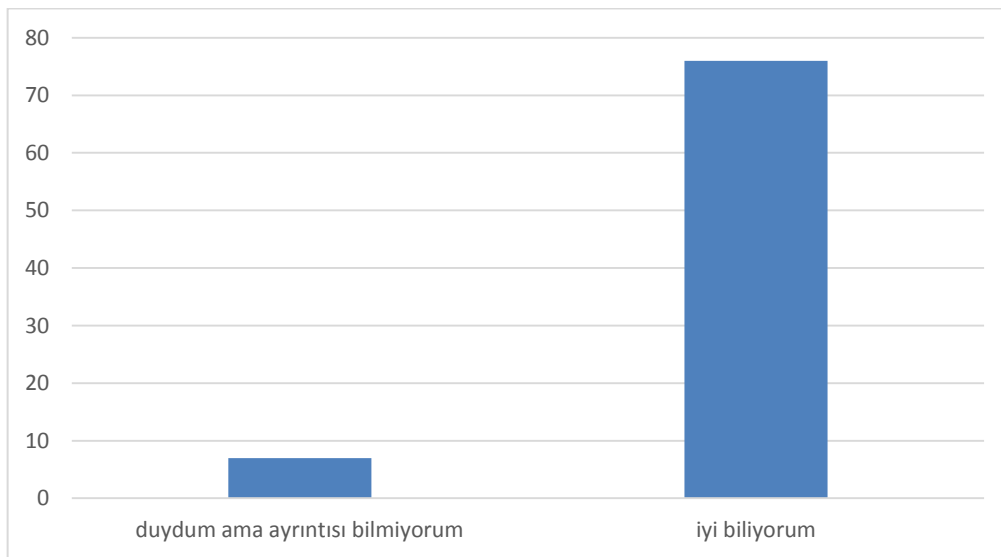

Yukarıdaki şekilde enflasyonu bilme düzeyleri sorulduğunda, katılımcıların %81,9'u (68 kişi) iyi bildiklerini söylemektedir.

Tablo 35.*Katılımcıların Havale Bilme Düzeyleri*

Havale	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	0	0
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	7	8.4
İyi biliyorum	76	91.6
Total	83	100.0

Şekil 11.*Katılımcıların Havale Bilme Düzeyleri*

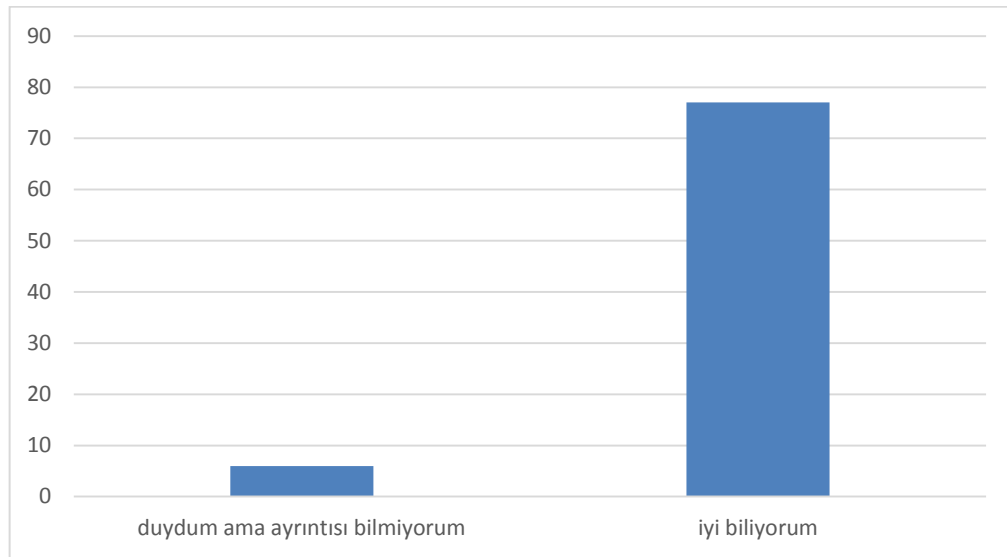

Ankete katılan 83 kişinin %91,6'sı (76 kişi) havale kavramını iyi bildiğini belirtmektedir.

Tablo 36.*Katılımcıların EFT Bilme Düzeyleri*

EFT	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	0	0
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	6	7.2
İyi biliyorum	77	92.8
Toplam	83	100.0

Şekil 12.*Katılımcıların EFT Bilme Düzeyleri*

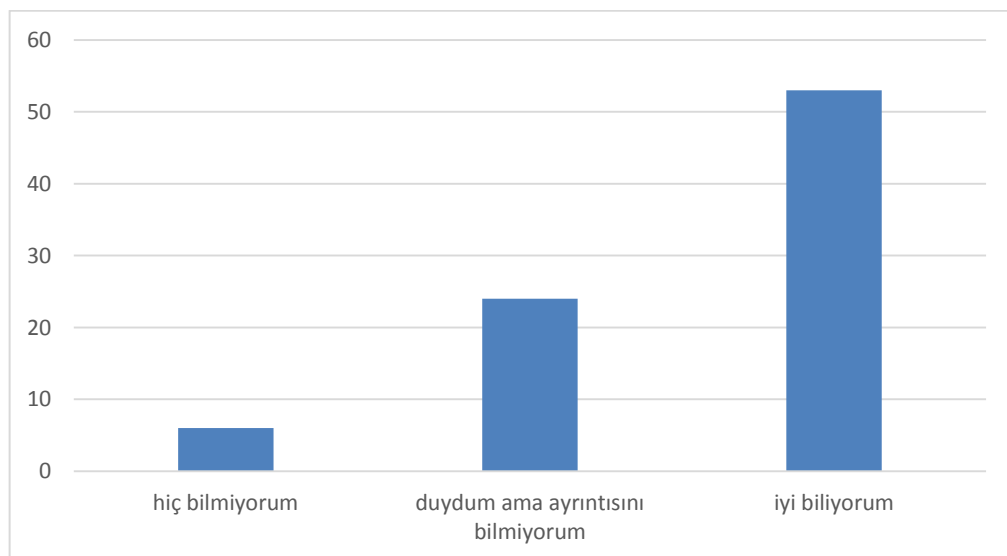

Şekil 12’de EFT kavramını bilme düzeyleri ölçülmüştür. Verilen cevaplar doğrultusunda %92,8’i (77 kişi) iyi biliyorum seçeneğini işaretlemiştirlerdir.

Tablo 37.*Katılımcıların Hisse Senedini Bilme Düzeyleri*

Hisse Senedi	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	6	7.2
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	24	28.9
İyi biliyorum	53	63.9
Toplam	83	100.0

Şekil 13.*Katılımcıların Hisse Senedini Bilme Düzeyleri*

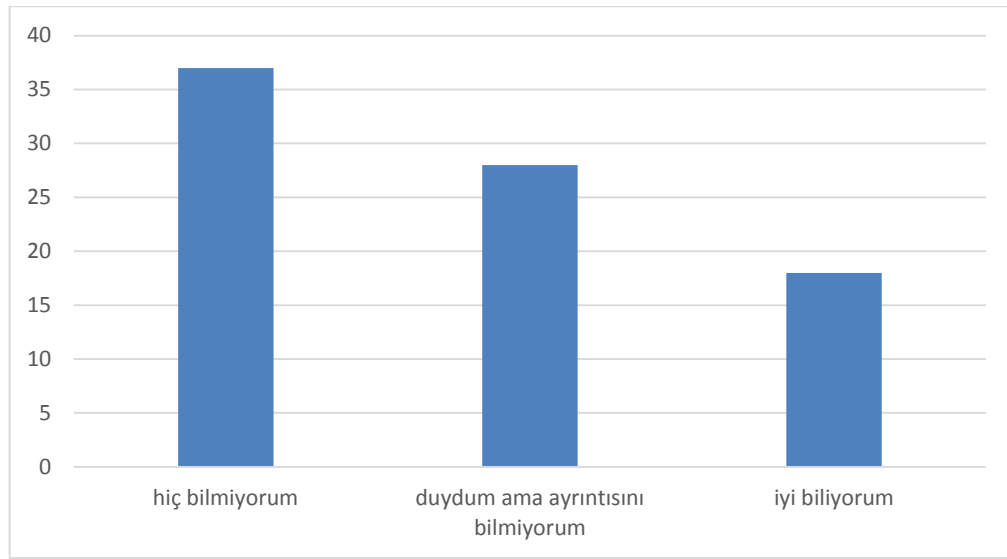

Katılımcıların Hisse senedi bilme düzeyleri incelendiğinde %63,9'unun (53 kişi) iyi bildiğini sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 38.*Katılımcıların Türev Araçları Bilme Düzeyleri*

Türev Araçlar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Hiç bilmiyorum	37	44.6
Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	28	33.7
İyi biliyorum	18	21.7
Toplam	83	100.0

Şekil 14.*Katılımcıların Türev Araçları Bilme Düzeyleri*

Yapılan anket ile katılımcıların türev araçları bilme düzeyleri analiz edilmiştir. Katılımcıların %44,6'sı (37 kişi) hiç bilmediklerini, ona yakın bir oran olan %33,7'sinin duydum ama ayrıntısını bilmiyorum seçeneğini işaretledikleri görülmektedir.

Katılımcıların Çapraz Tablo Analizleri

Tablo 39. Cinsiyet ve Finansal Durum Yönetme Çapraz Tablosu

Cinsiyet	Oldukça Başarılıyım	Orta Düzeyde Başarılıyım	Ne Başarılıyım Ne De Başarısızım	Başarılı Değilim	Fikrim Yok	Total
Kadın	5 (%35,7)	31(%64,6)	11(%73,3)	2(%40,0)	1(%100,0)	50(%60,2)
Erkek	9(%64,3)	17(%35,4)	4(%26,7)	3(%60,3)	0(%0,0)	33(%39,8)
Total	14	48	15	5	1	83

Kadınların finansal durumu yönetmede kendilerini ne başarılı ne de başarısız buldukları (%73,3) görülürken, erkekler ise finansal durum yönetmede kendilerini oldukça başarılı (%64,3) bulmuşlardır.

Tablo 40. Aylık Gelir ve Kredi Kartı Kullanım Sayısı Çapraz Tablosu

Aylık Gelir	1 adet	2 adet	3 adet	4 adet
3000 ve altı	2(%8.3)	4(%12.5)	0(%0,0)	0(%0,0)
3001-5000	4(%16.7)	3(%9.4)	2(%18.2)	1(%14.3)
5001-7000	9(%37,5)	19(%59.4)	6(%54.6)	0(%0,0)
7001-9000	4(%16.7)	3(%9.4)	0(%0.0)	1(%14,3)
9001 ve üzeri	5(%20,8)	3(%9.4)	3(%27.3)	5(%71,4)

En fazla kredi kartı (4 adet) kullananların çoğunun (%71,4) geliri 9001 TL ve üzerindedir. Katılımcıların genel olarak (%59,4) 2 adet kredi kartı kullandığı görülmüş olup bu gruptakilerin aylık gelir düzeylerinin 5001-7000 TL arasında olduğu ortaya konmuştur. Sadece 1 adet kredi kartı kullananların çoğunun da (37,5) 50001-7000 TL aylık gelire sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 41. Aylık Gelir İle Kredi Kartı Ödeme Kalemi Çapraz Tablosu

Aylık Gelir	Eğitim	Yiyecek-İçecek	Giyim	Eğlence	Diğer
3000 ve altı	1(%11,1)	1(%3,2)	1(%6,7)	0(%0,0)	3(%17,6)
3001-5000	0(%0,0)	0(%9,7)	3(%20,0)	0(%0,0)	4(%23,5)
5001-7000	4(%44,4)	15(%48,4)	8(%53,3)	2(%100,0)	5(%29,4)
7001-9000	1(%11,1)	5(%16,1)	1(%6,7)	0(%0,0)	1(%5,9)
9001 ve üzeri	3(%33,3)	7(%22,6)	2(%13,3)	0(%0,0)	4(%23,5)

Geliri 3000 TL ve altı olanların kredi kartlarındaki en büyük ödeme kalemi %17,6 ile diğer seçeneği olup bunu en yakın eğitim giderleri (%11,1) takip etmektedir. Geliri 3001-5000 TL arasında olanların kredi kartlarındaki en büyük ödeme kalemi %23,5 ile diğer seçeneği olup bunu en yakın giyim giderleri (%20) takip etmektedir. Geliri 5001-7000 TL olanların kredi kartlarındaki en büyük ödeme kalemi %53,3 ile giyim olmuştur. Geliri 7001-9000 TL arasında olanların kredi kartlarındaki en büyük ödeme kalemi %16,1 ile yiyecek içecektir. Son olarak geliri 9001 TL ve üzerinde olanların kredi kartlarındaki en büyük ödeme kalemi ise %33,3 ile eğitim giderleridir.

Tablo 42. Yaş ve Kredi Kartı Kullanımı Çapraz Tablosu

YAŞ	EVET	HAYIR
20-25	4(%5,4)	1(%11,1)
26-31	27(%36,5)	3(%33,3)
32-37	13(%17,6)	3(%33,3)
38-43	13(%17,6)	1(%11,1)
44 ve üzeri	17(%23,0)	1(%11,1)

Kredi kartı kullananların çoğunun (36,5) 26-31 yaş arasında olduğu görülürken, kredi kartı kullanmayanların çoğu (33,3) yine 26-31 yaş aralığındaki katılımcılardan oluşmaktadır.

Tablo 43. Yaş İle kaç Adet Kredi Kartına Sahip Olunduğu Çapraz Tablosu

Yaş	1	2	3	4 ve üzeri
20-25	1(%4,2)	3(%9,4)	0(%0,0)	0(%0,0)
26-31	8(%33,3)	15(%46,9)	1(%9,1)	3(%42,9)
32-37	3(%12,5)	4(%12,5)	6(%54,5)	0(%0,0)
38-43	6(%25,0)	5(%15,6)	1(%9,1)	1(%14,3)
44 ve üzeri	6(%25,0)	5(%15,6)	3(%27,3)	3(%42,9)

20-25 yaş arasındaki grubun çoğu (%9,4) iki adet kredi kartına sahipken, 26-31 yaş arasındakilerin de çoğunun (%46,9) iki adet kredi kartı kullandığı görülmüştür. 32-37 yaş arasındaki grubun ise çoğunlukla (%54,5) üç adet kredi kartına sahip olduğu görülmüştür. 38-43 yaş aralığındakilerden çoğunluk (%25) sadece bir adet kredi kartı kullanmaktadır. Son olarak 44 yaş ve üzerindekiilerin çoğunun (%42,9) dört ve üzeri kredi kartına sahip olduğu görülmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç

Finansal okuryazarlık, toplumda çok büyük bir öneme sahiptir. Türkiye’de finansal okuryazarlık kavramı küresel anlamda finansal krizin ortaya çıktığı 2008-2009 yıllarından sonra dikkat çeken bir kavram olmuştur. Bundan dolayı finansal okuryazarlık çokta eski olmayan bir kavram olarak bilinmektedir. Bireylerin bütçelerini kontrol altına alabilmek için finansal tutum ve davranışa sahip olması gerekmektedir (Tetik,2019, s.3505).

Finansal okuryazarlık kavramı, genel anlamda para ve bütçenin yönetilmesinden çok daha fazlasını ifade etmektedir. Çünkü bireylerin yapmış olduğu hane içi tüketimi ve bu doğrultuda yapılan tasarrufları toplumun finansal ölçütünü yansıtmaktadır. Genel olarak toplumda, ekonomik bir plan ve aile içinde bunu benimseyecek bir altyapı maalesef yok.

Gelişen teknoloji ve günümüz koşullarında finansal okuryazarlık becerilerine sahip olan bireylerin hem ekonomik açıdan hem de oluşan veya oluşabilecek problemleri öngörmeleri ve bunun sonucunda çözümleyebilmeleri refah içinde bir yaşam sürmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Bireylerin doğru ve etkili bir karar alabilmesi için finansal konuları yakından takip etmesi gerekmektedir. Bu kararları ancak kendi mali analizlerini yaparak ve piyasanın değişen şartlarını kabul edip bu doğrultuda yön verebilecektirler. Tüm bunları uygulamak için çok iyi finansal okuryazarlık bilgisine sahip olmak gerekmektedir.

Giderek artan risk ve küreselleşen bir pazarda, insanlar iyi bilgilendirilmiş finansal kararlar alabilmelidir. Yeni uluslararası araştırmalar, finansal okuryazarlığın hem gelişmiş hem de hızla değişen pazarlarda yaygın olduğunu göstermektedir (Lusardi, Mitchell, 2011, s.1). Gün geçtikçe karmaşık hale gelen günümüz standartları, bireylerin daha birçok yeni bilgi ve beceriye sahip olmasını gerektirmektedir (Güveç,2017, s.936).

Ülkemizde, 2019 yılının Aralık ayında Çin merkezli ortaya çıkan salgın hastalık çok kısa bir süre içerisinde tüm dünyayı etkisi altına alarak, özellikle ekonomik anlamda bir çöküşe neden olmuştur. Bu ekonomik kayıpların etkileri 2 yıldır devam etmektedir.

Pandemi döneminin getirmiş olduğu ekonomik sıkıntılar toplumda yaşayan her bireyi olumsuz etkilemektedir. Salgınla mücadelede bireyler bütçelerini yönetmede oldukça zorlanmaktadır. Ancak finansal okuryazarlığı gelişmiş bireylerin bu süreçten çok fazla etkilenmeden hayatlarına devam edebileceği söylenebilir. Tüm bu

olumsuzluklar karşısında olumlu yönde etkilenen işletmelerin var olduğu da bilinmektedir. Teknoloji tabanlı şirketler bireyleri internet üzerinden alışveriş yapmaya teşvik ederek ayakta kalmalarını sağlamışlardır.

Bu çalışma, Çağ Üniversitesi'nde akademik personelin finansal okuryazarlığın belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada finansal okuryazarlığın ölçütünü belirleyen tanımsal ifadeler yer verilmiştir. Bu verilerin diğer çalışmalarla karşılaştırılması adına frekans ve çapraz tablo(crosstab) analizleri yapılmıştır. Çağ Üniversitesi'nde çalışan 210 akademik personele anket uygulanmıştır ve 83 kişiden gönüllülük esası neticesinde sonuçlar toplanmıştır.

Genel olarak yapılan literatür çalışmaları incelendiğinde üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalar görülmektedir.

Araştırmaya katılan 83 akademik personelin %60,2'si Kadın, %39,8'i ise Erkek katılımcılardan oluşmaktadır. Katılımcıların yaş aralığı incelendiğinde %36,1'i 26-31 yaş aralığını oluşturduğu görülmektedir.

Katılımcıların branşları incelendiğinde %31,2'si yabancı dil, %14,5'i Hukuk, %9,6'sı finans bölümünü oluşturduğu ortaya çıkmıştır. Geriye kalan branşlar ise %44,4'ünü oluşturmaktadır.

Katılımcıların aylık gelir düzeyleri incelendiğinde, %47,0'ı aylık gelirinin 5001-7000 TL, %20,5'i 9001 ve üzeri gelire sahip olduğu tespit edilmiştir.

Katılımcılara finansal karar alırken kime danıştıkları sorusu yöneltilmiştir. Alınan cevaplar neticesinde %47,0'ı ailesine danıştıklarını, %20,5'i kimseye danışma ihtiyacı hissetmediklerini, %14,5'i finans profesyonellerine danıştıklarını ifade etmiştir. Bu durumda bireyler hangi yaşta ve koşulda olursa olsun aile içerisinde en doğru kararları aldıklarına inandıkları sonucuna varılabilir.

Katılımcıların finansal kayıtları saklama sorusuna verdikleri cevaplar saptanmaya çalışılmıştır. Finansal kayıtları saklayan %43,4'ü bazı kayıtları sakladıklarını ifade etmişlerdir. %32,5'i belirli bir süre saklayıp, sonrasında attığını, %10,8'i ise sürekli olarak sakladıklarını belirtmişlerdir. Finansal kayıtlarını saklayan kesimin finansal okuryazarlık bilincinin gelişmiş olduğunu ve gelecekte oluşabilecek risklere karşı kendini garantiye aldığı söylenebilir.

Bu çalışmada ise finansal durumunu yönetmedeki durumu orta düzeyde başarılı olduklarını belirten %57,8'lik dilimken, oldukça başarılı olduklarını belirten oran ise %16,9'dur.Yapılan çalışmada yabancı dil branşına sahip bireylerin çoğunlukta olması sebebiyle finansal analiz yeteneğine sahip olmadıklarından kendilerini ölçebilecek bir

yorum yeteneğine vakıf olmadıkları gözlemlenmiştir. Cinsiyet ile finansal durum yönetme başarısı karşılaştırılmıştır. Yapılan çapraz tablo analizi sonucunda erkeklerin kadınlara oranla oldukça başarılı olduğu sonucu elde edilmiştir. Demir (2019) ve Egeli (2021) çalışmalarında da erkeklerin kadınlardan daha başarılı olduğu sonucunun çıkması çalışmayla benzerlik göstermektedir.

Katılımcıların paralarını yönetmedeki tutumları incelendiğinde, %53,0'ı ailesinden öğrendiklerini belirtmiştir. Daha öncesinde finansal karar aldıklarında kime danıştıkları sorusuna verdikleri cevap bu soruyu destekler niteliktedir. Aile bireyin yapıtaşını oluşturmaktadır. Bu sebeple bireyler koşulsuz şartsız ailede alınan kararın doğru olduğu düşüncesiyle hareket ettiği söylenebilir.

Katılımcıların uzun vadede gelir sağlayıcı olan sermaye piyasası aracına verdikleri cevaplar incelenmiştir. %36,1'i bilmediğini, %28,9'u ise hisse senedi cevabını vermiştir. Bu doğrultuda getiri sağlayan sermaye piyasası aracı değil de kulaktan dolma bir kelime olduğundan hisse senedi yanıtını verdikleri söylenebilir.

Kredi kartı; sahibine alışveriş yapacağı yerlerden nakit ödemedi mal/hizmet satın alma ve banka şubeleri veya ATM'lerden para çekme imkânı veren ödeme ve kredi aracı şeklinde tanımlanmaktadır (Öztürk,2014.s.59). Ankete katılan akademisyenlerin, %89,2'si kredi kartı kullandığını, %10,8'i ise kredi kartı kullanmadığını belirtmiştir. Daha önce yapılan çalışmalar incelendiğinde kredi kartı kullanan kesimin fazla olduğu gözlemlenmiştir. Buda yapılan çalışmayı desteklemektedir. Yapılan çalışmada yaş ile kredi kartı kullanma doğrumu çapraz tablo ile elde edilmiştir. Çıkan sonuçlarda kullanan veya kullanmayan kesimin yaş aralığı 26-31 olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu da genç kesimin bir tereddüt yaşadığı veya farklı sebeplerden kaynaklandığı söylenebilir, bu nedenle genel bir açıklama yapılamaz.

Kredi kartı kullanan %89,2'sinin kredi kartı sayısı ele alındığında, %38,6'sı 2 kredi kartı, %28,9'u 1 kredi kartı, %13,3'ü 3 kredi kartı ve %8,4'ü 4 ve üzeri kredi kartı kullandığını ifade etmiştir. Katılımcıların gelir, yaş ve sahip oldukları kredi kartı sayıları arasında anlamlı bir olgu olduğu ortaya çıkmıştır. Gelir seviyesinin artmasıyla birlikte sahip olunan kredi kartı sayısında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. 5001-7000 arasında gelir sahibi olanların kredi kartı sayısının oranı %59,4'tür. Bireylerin gelirlerine göre kredi kartı kullanmakta ve harcamalarına bu aşamada dikkat ettiği gözlemlenmektedir. Gelir seviyesinin yükselmesi kredi kartı kullanım sayısının artması arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır. Finansal okuryazarlığı gelişmiş bireyler bütçelerini daha iyi yönettiği söylenebilir. Ayrıca yaş ile kredi kartı kullanım sayısına

bakıldığında 26-31 yaş grubunda olan bireylerin 2 adet kredi kartı kullanımına sahip olduğu görülmektedir. Buda genç yaşta olan bireylerin kart sayısının ortalama değerde kaldığı, 44 yaş ve üzeri bireylerin ise kredi kartı kullanımının genç kesimden daha fazla olduğu görülmektedir. Anket sorularını aldığım Öztürk (2014) ün çalışmasında ise bu durumda farklılık gözlenmemektedir. Yaş ile sahip olunan kredi kartı sayısını ele aldığı çalışmada, yaş yükseldikçe kredi kartı sayısında artış olduğu sonucunu elde etmesi çalışmayı desteklemektedir.

Katılımcıların aylık kredi kartına ne kadar ödeme yaptıkları incelendiğinde, %38,6'sı 1001-3000 TL, %24,1'i 5001 ve üzeri harcama yaptığı ortaya çıkmıştır. Dolayısıyla gelir seviyesi ile yapılan ödemeler arasında olumlu bir ilişki bulunmaktadır. Gelir düzeyi yükseldikçe kredi kartına yapılan aylık ödemelerde artış gözlenmiştir.

Kredi kartına yapılan ödeme kaleminin, %37,3'ünün yiyecek-içecek olması yapılan çalışmaları da desteklemektedir. Bunun sonucunda çalışmaların benzer sonuçlar vermesi, bireylerin öncelikli olarak temel ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kredi kartı kullandığı söylenebilmektedir. Yapılan çalışmaya ek olarak gelir ile kredi kartı ödeme kalemi incelenmiştir. Gelir seviyesi 9001 ve üzeri olan akademisyenlerin eğitim harcamalarının fazla olduğu ortaya çıkmıştır.5001-7000 arasında gelire sahip olan bireylerin giyim harcaması ve 7001-9000 gelire sahip olan bireylerin de yiyecek-içecek harcaması yaptığı görülmektedir.

Katılımcıların kredi kartı faiz oranı bilme düzeyleri incelendiğinde %47,9'u hayır, %42,2'si ise evet yanıtını vermiştir. Bilinçli bir tüketicinin kredi kartı ile yapmış olduğu harcamalarına ne kadarlık bir faiz ödeyeceğini bilmesi büyük bir önem arz etmektedir. Böylece harcamalarını daha dikkatli yapabileceği söylenebilir.

Kredi kartı ekstresinde bulunan ifadeleri, %38,6'sı kesinlikle katılıyorum, %37,3'ü ise katılıyorum seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Kredi kartı kullanan bireylerin finansal okuryazarlıklarının gelişmiş ve bilinçli bir tüketici olduğu sonucuna varılmaktadır.

Katılımcıların fatura ödeme süreleri göz önüne alındığında verdikleri cevaplar doğrultusunda, %79,5'i her zaman düzenli ödeme yaptığı gözlenmiştir. Sorumluluk bilinci yüksek olduğu sonucuna varılabilir.

Yapılan çalışmada para biriktirme alışkanlığının olup olmadığı incelenmiştir. Sonucunda elde edilen verilerde %62,7'sinin evet dediği görülmektedir. Bireylerin gelecek kaygısı ve ilerleyen dönemlerde oluşabilecek nakit ihtiyaçlarını karşılayabilmek için düzenli para biriktirdiği varsayılabilir.

Katılımcıların, finansal hedef veya harcamaları için bütçe planlaması yapip yapmadığı saptanmak istenmiştir. Toplanan verilere göre %36,1'i katılıyorum, %28,9'u ise kesinlikle katılıyorum demiştir. Her birey bütçelerini kontrol altına almak adına bütçe planlanması yaptığı söylenebilir. Foder tarafından 'Paramı Yönetebiliyorum' projesi kapsamında yapılan bütçe planlaması anket çalışması sonucunda da çok daha fazla hanenin bütçe yaptığı ve 2017'de %65 olan oranın 2019'da %74 e çıktığı görülmektedir. İnsanların gün geçtikçe bilinçlendiği yapılan anket çalışmasında da benzer sonuçların çıktığı görülmektedir (Aslanhan,2019).

Katılımcılara belirtilen senaryo dahilinde tercih edecekleri hisse senetleri belirtilmiştir. Katılımcıların %53,0'ı A hissesini, %47,0'ı ise B hissesini tercih etmektedir. Genel olarak bireyler nakde çevrilebilir hisseleri öncelikli olarak satmayı tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu da ankete katılan katılımcıları çoğunluğunun finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olduğunu ve bu bilinç doğrultusunda yatırımlarına yön verdiği için söylenebilir.

Yapılan anket çalışmasında, katılımcıların yatırım araçları konusunda bilgi düzeyleri ölçülmek istenmiştir. %47,0'ı yeterli değil ve desteğe ihtiyacım olduğunu düşünüyorum, %32,5'i genel olarak yeterli, fakat ayrıntılı bilgiye ihtiyacım var ve %9,6'sı ise finansal enstrümanlar açısından yeterli bilgiye sahip olduğuma inanmaktayım seçeneklerini işaretledikleri görülmektedir. Toplanan verilerin analizi neticesinde çoğunluğunun kendini yetersiz görmesi ve bunun sonucunda destek almak istemesi finansal okuryazarlığın gelişimine de ve ekonomik anlamda da katkı sağlayacağı söylenebilir. %9,6'lık kesim ise finans alanında kariyer yapmış ve tüm konulara hâkim olan bireyleri oluşturmaktadır.

Katılımcıların hanesinde kalan parayla yaptıkları ilk işlemleri, %37,3'ü belirli bir amaç gütmekten para biriktirmektedir. İkinci olarak %36,1'i mal ve varlıklara yatırım yapmalarıdır. Diğer önemli bir oran olan %15,7'sinin ise borçlarını ödedikleri ortaya çıkmıştır.

Akademisyenlerin gelecek için planlama süreleri incelendiğinde, %30,1'i 5 yıl ve üzeri, %26,5'i 2 yıl, %24,1'i ise 1 yıl vadeli planladıklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların gelecek için para biriktirmek adına yaptığı yatırımlarını uzun vadeli tuttıkları saptanmıştır. Dolayısıyla çok riske girmeden gelir elde etmek istedikleri sonucuna varılabilir.

Katılımcılara, para biriktirmek yerine harcamayı tercih ederim ifadesi yönlendirilmiş ve bu ifadeye katılma-katılmama durumları ölçülmek istenmiştir. Sonucunda %38,6'sı

katılmıyorum, %31,3'ü kesinlikle katılmıyorum ifadesini kullanmıştır. Bu demek oluyor ki bireylerin para biriktirme alışkanlığı harcamalarının önüne geçiyor ve bir önceki soruyu destekler cevaplar elde edilmiştir. Başka bir yorum yapmak gerekirse, bireylerin hiçbir koşulda paralarını boşa harcamak istemedikleri sonucuna varılabilir. Bu durumda hem bilinçli hem de tutumlu oldukları söylenebilir fakat nasıl yatırım yapmaları gerektiğini de bilmedikleri sonucu çıkarılabilmektedir.

Katılımcıların faiz oranlarının düşmesiyle tahvil fiyatlarının durumunun analiz edilmesi istenmiştir. Bu doğrultuda %56,6'sı fikrim yok, %30,1'i artar dediği sonucuna ulaşılmıştır. Genel olarak ankete katılan kesimi ele aldığımızda yabancı dil branşının fazla olması sebebiyle fikrim yok seçeneği işaretlenmiştir. Finansal okuryazarlık anlamında sermaye piyasası araçları konusunda bilgiye ihtiyaçları olduğu görülmektedir. Diğer kesimi göz önünde bulundurduğumuzda bilgi düzeyinin iyi fakat genel verdiği cevaplar neticesinde geliştirmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. (Finans-ışletme branşındaki bireylerin sayısının yabancı dil branşından az olması ile ilişkilendirilebilmektedir)

Yapılan çalışmada, yatırımların farklı varlıklar arasında yayıldığına para kaybetme riskinin ne düzeyde olduğu incelenmiştir. Toplanan verilerde %71,1'i azalır, %18,1'i bilmiyorum seçeneğini işaretlediği görülmektedir. Bölüm fark etmeksizin her bireyin farklı varlıklar arasında riskin azaldığı bilindiği ortaya çıkan sonuçlar arasındadır.

Bazı finansal kavramların bilinirliği incelenmiştir. Akademisyenlerin çoğu (%55,4) basit faizi bildiğini belirtmiştir. Bileşik faizi bilen akademisyenlerin %38,6 görülmektedir. Akademisyenlerin 71,1'i vadeli mevduat hesabı hakkında bilgi sahibi olduğunu ifade etmiştir. Aynı şekilde yakın bir oran olan %74,7'si vadesiz hesabı iyi bildiğini belirtmiştir. Bu da her bireyin vadesiz hesabı olduğu ve parasını bu şekilde muhafaza ettiği sonucu çıkarılabilir.

Dikkat çeken diğer bir tanımsal ifade olan bireysel emeklilik hakkında akademisyenlerin neredeyse hepsi (%81,9'u) çok iyi bildiğini belirtmiştir. Bireylerin geleceğe yatırım yapma bilincinde olduğunu ve finansal okuryazarlık bakımından iyi bir seviyede olduğundan bahsedilebilmektedir.

Hazine bonosunun, bireyler açısından bilinirliği oldukça düşüktür. Bu alanda sadece duyduklarını fakat ayrıntısını bilmediklerini belirtmişlerdir. Yapılan çalışmada ulaşılan akademisyenlerin yabancı dil branşında yoğunlukta olmasından dolayı verilerin düşük çıktığı söylenebilir.

Diğer bir ifade olan tahvilin %43,4'ünün aynı şekilde kavramı duyduğu fakat ayrıntılı bilgi sahibi olmadığı görülmektedir. Katılımcıların %47,0'ı deflasyonu, %81,9'u ise enflasyonu iyi bildiklerini ifade etmiştir. Enflasyonun yaygın olarak kullanılması ve tüm eğitimler içinde de dile getirilmesi çalışmayı desteklemektedir.

Akademik personelin havale kavramı hakkında %91,6'sı i, EFT'nin ise %92,8'i iyi bildiğini ifade etmektedir. Günümüzde mobil bankacılığın kullanımının yaygınlaşması ile işlem hacimlerinin artması kavramların bilinirliği açısından büyük bir önem taşımaktadır. Bireyler tüm işlemlerini bankaya gitmeden mobil üzerinden yapmaktadır. Çalışmadan çıkan sonuç bu verileri desteklemektedir.

Katılımcılara hisse senedi kavramı hakkındaki görüşleri incelendiğinde, %63,9'unun iyi bildiği gözlemlenmiştir. Ankete katılan bireylerin branşları göz önüne alındığında yabancı dil ağırlıklı olmasına rağmen hisse senedi bilinirliği oldukça iyi bir oranda olduğu saptanmıştır. Bu da piyasayla ilgilendikleri ve bu konuda öğrenme- deneme halinde olduğu ve yatırımlarını yönettiğinden söz edilebilmektedir.

Son olarak türev araçlar konusundaki bilgi düzeylerine bakıldığında, %44,6'sı hiç bilmediklerini, %33,7'si duyduklarını fakat ayrıntısını bilmediklerini ve %21,7'si ise iyi bildiklerini belirtmiştir. Sermaye piyasası aracı içerisinde yer alan türev araçlar oldukça geniş bir kavram niteliğindedir. Yapılan çalışmalar da incelendiğinde, türev araçların orta düzeyden daha az bir bilinirliğinin olduğundan söz edilmektedir. Finansal okuryazarlığı gelişmiş olan ve piyasa takibini yapan ve de uygulayan bireylerin daha iyi bildiği sonucuna varılabilir.

Genel bir değerlendirme yapmak gerekirse, yapılan çalışma neticesinde akademik personelin verdiği cevaplar doğrultusunda finansal davranışlarının olumlu olduğu aynı zamanda finansal okuryazarlığın gelişmekte olduğundan da bahsedebiliriz. Çünkü bireyler finans konusunda birtakım eksikleri olduğunun farkında ve geliştirmek istemektedir. Akademisyenlerin kredi kartı kullanımını dozunda tutması, mevcut faturalarının çoğunluğunun zamanında ödemesi, düzenli para biriktirme alışkanlıklarının olması, bankaların vermiş olduğu faiz çeşitlerini önemli ölçüde bilmesi, hanede kalan paranın nasıl kullanılacağına planlanması ve uzun vadeli gelecek planlarının yapılması bireylerin finansal okuryazar olduğundan söz edilebilir.

Bireylerin gelişimine katkı sağlayacak finansal okuryazarlık eğitimleri mevcuttur. Böylece hem kendi aile ekonomilerine hem de ülke ekonomisine katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda bu doğrultuda gençlerimizin yetişmesinde de yol gösterici bireyler olacaklardır.

Öneriler

Bu çalışma sadece Çağ Üniversitesi'nde bulunan akademik personeller üzerine yapılmıştır. Gelecekte örneklemin genişletilerek farklı meslek grubunda veya daha fazla akademisyenlere ulaşım sağlayarak finansal okuryazarlığın daha detaylı olarak belirlenebileceği soru ve uygulamalarla çalışmalar yapılabilir. Bu çalışma finansal okuryazarlığını gelişmesine yönelik örnek oluşturmaktadır ve finansal eğitime ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır.

Akademik çalışmalar hayatın birçok kesiminde etkilidir. Böyle çalışmaların olması toplumsal olarak bu ihtiyacın giderilmesi noktasında yardımcı olabilmektedir. Finansal okuryazarlığın üst seviyede olduğu bir toplumda her zaman ekonomik olarak daha iyi olunabilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, B. 6362 Sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda Sermaye Piyasası Aracı Kavramı. Ticaret ve Fikri Mülkiyet Hukuku Dergisi, 3(1), 1-8.
- Afşar, A. (2007). Finansal gelişme ile ekonomik büyüme arasındaki ilişki. Muhasebe ve Finansman Dergisi, (36), 188-198.
- Aksan, N. Z. (2018). Paya dönüştürülebilir tahviller [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Bilgi Üniversitesi].
- Aksoy, E. A. (2019). Enflasyon hedeflemesi rejimi: Türkiye örneği [Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Akyol, S. (2018). Türkiye’de Mevduat Sigorta Sisteminin Genel Analizi. Ekonomi Maliye İşletme Dergisi, 1(1), 1-11.
- Arslan, E. (2021). “KOBİ'lerin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir araştırma: Tokat ili örneği” [Yüksek Lisans Tezi, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi].
- Aslan, Ö., & Korap, H. L. (2006). Türkiye’de finansal gelişme ekonomik büyüme ilişkisi. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (17), 1-20.
- Aslanhan., U. (2019). Türkiye'de finansal okuryazarlık seviyesi yüzde 75'e yükseldi. <https://www.aa.com.tr/tr/ekonomi/turkiyede-finansal-okuryazarlik-seviyesi-yuzde-75e-yukseldi-1453708> Erişim Tarihi:25.12.2021)
- Aydın, A. D. (2018). Türkiye'de Finans Eğitimi ve Finansal Okuryazarlık Üzerine Eleştirel Bir Değerlendirme. Ekonomi Maliye İşletme Dergisi, 1(1), 12-20.
- Aydoğan, E. (2020). Türkiye’de Finansal Okuryazarlık Oranlarının İncelenmesi Ve Finansal Okuryazarlığın Bütçeleme Davranışı Üzerine Etkileri: İstanbul İli Uygulaması [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi].
- Aydoğuş, Ö. (2006). Finansal Piyasalar ve Ekonomik Büyüme Ekonometrik Bir Analiz [Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi].
- Bakkal, M., Bakkal, S., & Öztürk, Ş. S. (2012). Sermaye Piyasalarında Hisse Senetleri ve Hisse Senetlerini Etkileyen Makroekonomik Faktörler. Hiperlink yayınevi.
- Baloğlu, F. (2000). Rasyonalite ve ekonomik sosyoloji. Sosyoloji Konferansları, (26), 217-226.
- Başak, B. A. K. (2009). Borsa Opsiyon Sözleşmesi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 64(04), 39-75.

- Baykara, H. V. (2012). Katılım bankalarında etkinlik ve verimlilik analizi [Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi].
- Bayındırlı, Ö.M. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık, Finansal Tutum ve Davranış Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Karabük Üniversitesi Örneği [Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi].
- Bayram, S. S. (2014). Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi Davranışları: Anadolu Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Uygulama. *Business & Management Studies: An International Journal*, 2(2), 105-135. DOI:10.15295/bmij.v2i2.68
- Baysa, E., & Karaca, S. S. (2016). Finansal okuryazarlık ve banka müşteri segmentasyonları üzerine bir uygulama. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (71), 109-126.
- Bedir, G. (2020). Finansal okuryazarlık, finansal eğitim, finansal okuryazarlık tutum ve davranışlarına ilişkin Hatay ilinde bir araştırma [Yüksek Lisans Tezi, Toros Üniversitesi].
- Beichar, A. (2018). Finansal okuryazarlık ve bireysel finansal kararlar arasındaki ilişki incelenmesi üzerine bir çalışma: Adana örneği [Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi].
- Bilir, H. (2009). Makroekonomik değişkenlerin hisse senedi fiyatları üzerindeki etkisi ve İMKB uygulaması [Yüksek Lisans Tezi, DEÜ Sosyal Bilimleri Enstitüsü].
- Bozer, E. (2017). Finansal Sistemin Unsurları Finansal Sistem ve Önemi <https://docplayer.biz.tr/30449492-Unite-1-finansal-sistemin-unsurlari-finansal-sistem-ve-onemi.html>
- Clark, R. L., & d'Ambrosio, M. (2003). Financial Education and Retirement Savings 1-43.
- Çeker, M. (2008). Banka Hukuku Açısından Havale İşlemi ve Karşılaşılan Sorunlar. *Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 12(1), 63-76.
- Çimen, A. Finansal Sistemin Temel Prensipleri [http://kisi.deu.edu.tr/aysegul.cimen/Finansal%20Sistemin%20Temel%20Prensip%20leri\(1\).doc](http://kisi.deu.edu.tr/aysegul.cimen/Finansal%20Sistemin%20Temel%20Prensip%20leri(1).doc) Erişim Tarihi:15.02.2020
- Çinko, M., Avcı, E., Ergun, S., & Tekçe, M. (2017). Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Düzeyleri: Marmara Üniversitesi örneği. *Marmara Business Review*, 2(1), 25-50.

- Çukacı, Y. C., & Çenberlitaş, İ. (2017). Sermaye Piyasası Aracı Kurum Kavramı ve Aracı Kurum Faaliyetlerinin Muhasebeleştirilmesi İşlemleri. *Dicle Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 7(13), 178-202.
- Çulha, Olcay Y., Özlü, Pınar Ö., Yalçın, Cihan (2005); “Mali Yapı ve Derinliğin Ekonomik Büyümedeki Rolü: Şirketler Düzeyinde Analiz”, içinde Türkiye İçin Sürdürülebilir Büyüme Stratejileri Konferansı, Tüsiad Yayınları, 71-121.
- Demir, D. (2010). Bileşik Faiz [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi].
- Demir, T (2019). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesi: Yıldız Teknik Üniversitesi örneği [Yüksek Lisans tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi].
- Dereli, G. Y., & Özer, A. T. D. (2008). Opsiyonlar ve Opsiyon Stratejileri [Tezsiz Yüksek Lisans, Ankara Üniversitesi].
- Dowd, K. (2007). *Measuring Market Risk* (2nd ed.). John Wiley & Sons, Ltd. DOI: [10.1002/9781118673485](https://doi.org/10.1002/9781118673485)
- Dursun, B. O. Z. (2019). Kütahya ilinde bulunan özel eğitim kurumlarında öğrenim gören öğrenci velilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, (82), 147-160.
- Dursun, V. (2019). ‘Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık Bilgi, Tutum ve Davranış Düzeylerinin Araştırılması: Adnan Menderes Üniversitesi Örneği’.
- Egeli, A (2021). Finansal okuryazarlık üzerine inceleme: Üniversite öğrencileri üzerine bir vaka çalışması [Yüksek Lisans Tezi, İzmir Ekonomi Üniversitesi].
- Eğilmez, M. (2012). *Ekonomik Krizleri Anlama Rehberi*
https://www.mahfiegilmez.com/2012/11/ekonomik-krizleri-anlama-rehberi_15.html
- Eker, F. (2017). Finansal Farkındalık, Finansal Okuryazarlık ve Finansal Erişim Düzeyleri Üzerine Bir Çalışma: Silifke Ticaret ve Sanayi Odası Örneği [Yüksek Lisans Tezi, Toros Üniversitesi].
- Fabozzi, F. J., & Drake, P. P. (2009). *Finance: capital markets, financial management and investment management* (Vol. 178). John Wiley & Sons.
- Fernandes, D., Lynch Jr, J. G., & Netemeyer, R. G. (2014). Financial literacy, financial education, and downstream financial behaviors. *Management Science*, 60(8), 1861-1883. DOI: <https://doi.org/10.1287/mnsc.2013.1849>
- Fındık, M. (2020). Bir Finansman Ürünü Olarak Sukuk: Yapısı, İşleyişi, Dünya ve Türkiye Piyasaları İçin Öneriler. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi].

- Gökçe, G. A. (2006). Opsiyon değerlemenin temelleri ve temel opsiyon değerlendirme modelleri ile stokastik değişkenliğin İMKB hisse senedi piyasalarında geçerliliklerinin araştırılması. [Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi].
- Gözgör, G. (2008). Finansal Türev Piyasaları: Forward, Futures, Opsiyon ve Döviz Üzerine Bir Uygulama [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi].
- Gültekin, G. (2020). Kamu Çalışanlarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Ölçülmesi: Isparta İli Örneği [Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi].
- Gündoğdu, A. (2015). Türkiye’de Sermaye Piyasasının Değişen Yüzü. Seçkin Yayınevi.
- Hamid, F. S., & Loke, Y. J. (2021). Financial literacy, Money management Skill and Credit Card Repayments. *International Journal of Consumer Studies*, 45(2), 235-247. <https://doi.org/10.1111/ijcs.12614>
- Han, V. (2013). Türkiye’de reel sektör ile finans sektörü arasındaki ilişkinin analizi [Yüksek Lisans Tezi, Aksaray Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Haydari, A.N. (2018). Bireylerin finansal okuryazarlık, finansal eğitim ve finansal erişim düzeyleri üzerine bir araştırma: İstanbul ili örneği [Yüksek Lisans tezi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi].
- Hayta, A.B., (2008). Ailelerin Tasarruf ve Yatırım Eğilimlerinin İncelenmesi. Gazi Üniversitesi, Ankara. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 16(2),345-358.
- Hull, J., Treepongkaruna, S., Colwell, D., Heaney, R., & Pitt, D. (2013). *Fundamentals of Futures and Options Markets* (eighth ed.). Pearson Yayınları.
- İbrahimov, E. (2019). Azerbaycan’da vadeli işlem piyasaları uygulanabilirliği: Türkiye modeli üzerinden inceleme [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi]
- İnneci, A. G. A. (2013). Bireysel emeklilik sisteminde yapılan yeni düzenlemeler ve değerlendirilmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(1), 105-120.
- İşgüden, B (2018), *Mevzuat Dergisi*, ‘Risklerden korunma aracı olarak Futures (vadeli işlem) sözleşmeleri: Bir araştırma’ 11(122). <https://www.mevzuatdergisi.com/2008/02a/02.htm> Erişim Tarihi:08/04/2020
- Kahraman, Y. E. (2015). Erciyes Üniversitesi Öğrencileri Üzerinde Finansal Okuryazarlık [Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi].

- Kantar, L. (2019). Futures (Gelecek) Sözleşmeleri, İstanbul gelişim Üniversitesi
<https://gavsis.gelisim.edu.tr/ Ikantar/GetByContent/2385/3> Erişim
 Tarihi:08/04/2020
- Kaplan, B. (2021). Bankaların tahvil ihraçlarının pay getirilerine etkisinin panel veri analizi ve Granger nedensellik analiziyle incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü].
- Kaplan, İ. (1994) Banka Hesabı Türleri, Hesap Sahibinin ve Hesap Türünün Tayininden Uygulanacak Kurallar. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 49(01).273-289.
- Kara, M. S. Y. (2006). Sermaye piyasası aracılık faaliyetlerinde yatırımcının korunması [Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Özel Hukuk (Ticaret Hukuku) Anabilim Dalı].
- Karakaş, F (2021). Eğitilmiş bireylerin risk tutumlarının ve finansal okuryazarlıklarının tüketim kararlarına etkisi [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi].
- Karataş, Ç. (2017). Finansal Okuryazarlığın Geliştirilmesinde Merkez Bankalarının Rolü Ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası İçin Bir Değerlendirme [Uzman Yeterlilik Tezi].
- Karakulle, Ö. G. İ., & Tan, F. Z. (2018). Finansal Okuryazarlık ile kredi kartı tutumu arasındaki ilişkinin incelenmesi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, 6(69),461-477
- Kartal, Y. (2019). ‘Üniversite Öğrencilerinin Finansal Okuryazarlık, Finansal Tutum ve Davranış Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Necmettin Erbakan Üniversitesi Örneği’ [Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi].
- Kaya, H. (2019). Finansal Okuryazarlık ve İİBF’de Verilen Muhasebe Finansman Derslerinin Finansal Okuryazarlık Üzerine Etkileri: Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Öğrencileri Üzerinde Bir Araştırma. [Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi].
- Kaygusuzoğlu, M. (2011). Finansal türev ürünlerden forward sözleşmeleri ve muhasebe işlemleri. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25(2), 137-149.
- Kerimli, F. (2008). *Sermaye Piyasasında Aracılık Faaliyetleri ABD ve Türkiye Karşılaştırması* [Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi].

- Koçiyit, S. (2014). Finansman Tarihi ve Gelişimi, https://www.academia.edu/8638586/Finansman_Tarihi_ve_Geli%C5%9Fimi Erişim Tarihi:11.12.2019)
- Kurar, İ., & Çetin, A. (2016). Türev araçlarının risk yönetim fonksiyonu: vadeli işlem piyasası risk yönetimi üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21(2), 403-425.
- Küden, M. (2014). Davranışsal Finans Açısından Bireysel Yatırım Tercihlerinin Değerlendirilmesi [Yüksek Lisans Tezi, Gediz Üniversitesi].
- Kütük, E. (2017). Üniversite öğrencilerinin finansal okuryazarlık seviyesinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Doğu Karadeniz örneği [Yüksek Lisans Tezi, Gümüşhane Üniversitesi].
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2011). Financial literacy around the world: an overview. *Journal of pension economics & finance*, 10(4), 497-508. DOI: <https://doi.org/10.1017/S1474747211000448>
- Lusardi, A., & Mitchell, O. S. (2007). Financial literacy and retirement preparedness: Evidence and implications for financial education. *Business economics*, 42(1), 35-44. DOI: <https://doi.org/10.2145/20070104>
- Mazgit, İsmail (2011-2012), Para ve Sermaye Piyasaları Ders Notu, Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Mishkin, Frederic S. (2004); *The Economics of Money, Banking and Financial Markets*, (Seventh Edition), Pearson-Addison Wesley.
- Mücahit, Ünal (2011). Sermaye piyasası araçlarının kaydileştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19(1), 225-270.
- Müslümov, A., & Aras, G. (2002). Sermaye piyasası gelişmesi ve ekonomik büyüme arasında nedensellik ilişkileri: OECD ülkeleri örneği. *İktisat İşletme ve Finans*, 17(198), 90-100.
- OECD/INFE, (2020). *International Survey of Adult Financial Literacy*. <https://www.oecd.org/financial/education/oecd-infe-2020-international-survey-of-adult-financial-literacy.pdf>
- Orkunoglu, I. F. (2010). Hazine Bonosu ve Devlet Tahvillerinin Vergilendirilmesi. *Gündem*, Ocak, 7-12.
- Öztürk, S. ve Özyakışır, D. (2018). *Türkiye Ekonomisi: Sektörel Yaklaşım*. Savaş Kitapevi.
- Öztürk, E (2014). *Finansal Okuryazarlık ve Para Yönetimi: Süleyman Demirel Üniversitesi Akademik Personel Üzerine Bir Uygulama* [Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi].

- Ricciardi, V., & Simon, H. K. (2000). What is behavioral finance? *Business, Education & Technology Journal*, 2(2), 1-9.
- Saraç, E. (2014). Finansal okuryazarlık ve Dumlupınar üniversitesi öğrencilerinin finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi üzerine bir araştırma. [Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi].
- Sermaye piyasası kurulu uzmanları (2019). *Dar Kapsamlı Sermaye Piyasası Mevzuatı ve Meslek Kuralları*
- Seyfullahoğulları, Ç. A., Özpek, H. B., & Demirhan, B. (2017). Türkiye’de Bireysel Emeklilik Sistemi ve Otomatik Katılımın Sisteme Katkıları Açısından Değerlendirilmesi. *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 105-131.
DOI: <https://doi.org/10.17828/yalovasosbil.359847>
- Suvari, H. (2019) Finansal araçlar tanım ve kavramlar <https://slideplayer.biz.tr/slide/14037915/> Erişim Tarihi:08/04/2020
- Şengüloğlu, H. (2019). Finansal okuryazarlık düzeylerinin belirlenmesi: Düzce ili örneği [Yüksek Lisans tezi, Düzce Üniversitesi].
- Şıklar, İ. (2004). Finansal ekonomi. TC. Anadolu Üniversitesi Yayını, (1588), 251-255.
- Taner, B., & Akkaya, G. C. (2009). Sermaye piyasası faaliyet alanı ve menkul kıymetler, Detay yayıncılık
- TCMB. (x).Enflasyon ve Fiyat İstikrarı https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/06084069-3751-44a3-ba98-fc5a65b908ba/Enflasyon_FiyatIstikrari.pdf?MOD=AJPERES
- Tedmem, (2016). Temel bir yaşam becerisi: Finansal Okuryazarlık. <https://tedmem.org/mem-notlari/degerlendirme/temel-bir-yasam-becerisi-finansal-okuryazarlik>
- Tetik, N. (2019). Türkiye’nin Finansal Okuryazarlık Düzeyi: Literatür Taraması ve Sonuçların Değerlendirilmesi. *Electronic Turkish Studies*, 14(6), 3505-3524
DOI: 10.29228/TurkishStudies.22524
- Tezer, S. S., & Aslan, N. Borsa ve bankacılıkta opsiyon işlemlerinin gelişim süreci ve uygulamalar. *Beykoz Akademi Dergisi*, 3(2), 1-24. DOI: <https://doi.org/10.14514/BYK.m.21478082.2015.3/2.1-24>
- Tuna, S. (2008). Sermaye Piyasası Kanunu'na tabi halka açık anonim şirketlerin ara dönemde vermekle yükümlü olduğu finansal tablolar ve bağımsız denetimi, bir uygulama. [Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi].

- Tunçez, H. A. (2012). Menkul Kıymetler ve Sermaye Piyasası Analizi, Uluslararası Hakemli Beşerî ve Akademik Bilimler Dergisi, 1(1),16-27.
- Turan, Z. (2011). Finansal Piyasalar ve Küreselleşme, Mevzuat Dergisi, 14(162).
- Turgut. A. (2007). Hazine müsteşarlığının düzenlediği hazine bonusu ihalelerinde ihale fiyatının ihale öncesi tahmin edilebilirliği ve bir uygulama. [Yüksek Lisans Tezi]
- Türkiye Bankalar Birliği
<https://www.riskmerkezi.org/tr/istatistikler/23> Erişim Tarihi:02.01.2022
- Ünal, O. K. (2004). Varlığa Dayalı Menkul Kıymetler, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, 8(2).
- Üner, Kırmızıgül, İ. (2013). Türkiye’de vadeli işlem piyasalarının gelişimi, spot piyasa ile etkileşimi ve hisse senedi endeks vadeli işlem sözleşmeleri örneğinde değerlendirilmesi. [Doktora Tezi, Kadir Has Üniversitesi].
- Vatansever, N. (2000). Varlığa dayalı menkul kıymet uygulaması. Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, (1), 259-274.
- Vergi, S. (2019). Bankacılık sektöründe çalışan personellerin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi: Sivas ili örneği [Yüksek Lisans Tezi, Sivas Cumhuriyet Üniversitesi].
- Yetiz, F. (2008). Finansal Sistemin Yapısı, Finansal Derinleşme ve Ekonomik Büyüme İlişkisi, Türk Finans Sistemi. [Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi].
- Yılmaz, Ö., & Şahin, A. (2020). Japonya’da deflasyon döneminde işsizlik ve işsizlikle mücadele. *Lectio Socialis*, 4(1), 25-40.
<https://www.kuveytturk.com.tr/bireysel/yatirim/sermaye-piyasasi-urunleri/kira-sertifikasi> Erişim Tarihi:07/04/2020

EKLER

Ek A. Etik Kurul Onay Belgesi

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ	
TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	GİZEM BAKIRKIRAN
ÖĞRENCİ NO	20181013
TEL. NO.	
E - MAİL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	İŞLETME YÖNETİMİ
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2020/2021 güz dönemi kaydımı yeniledim.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	Finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi
TEZİN AMACI	Çağ üniversitesinde bulunan akademik personelin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Finansal okuryazarlık, sermaye piyasaları hakkında bilgi sahibi olma, bu bilgiyi yorumlayabilme ve bu hususta tasarruf sağlamaktadır. Bireylerin kendi paralarını yönetme ve tasarrufta bulunma isteği finansal okuryazarlığın önemini artırmaktadır. Yapılan bu çalışmada anket yöntemi uygulanıp verilerin spss programına yüklenerek analiz edilmesi amaçlanmaktadır.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	Eğitim/çağ üniversitesi
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER	çağ üniversitesi -mersin-yenice

(KURUMUN ADI-ŞUBESİ/ MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)			
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	çağ üniversitesinde bulunan akademik personele online anket yapılacaktır.		
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	çağ üniversitesi akademik personelin finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi		
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	26 sorudan oluşan anket uygulanacaktır.		
ÖĞRENCİNİN ADI-SOYADI: Gizem BAKIRKIRAN	ÖĞRENCİNİN İMZASI:Evrağ aslı enstitü müdürlüğünde imzalıdır. TARİH : 25/09/2020		
TEZ/ARAŞTIRMA/ANKET /ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU			
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.			
2. Anılan konu finans faaliyet alanı içerisine girmektedir.			
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜ N ONAYI	A.B.D. BAŞKANININ ONAYI

Adı- Soyadı: Ahmet GÖKHAN SÖKMEN	Adı - Soyadı:	Adı- Soyadı: MURAT KOÇ	Adı- Soyadı: ÜNAL Ay	
Unvanı : Dr. Öğr.Üyesi	Unvanı:	Unvanı: Prof.Dr	Unvanı: Prof. Dr.	
İmzası : evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası:	İmzası: evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası: evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	
13/10/2020		13/10/2022	12/10/2020	
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER				
Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Ali Engin OBA	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.
İmzası: evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası :	İmzası: evrak onayı e- posta ile alınmıştır.	İmzası: evrak onayı Ar.Gör.Özge ÇETİNER tarafından e- posta ile alınmıştır.	İmzası :
13 / 10 / 2020 / / 20.....	14/10/202 0	18 /10 / 2020	... / / 20.....
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE OY ÇOKLUĞU İLE				
		<p>Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, / / 20..... - / / 20..... tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.</p>		

AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRÜNE ONAYLATILARAK ENSTİTÜ SEKRETERLİĞİNE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA YAZININ PUNTOSU İSE 12 (ON İKİ) PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILARAK ÇIKTI ALINACAKTIR.

Ek B. Bilgilendirilmiş Onam Formu

Tarih: 30/04/2022

**ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ETİK KURULU****BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU**

Bu formun amacı araştırma ile ilgili olarak sizi bilgilendirmek ve katılmanız ile ilgili izin almaktır.

Bu kapsamda “Akademik Personelin Finansal Okuryazarlığının Belirlenmesi: Çağ Üniversitesi Örneği” başlıklı araştırma “Gizem Bakırkiran” tarafından **gönüllü katılımcılarla** yürütülmektedir. Araştırma sırasında sizden alınacak bilgiler gizli tutulacak ve sadece araştırma amaçlı kullanılacaktır. Araştırma sürecinde konu ile ilgili her türlü soru ve görüşleriniz için aşağıda iletişim bilgisi bulunan araştırmacıyla görüşebilirsiniz. Bu araştırmaya **katılmama** hakkınız bulunmaktadır. Aynı zamanda çalışmaya katıldıktan sonra çalışmadan **çıkabilirsiniz**. Bu formu onaylamanız, **araştırmaya katılım için onam verdiğiniz** anlamına gelecektir.

Araştırmayla İlgili Bilgiler:

Araştırmanın Amacı: Çağ Üniversitesi’nde bulunan akademik personelin finansal okuryazarlığının belirlenmesi

Araştırmanın Nedeni: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Yürütüleceği Yer: Çağ Üniversitesi

Çalışmaya Katılım Onayı:

Araştırmanın amacını, nedenini, yürütüleceği yer ile ilgili bilgileri okudum ve gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları anladım. Araştırma ile ilgili ayrıntılı açıklamalar yazılı ve sözlü olarak tarafıma sunuldu. Bu araştırma ile ilgili faydalar ve riskler ile ilgili bilgilendirildim.

Bu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Islak imzası ile ***)

Adı-Soyadı:

İmzası *** :

Araştırmacının

Adı-Soyadı: Gizem BAKIRKIRAN

e-posta:

İmzası:

***Online yapılacak uygulamalarda, ıslak imza yerine, bilgilendirilmiş onam formunun anketin ilk sayfasındaki en üst bölümüne yerleştirilerek katılımcıların kabul ediyorum onay kutusunu işaretlemesinin istenilmesi gerekmektedir.

Ek C. Anket Formu

Değerli Katılımcı,

Bu anket formu Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Anabilim Dalı'nda hazırlanmakta olan yüksek lisans tez çalışması için oluşturulmuştur. Soruları içtenlikle ve tarafsız bir şekilde cevaplandırmanız çalışmanın değerini artıracaktır. Sorulara verilen cevaplar araştırma dışında hiçbir amaçla kullanılmayacaktır.

Değerli zamanınızı ayırarak sağladığınız katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz.

1.Cinsiyetiniz

- 1.Kadın
- 2.Erkek

2.Yaşınız

1. 20-25
2. 26-31
3. 32-37
- 4.38-43
- 5.44 ve üzeri

3.Branşınız nedir?

.....

4.Kişisel Aylık Geliriniz

1. 3000 ve altı
- 2.3001-5000
3. 5001-7000
4. 7001-9000
- 5.9000 ve üzeri

5.Finansal bir karar alırken ilk olarak kime/neye danışırsınız?

1. Aileme
2. Arkadaşlarıma
3. İnternete
4. Finans profesyonellerine
- 5.Kimseye danışma ihtiyacı hissetmem

6.Finansal Kayıtlarınızı (fatura ödemeleri, banka dekontları, makbuz vb.) saklar mısınız?

1. Sürekli olarak saklarım
2. Bazı kayıtları saklarım
3. Belirli bir süre saklar, sonrasında atarım
4. Başkasına saklaması için veririm
5. Hiç saklamam

7.Finansal durumunuzu yönetmede ne kadar başarılı olduğunuzu düşünüyorsunuz?

1. Oldukça başarılıyım
2. Orta düzeyde başarılıyım
3. Ne başarılıyım ne de başarısızım
4. Başarılı değilim
5. Fikrim yok

8.Paranızın Yönetimi ile ilgili tutumlarınızı nereden öğrendiğinizi düşünüyorsunuz?

1. Ailemden
2. Arkadaşımdan
3. İnternette
4. Kitap, dergi ve yayınlardan
5. Diğer

9.Çok Uzun Vadeli (Örneğin 10 veya 20 Yıllık) bir yatırım dikkate alındığında aşağıdakilerden hangisi normal şartlarda en yüksek getiri sağlar?

1. Vadeli Mevduat Hesabı
2. Tahvil
3. Hisse Senedi
4. Bilmiyorum

10.Kredi Kartı kullanıyor musunuz? (cevabınız hayır ise 16. soruya geçiniz)

1. Evet
2. Hayır

11.Kaç adet kredi kartına sahipsiniz?

1. 1
2. 2
3. 3
4. 4 ve üzeri

12.Kredi kartınıza aylık ortalama olarak ne kadar ödüyorsunuz?

1. 0-1000
2. 1001-3000
3. 3001-5000
- 4.5001 ve üzeri

13.Kredi Kartınızda yer alan en büyük ödeme kalemi hangisidir?

1. Eğitim giderleri
2. yiyecek-içecek
3. Giyim
4. Eğlence
5. Diğer

14.Kredi kartınızın aylık faiz oranını biliyor musunuz?

1. Evet
2. Hayır

15.Kredi Kartı ekstresinde yer alan ifadeleri anlarım.

1. Kesinlikle Katılıyorum
2. Katılmıyorum
3. Kararsızım
4. Katılıyorum
5. Kesinlikle Katılmıyorum

16.Faturalarınızı zamanında öder misiniz?

1. Her zaman
2. Genellikle
3. Nadiren
4. Asla

17.Düzenli olarak para biriktirme alışkanlığınız var mı?

1. evet
2. hayır

18.Finansal hedeflerim (eğitim, tatil, araç alımı vb.) veya harcamalarım için haftalık/aylık bütçe yaparım

1. Kesinlikle katılıyorum
2. Katılmıyorum
3. Kararsızım
4. Katılıyorum
5. Kesinlikle Katılmıyorum

19. A ve B hisselerinden oluşan iki hisseli bir portföye sahip olduğunuzu ve acil nakit ihtiyacınızdan dolayı birinden satış yapmanız gerektiğini varsayalım. Aldığınızdan bu yana A hisseleri % 20 getiri sağlarken, B hisselerinin % 20 değer kaybettiği durumda hangi hisseyi satmayı tercih edersin?

1. A hissesini
2. B hissesini

20.Yatırım araçları hakkında bilgileriniz için yorumunuz ne olurdu?

1. Zayıf ve bilmem gerektiğini düşünmüyorum
2. Yeterli değil, desteğe ihtiyacım olduğunu düşünüyorum
3. Genel olarak yeterli fakat ayrıntılı bilgiye ihtiyacım var
4. Finansal enstrümanlar açısından yeterli bilgiye sahip olduğuma inanmaktayım

21.Hanenizde kalan para ile ne yapılır?

1. Kişisel ya da zorunlu olmayan giderler için harcanır
2. Belirli bir amaç gütmekten para biriktirilir
3. Borçlar ödenir
4. Mal ve varlıklara yatırım yapılır
5. Daha fazla gıda harcaması yaparız

22. Gelecek için yaptığımız planlar en çok ne kadar uzun sürelidir?

1. 6 aydan daha az
2. 1 yıl
3. 2 yıl
4. 5 yıl ve üzeri
5. Hiç plan yapmam

23. Gelecek için para biriktirmek yerine harcamayı tercih ederim.

1. Kesinlikle Katılmıyorum
2. Katılmıyorum
3. Kararsızım
4. Katılıyorum
5. Kesinlikle katılıyorum

24. Faiz oranları düştüğünde tahvil fiyatları ne olur?

1. Artar
2. Azalır
3. Değişmez
4. Fikrim yok

25. Bir yatırımcı parasını farklı varlıklar arasında yaydığı zaman para kaybetme riski:

1. Artar
2. Azalır
3. Değişmez
4. Bilmiyorum

26. Aşağıdaki kavramlar hakkında bilgi düzeyinizi işaretleyiniz.

	Hiç Bilmiyorum	Duydum ama ayrıntısını bilmiyorum	İyi biliyorum
1. bileşik faiz	()	()	()
2. basit faiz	()	()	()
3. vadeli mevduat hesabı	()	()	()
4. vadesiz mevduat hesabı	()	()	()
5. bireysel emeklilik	()	()	()
6. hazine bonusu	()	()	()
7. tahvil	()	()	()
8. deflasyon	()	()	()
9. enflasyon	()	()	()
10. havale	()	()	()
11. eft	()	()	()
12. hisse senedi	()	()	()
13. türev araçlar	()	()	()

Ek D. Tez Etik Anket İzin İstek Formuna Ait E-posta Mailleri

-Dr. Öğr.Üyesi A. Gökhan SÖKMEN -Tez Danışmanı; Tez anket izin istek formuna ait onay maili

 gokhansokmen 11:23
Kime: Gizem Bakirkiran >

Anket formunda etik açıdan bir sorun yoktur.
Anket formunu onaylıyorum

13.10.2020, 10:46, "Gizem Bakirkiran"
<gzmbakirkiran>

[Daha Fazlasını Gör](#)

-Prof.Dr. Ünal AY -Ana Bilim Dalı Başkanı- Tez anket izin istek formuna ait onay maili

 aycan kol Dün
Kime: Gzmbakirkiran ... ve 1 kişi daha >

FW: Anket onayı

From: unalay <mailto:unalay>
Sent: Monday, October 12, 2020 11:33 AM
To: aycan kol
Subject: Fwd: Anket onayı

Aycan günaydın...gereğini yapabilirsiniz...

----- İletilen mesaj -----
11:31, 12 Ekim 2020, gzmbakirkiran
gzmbakirkiran

Saygıdeğer hocalarım anket onay mailinizi beklemekteyim yardımcı olursanız sevinirim İyi çalışmalar dilerim

-Prof.Dr. Murat KOÇ- Sosyal Bilimler Enstitü Müdürü-Tez anket izin istek formuna ait onay maili

 Kimden: **muratkoc**
Kime: Gizem Bakirkiran > senay demir >
aycan kol > SAADET SAĞTAŞ >
Bugün 15:02

+ aycankol@, saadetsagtas@, senaydemir@

Uygundur

13.10.2020, 14:55, "Gizem Bakirkiran"
<gzmbakirkiran> >:

-Prof.Dr. Mustafa BAŞARAN-İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı- Tez anket izin istek formuna ait onay maili

 basaran 11:01
Kime: Gizem ve 6 kişi daha... >

Ynt: Anket Onayı

Anket uygulamasında etik acidan herhangi bir sorun yoktur. Prof
Dr. Mustafa Basaran

10:46, October 13, 2020, Gizem Bakirkiran
[gzbakirkiran](#)
Saygıdeğer hocalarım okulumuzda gerçekleştireceğim anket için onay mailinizi beklemekteyim yardımcı olursanız sevinirim, uygundur yazıcısı yeterli olacaktır. İyi çalışmalar dilerim

-Prof.Dr. Deniz Aynur GÜLER-Fen Edebiyat Fakültesi Dekanı- Tez anket izin istek formuna ait onay maili

 Deniz Aynur Güler 12:58
Kime: Gzbakirkiran

Ynt: Anket onayı

Anketin uygulanmasında etik acidan herhangi bir sakınca yoktur.

Prof.Dr. Deniz A. GÜLER

14 Eki 2020 Çar 10:44 tarihinde
<[gzbakirkiran](#)> şunu yazdı:
[Daha Fazlasını Gör](#)

-Prof.Dr. Ali Engin OBA-Uluslararası İlişkiler Bölüm Dekanı- Tez, anket izin istek formuna ait onay maili (Ar. Gör. Özge ÇETİNER tarafından alınmıştır.)

 ozgecetiner 14:51
Kime: Gzbakirkiran ... ve 1 kişi daha >

Anket Onayı hk.

Merhaba,

Anketiniz için etik kurulu onay talebiniz Prof. Dr. Ali Engin Oba tarafından uygun görülmüştür.

İyi çalışmalar dileriz,
Arş. Gör. Özge Çetiner

Ek E. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Tez Etik Anket İzin İstek Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : 23867972-000-E.2000003796

20.10.2020

Konu : Gizem BAKIRKIRAN'ın Tez
Anket İzni Hakkında

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi olan (20181013 numaralı) **Gizem BAKIRKIRAN**, “**Finansal okuryazarlık düzeyinin belirlenmesi**” konulu tez çalışmasını Üniversitemiz İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğretim üyesi olan **Dr. Öğr. Üyesi Ahmet Gökhan SÖKMEN** danışmanlığında yürütmektedir. Adı geçen öğrencinin tez çalışması kapsamında **Üniversitemizde halen çalışmakta olan akademik personelleri kapsamak üzere** kopyası Ek'lerde sunulan bir anket uygulamasını online olarak yapmayı planlamaktadır. Tez çalışması kapsamında yukarıda belirtilen anketi online olarak uygulayabilmesi için gerekli iznin verilmesini arz ederim.

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler
Enstitüsü Müdürü

Ek : 2 sayfa tez etik kurul izin formu, 7 sayfa anketler, 6 sayfa etik kurul izin onay e-posta yazıları.

Ek F. Çağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Tez Etik Anket İzin İstek Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Sayı : 88998576-300-E.2000003840
Konu : Tez Anket Uygulaması (Gizem
Bakırkiran)

23.10.2020

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi : Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü'nün 20.10.2020 tarihli ve 23867972-000-E.2000003796 sayılı yazısı.

İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans Programı öğrencisi olan (20181013 numaralı) Gizem BAKIRKIRAN' ın, “**Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi**” konulu tez çalışması çerçevesinde Üniversitemizde halen çalışmakta olan akademik personelleri kapsayacak tez anket uygulaması dekanlığımızca uygun bulunmuştur.

Gereği için bilgilerinizi rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa BAŞARAN
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dekanı

Ek G. Çağ Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu Tez Etik Anket İzin İstek Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Yabancı Diller Yüksekokulu

Sayı : E-23932836-044-2200005594

29.07.2022

Konu : Tez Anket İzni Hak.

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi : 20.10.2020 tarihli ve 23867972-000-E.2000003796 sayılı belge.

İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans programı öğrencisi olan 20181013 numaralı Gizem BAKIRKIRAN, "Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi" konulu tez çalışması için ekte sunulan online anket uygulaması Yabancı Diller Yüksekokulu birimindeki Akademik Personele uygulanması uygun görülmüştür.

Saygılarımla arz ederim.

Öğr. Gör. Mehmet Serkan BALTA
Yabancı Diller Yüksek Okulu Müdür Yrd.

Ek H. Çağ Üniversitesi Hukuk Fakültesi Tez Etik Anket İzin İstek Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Hukuk Fakültesi

Sayı : E-82356537-000-2200005585
Konu : Gizem BAKIRKIRAN' In Tez
Anket İzni Hakkında

28.07.2022

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 20.10.2020 tarih ve 23867972-000-E.2000003796 sayılı yazınız.

İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans öğrenciniz Gizem BAKIRKIRAN'ın "Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi" başlıklı tez çalışması ile ilgili yapmak istediği anket çalışması Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinize sunulur.

Prof. Dr. Yücel ERTEKİN
Hukuk Fakültesi Dekanı

Ek I. Çağ Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Tez Etik Anket İzin İstek Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Meslek Yüksek Okulu

Sayı : E-98052352-044-2200005804
Konu : Gizem BAKIRKIRAN' In Tez
Anket İzni Hakkında

08.08.2022

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi: 23867972-000-E.2000003796 sayılı yazınız.
İşletme Yönetimi Tezli Yüksek Lisans öğrenciniz Gizem BAKIRKIRAN'ın "Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi" başlıklı tez çalışması ile ilgili yapmak istediği anket çalışması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.
Bilgilerinize sunulur.

Doç. Dr. Eda YAŞA ÖZELTÜRKAY
Akademisyen